

Lagrådsremiss

Dröjsmålstalan vid erkännande av yrkeskvalifikationer

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 17 december 2020

Anna Hallberg

Carl Magnus Nesser
(Utrikesdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen lämnar regeringen förslag på genomförande av den rätt till s.k. dröjsmålstalan som följer av EU:s direktiv om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Förslaget innebär att en sökande som inte har fått något beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen i ett ärende om erkännande av yrkeskvalifikationer, utfärdande av europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i en annan stat eller överföring av ansökan om europeiskt yrkeskort till en annan stat har rätt att begära en förklaring av en domstol att ärendet uppehålls. Om en domstol bifaller en sådan begäran ska den besluta att förelägga myndigheten att snarast avgöra ärendet. Det föreslås också en särskild reglering om dröjsmålstalan för ärenden om etablering under svensk advokattitel.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juni 2021.

Innehållsförteckning

1	Beslut	4
2	Förslag till lag om ändring i lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer.....	5
3	Ärendet och dess beredning	7
4	Yrkeskvalifikationsdirektivet.....	7
4.1	Direktivets bestämmelser om dröjsmålstalan	8
4.2	Närmare om de förfaranden som omfattas av rätten till dröjsmålstalan	9
4.2.1	Det europeiska yrkeskortet.....	9
4.2.2	Erkännande av yrkeskvalifikationer	10
4.3	Det svenska genomförandet av direktivets bestämmelser om dröjsmålstalan.....	12
4.3.1	Lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.....	12
4.3.2	Genomförandet av bestämmelserna i yrkeskvalifikationsdirektivet om dröjsmålstalan.....	13
4.4	Överträdelseärendet.....	15
5	Åtgärder mot dröjsmål i svensk och europeisk rätt.....	16
5.1	Åtgärder mot dröjsmål i EU-rätten.....	16
5.1.1	Dröjsmålstalan enligt fördragen	16
5.1.2	Allmän unionsrättslig princip om god förvaltning	16
5.1.3	Dröjsmålsinstitut i sekundärrätten.....	17
5.2	Åtgärder mot dröjsmål i svensk rätt	17
5.2.1	Anmälan till JO eller JK	17
5.2.2	Dröjsmålstalan.....	18
5.2.3	Dröjsmålstalan i förvaltningslagen.....	19
6	Genomförande av rätten till dröjsmålstalan	19
6.1	Tidigare modeller av dröjsmålstalan kan inte användas.....	19
6.2	En ny modell för dröjsmålstalan.....	23
6.2.1	En sökande får vid tidsfristens utgång rätt att begära en förklaring att ärendet uppehålls.....	23
6.2.2	Behörig domstol	25
6.2.3	En ny bestämmelse om rätt till dröjsmålstalan förs in i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.....	28
6.2.4	Dröjsmålstalan som avser ärenden om etablering under svensk advokattitel	29
6.2.5	Domstolens beslut vid bifall till en dröjsmålstalan.....	33
6.2.6	Ingen rätt att överklaga domstolens beslut	35
7	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser.....	36

8	Konsekvenser.....	36
9	Författningskommentar.....	39
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/55/EU (utan bilagor).....	42
Bilaga 2	Sammanfattning av promemorian Dröjsmålstalan vid erkännande av yrkeskvalifikationer.....	117
Bilaga 3	Promemorians lagförslag.....	118
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	120
Bilaga 5	Sammanfattning av Kompletterande promemoria till promemorian Dröjsmålstalan vid erkännande av yrkeskvalifikationer.....	122
Bilaga 6	Den kompletterande promemorians lagförslag.....	123
Bilaga 7	Förteckning över remissinstanserna	124

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer

dels att 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 19 a och 19 b §§, och närmast före 19 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Denna lag gäller inte för ett reglerat yrke om det i en annan lag eller författning finns särskilda bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer för det yrket och om de bestämmelserna grundar sig på andra bindande rättsakter antagna inom Europeiska unionen än yrkeskvalifikationsdirektivet.

Denna lag gäller inte heller för advokatycket. Bestämmelser som i fråga om det yrket genomför yrkeskvalifikationsdirektivet i tillämpliga delar finns i rättegångsbalken.

För advokatycket gäller endast 19 b § denna lag. Bestämmelser som i övrigt för det yrket genomför yrkeskvalifikationsdirektivet i tillämpliga delar finns i rättegångsbalken.

Dröjsmålstalan

19 a §

I ärenden om erkännande av yrkeskvalifikationer, överföring av ansökan om europeiskt yrkeskort till en annan stat och utfärdande av europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i en annan stat får den sökande begära en förklaring av allmän förvaltningsdomstol att ärendet uppehålls, om en myndighet inte meddelar beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen.

En begäran om en förklaring ska göras hos den förvaltningsrätt som skulle ha varit behörig att pröva ett överklagande av ett beslut i

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/55/EU.

ärendet. Om förvaltningsrätten bifaller en sådan begäran, ska den besluta att förelägga myndigheten att snarast avgöra ärendet.

Förvaltningsrättens beslut får inte överklagas.

19 b §

I ärenden som avses i 8 kap. 2 § tredje stycket rättegångsbalken får den sökande begära en förklaring av Förvaltningsrätten i Stockholm att ärendet uppehålls, om advokatsamfundet inte meddelar beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen.

Om förvaltningsrätten bifaller en sådan begäran, ska den besluta att förelägga advokatsamfundet att snarast avgöra ärendet.

Förvaltningsrättens beslut får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2021.

3 Ärendet och dess beredning

I november 2013 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/55/EU om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer. Ändringsdirektivet, som innebar att det ursprungliga direktivet moderniserades, genomfördes i Sverige genom bl.a. lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer. Den konsoliderade versionen av direktivet, nedan kallat yrkeskvalifikationsdirektivet, finns i *bilaga 1*.

Europeiska kommissionen inledde 2018 ett överträdelseärende mot Sverige där kommissionen bl.a. anförde att det i de svenska genomförandebestämmelserna saknades bestämmelser om rätten att överklaga behöriga myndigheters avsaknad av beslut i ärenden om utfärdande av europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i en annan stat.

Inom Utrikesdepartementet utarbetades promemorian Dröjsmålstanan vid erkännande av yrkeskvalifikationer (UD2020/04338). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 2*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 3*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (UD2020/04338) och är publicerade på regeringens webbplats.

En kompletterande promemoria togs därefter fram inom Utrikesdepartementet, med reviderade förslag till hur rätten till dröjsmålstanan i fråga om advokatycket kan genomföras i svensk lag. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 5*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 6*. Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7*. Remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (UD2020/04338) och är publicerade på regeringens webbplats.

4 Yrkeskvalifikationsdirektivet

Enligt fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) är ett av unionens mål att avskaffa hindren för fri rörlighet för personer och tjänster mellan medlemsstaterna. Det ursprungliga yrkeskvalifikationsdirektivet antogs 2005 och syftar till att underlätta för de personer som vill utöva ett s.k. reglerat yrke i ett annat land inom Europeiska unionen (EU) än där yrkeskvalifikationerna har förvärvats. Ett reglerat yrke definieras i direktivet som en eller flera former av yrkesverksamhet där det genom lagar och andra författningar, direkt eller indirekt, krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av verksamheten eller någon form av denna. När medlemsstaterna ställer krav på särskild kompetens för att få utföra viss verksamhet i landet innebär det i praktiken ett hinder för den fria rörligheten inom EU. En målsättning inom EU är därför att minska det totala antalet reglerade yrken och att säkerställa att regleringarna har ett legitimt syfte.

I direktivet görs det en åtskillnad mellan frihet att tillhandahålla tjänster och etableringsfrihet. Bestämmelserna i direktivet om frihet att tillhandahålla tjänster tillämpas om yrkesutövaren förflyttar sig till en annan medlemsstat för att där utöva yrket tillfälligt, som anställd eller egenföretagare (avdelning II). En EU-medborgare som är lagligen etablerad i en medlemsstat får enligt bestämmelserna i avdelning II som huvudregel tillhandahålla tidsbegränsade och tillfälliga tjänster i en annan medlemsstat under sin ursprungliga yrkestitel utan att behöva ansöka om erkännande av sina yrkeskvalifikationer. Om yrkesutövaren mer stadigvarande vill utöva yrket i en annan medlemsstat än den där han eller hon har förvärvat sina yrkeskvalifikationer tillämpas i stället direktivets bestämmelser om etableringsfrihet (avdelning III). Dessa omfattar tre olika förfaranden: den generella ordningen för erkännande av bevis på formella kvalifikationer, erkännande av yrkeserfarenhet och erkännande på grundval av samordning av minimikrav för utbildning (principen om automatiskt erkännande av bevis på formella kvalifikationer för särskilda yrken). Det finns även bestämmelser om automatiskt erkännande på grundval av gemensamma utbildningsprinciper (avdelning III a). Dessa förutsätter att de minimikrav som krävs för att utöva ett specifikt yrke först fastställs i en delegerad akt som antas av Europeiska kommissionen (kommissionen). Direktivet innehåller detaljerade bestämmelser om förfarandena för erkännande av yrkeskvalifikationer.

Det ursprungliga yrkeskvalifikationsdirektivet omförhandlades under 2012 och 2013 och ett ändringsdirektiv som moderniserar det ursprungliga direktivet antogs i november 2013. Det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet skulle vara genomfört den 18 januari 2016.

4.1 Direktivets bestämmelser om dröjsmålstalan

I yrkeskvalifikationsdirektivet finns det tre bestämmelser som reglerar en sökandes rätt till dröjsmålstalan. Dessa bestämmelser rör

1. utfärdande av europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i en annan stat (artikel 4c.2),
2. överföring av ansökan om europeiskt yrkeskort till en annan stat (artikel 4d.7), och
3. beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer (artikel 51.3).

Enligt bestämmelserna ska en underlåtenhet från den behöriga myndighetens sida att inom föreskriven tid besluta om utfärdande av europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i en annan stat, om överföring av ansökan om europeiskt yrkeskort till en annan stat eller om erkännande av yrkeskvalifikationer kunna överklagas enligt nationell rätt. Behörig myndighet definieras i direktivet som varje myndighet eller organ som medlemsstaterna bemyndigat att utfärda eller ta emot utbildningsbevis och andra handlingar eller upplysningar, och att ta emot ansökningar och fatta de beslut som avses i direktivet. Direktivet ger med andra ord sökanden rätten att väcka en dröjsmålstalan i dessa ärenden. Utöver möjligheten att väcka en dröjsmålstalan innehåller direktivet bestämmelser om s.k. tyst

beviljande. Ett exempel på en sådan bestämmelse finns i artikel 4d.5 som har genomförts genom 5 kap. 9 § förordningen (2016:157) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Bestämmelserna om dröjsmålstan i yrkeskvalifikationsdirektivet är formulerade på så sätt att avsaknaden av beslut (artiklarna 4c.2 och 4d.7) respektive underlåtenhet att meddela beslut (artikel 51.3) ska kunna överklagas enligt nationell rätt. Tidsgränserna framgår av artiklarna 4c.1, 4d.1 och 51.2. Den behöriga myndigheten ska i fråga om ärenden om utfärdande av europeiskt yrkeskort enligt artikel 4c fatta beslut inom tre veckor (artikel 4c.1). Beslut om överföring av ansökan om europeiskt yrkeskort enligt artikel 4d ska meddelas inom en månad (artikel 4d.1). Tidsfristerna börjar löpa när ansökan är fullständig, eller en vecka efter mottagandet av ansökan, om myndigheten inte begär komplettering av handlingar som saknas (artikel 4b.3). Beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer enligt artikel 51 ska meddelas inom tre månader. Fristen kan dock under vissa förutsättningar förlängas med en månad. Tidsfristen börjar löpa när en fullständig ansökan inkommer (artikel 51.2).

4.2 Närmare om de förfaranden som omfattas av rätten till dröjsmålstan

4.2.1 Det europeiska yrkeskortet

Det europeiska yrkeskortet är ett elektroniskt bevis som styrker att innehavaren antingen uppfyller alla nödvändiga villkor för att tillfälligt få tillhandahålla tjänster i en annan medlemsstat eller att innehavarens yrkeskvalifikationer har erkänts för etablering i en sådan stat. Det europeiska yrkeskortet är ett alternativt sätt för yrkesutövaren att få tillträde till arbetsmarknaden i en annan medlemsstat. I stället för att vända sig till de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten kan den sökande elektroniskt ansöka om ett europeiskt yrkeskort. Ansökan överförs sedan till IMI (Informationssystemet för den inre marknaden). IMI är ett webbaserat kommunikationsverktyg som har utvecklats av kommissionen och medlemsstaterna för att underlätta det administrativa samarbetet mellan myndigheter inom EU. Ansökan hanteras därefter av ursprungsmedlemsstatens myndigheter som kontrollerar om den sökande är lagligen etablerad och att de handlingar som laddats upp är äkta och giltiga. Kortet utfärdas sedan av de behöriga myndigheterna i en av de inblandade staterna.

Det är ursprungsmedlemsstaten som utfärdar det europeiska yrkeskortet om

1. den sökande tillfälligt vill utöva ett yrke som inte har konsekvenser för folkhälsa och säkerhet, eller

2. den sökande tillfälligt önskar utöva ett yrke som omfattas av automatiskt erkännande (artikel 4c.1).

Det är i stället den mottagande medlemsstaten som utfärdar det europeiska yrkeskortet, men ursprungsmedlemsstaten som förbereder det, om

1. den sökande tillfälligt vill utöva ett yrke som har konsekvenser för folkhälsa och säkerhet och yrket inte omfattas av automatiskt erkännande, eller

2. den sökande vill etablera sig i den mottagande medlemsstaten (artikel 4d.1).

Direktivets bestämmelser om en rätt till dröjsmålstalan vid handläggning av det europeiska yrkeskortet gäller endast ursprungsmedlemsstatens skyldigheter. Den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten träffas i stället av en bestämmelse om tyst beviljande (artikel 4d.5). Detta innebär således att en sökande enligt direktivet har rätt att väcka en dröjsmålstalan dels om ursprungsmedlemsstaten dröjer med att utfärda ett europeiskt yrkeskort där den sökande vill utöva ett yrke som inte har konsekvenser för folkhälsa eller säkerhet eller som omfattas av automatiskt erkännande, dels om ursprungsmedlemsstaten dröjer i sin handläggning av att förbereda ett yrkeskort för en sökande som tillfälligt vill utöva ett yrke som har konsekvenser för folkhälsa och säkerhet och som inte omfattas av automatiskt erkännande, eller vill etablera sig i den mottagande medlemsstaten. Bestämmelserna om det europeiska yrkeskortet har genomförts i 19 § lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och i 5 och 6 kap. förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

För att reglerna om det europeiska yrkeskortet ska bli tillämpliga för ett visst yrke krävs det att kommissionen har antagit genomförandeakter med sådan effekt. Det finns i dag europeiskt yrkeskort för sjuksköterskor, apotekare, fysioterapeuter (sjukgymnaster), bergsguider och fastighetsmäklare (kommissionens genomförandeförordning [EU] 2015/983 av den 24 juni 2015 om förfarandet för utfärdande av det europeiska yrkeskortet och tillämpningen av varningsmekanismen i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG).

4.2.2 Erkännande av yrkeskvalifikationer

Direktivet ger också en sökande rätten att väcka en dröjsmålstalan vid uteblivna beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer. Förfarandet för ett sådant erkännande regleras i artikel 51 i yrkeskvalifikationsdirektivet och gäller ansökningar om att få etablera sig i den mottagande medlemsstaten.

Enligt huvudregeln, som brukar kallas den generella ordningen (se avdelning III, kapitel 1 i direktivet), ska en mottagande medlemsstat som kräver bestämda yrkeskvalifikationer för att utöva ett reglerat yrke, ge den sökande tillträde till yrket och rätt att utöva det på samma villkor som landets egna medborgare, om han eller hon har det kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer som krävs av en annan medlemsstat för att utöva yrket (artikel 13). Har den sökande förvärvat sina yrkeskvalifikationer i en medlemsstat där yrket är oreglerat ska den mottagande medlemsstaten ge den sökande tillträde till yrket om han eller hon har utövat yrket på heltid under ett år, eller på deltid under motsvarande tid under den senaste tioårsperioden, och yrkesutövaren har ett eller flera kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer från

den andra medlemsstaten. Krav på sådan yrkeserfarenhet får dock inte ställas när de bevis på formella kvalifikationer som sökanden har gäller som bevis på att utbildningen till yrket är reglerad. Enligt den generella ordningen kan ett erkännande av yrkeskvalifikationerna för att få tillträde till yrket villkoras, begränsas eller nekas. Den mottagande medlemsstaten kan som villkor för ett erkännande ställa krav på att den sökande genomgår en anpassningsperiod eller ett lämplighetsprov (artikel 14). Enligt direktivet kan också ett erkännande begränsas till att gälla en del av yrket, s.k. partiellt tillträde (artikel 4f). Vid en alltför låg nivå på yrkeskvalifikationerna kan rätten till ett erkännande nekas (artikel 13.4). När den generella ordningen tillämpas jämförs således kvalifikationer från andra länder med svenska kvalifikationskrav för att fastställa om de utländska kvalifikationerna är likvärdiga. Erkännande enligt den generella ordningen tillämpas för alla yrken som inte omfattas av automatiskt erkännande och för de yrkesutövare som av något skäl inte uppfyller kraven för automatiskt erkännande. Den generella ordningen för erkännande av kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer regleras i artiklarna 10–13 i yrkeskvalifikationsdirektivet. Bestämmelserna har genomförts i 9–11 §§ lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer och i 3 kap. förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Härutöver finns tre former av automatiskt erkännande av yrkeskvalifikationer. Vid automatiskt erkännande sker erkännandet av en sökandes yrkeskvalifikationer utan bedömning av kvalifikationernas innehåll eller jämförelse med svenska kvalifikationer (5 § 10 lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer).

Den första formen av automatiskt erkännande avser erkännande av yrkeserfarenhet när ett yrke regleras genom att det enbart ställs krav på kunskap och förmåga av allmän, affärsmässig eller yrkesmässig art. I Sverige finns det inget yrke där yrkeskvalifikationsdirektivets krav på yrkeserfarenhet är tillräckligt för att få tillträde till yrket och automatiskt erkännande av yrkeserfarenhet tillämpas därför inte i Sverige (prop. 2015/16:44 s. 75). Bestämmelsen aktualiseras först om en sådan yrkesreglering införs i Sverige och är genomförd i 12 § lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Den andra formen av automatiskt erkännande ska under vissa förutsättningar tillämpas om kommissionen har antagit en delegerad akt som reglerar antingen en gemensam utbildningsram eller ett gemensamt utbildningsprov (artiklarna 49a och 49b i yrkeskvalifikationsdirektivet). Bestämmelserna har genomförts i 15 och 16 §§ lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Hittills har kommissionen endast antagit bestämmelser om ett gemensamt utbildningsprov för skidinstruktörer (kommissionens delegerade förordning [EU] 2019/907 av den 14 mars 2019 om inrättande av ett gemensamt utbildningsprov för skidinstruktörer i enlighet med artikel 49b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer). Eftersom yrket skidinstruktör är ett oreglerat yrke i Sverige tillämpas inte heller denna form av automatiskt erkännande av svenska myndigheter.

Den tredje formen av automatiskt erkännande tillämpas på alla yrken för vilka det i direktivet finns samordnade minimikrav på utbildning. Sådana samordnade krav finns i fråga om apotekare, barnmorskor, läkare,

specialistläkare, sjuksköterskor, tandläkare, specialisttandläkare, arkitekter och veterinärer (artiklarna 24–49 i yrkeskvalifikationsdirektivet). Arkitektyrket är inte ett reglerat yrke i Sverige. För övriga yrken med samordnade minimikrav är de behöriga myndigheterna Socialstyrelsen och Statens jordbruksverk. De är därmed de enda myndigheter som tillämpar denna form av automatiskt erkännande. Bestämmelser om denna form av automatiskt erkännande har till viss del införts i specialförfattningar, nedan benämnda sektorsförfattningar, se 13–14 §§ lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer där det hänvisas till föreskrifter som har meddelats i anslutning till patientsäkerhetslagen (2010:659) och lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård.

Handläggningen av denna tredje form av automatiskt erkännande är förhållandevis enkel. I bilaga V till yrkeskvalifikationsdirektivet listas de nationella examensbevis som visar att den sökande har genomgått en utbildning som uppfyller direktivets minimikrav. Myndigheten behöver därför i de flesta fall endast kontrollera om det inlämnade examensbeviset finns i bilagan för att kunna fatta beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer (se 2 kap. 5 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd [SJVFS 2016:9] om behörigheter för djurhälsopersonal och 2 kap. 1–10 §§ Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd [HSLF-FS 2016:64] om erkännande av yrkeskvalifikationer inom hälso- och sjukvården).

4.3 Det svenska genomförandet av direktivets bestämmelser om dröjsmålstalan

4.3.1 Lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer

Det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet genomfördes genom en ny generell lag om erkännande av yrkeskvalifikationer som gäller reglerade yrken i Sverige: lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Den nya lagen trädde i kraft i april 2016 och ersatte bestämmelser i ett antal sektorsförfattningar genom vilka det ursprungliga yrkeskvalifikationsdirektivet hade genomförts. Samtliga allmänna delar av yrkeskvalifikationsdirektivet finns nu i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer och i förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Vissa bestämmelser i direktivet, som endast avser ett, eller ett begränsat antal, yrken, genomfördes dock i de sektorsförfattningar som gäller just dessa yrken (1 § andra stycket lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer). Exempel på sådana författningar är lagen (1974:191) om bevakningsföretag, socialtjänstlagen (2001:453), lagen (2009:302) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård, patientsäkerhetslagen, skollagen (2010:800) och taxitrafiklagen (2012:211).

I enlighet med bilaga VII till EES-avtalet samt bilaga III till avtalet mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Schweiziska Edsförbundet, å andra sidan, om fri rörlighet för personer gäller det ursprungliga yrkeskvalifikationsdirektivet även medborgare i EES-länderna Norge, Island och Lichtenstein samt medborgare i Schweiz.

Vid genomförandet av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet ansåg regeringen att det bara var en tidsfråga innan gällande avtal skulle gälla även för ändringsdirektivet och att lagen därför borde utformas till att omfatta EES-länderna Norge, Island och Lichtenstein samt Schweiz (prop. 2015/16:44 s. 47).

Vid genomförandet av det ursprungliga direktivet hade det inte gjorts någon begränsning inom flertalet sektorer i nationell rätt i fråga om krav på yrkesutövarens medborgarskap utan det avgörande var i vilket land som yrkeskvalifikationerna hade förvärvats. Vid genomförandet av det moderniserade direktivet såg regeringen inga skäl till att begränsa den personkretsen och menade att den nya lagen därför borde gälla även för tredjelandsmedborgare som hade förvärvat sina yrkeskvalifikationer i en annan stat inom EES eller i Schweiz (2 § första stycket lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer, prop. 2015/16:44 s. 47).

Av artiklarna 45.4 och 51 i EUF-fördraget följer att reglerna om fri rörlighet för arbetstagare inte ska tillämpas på anställning i offentlig tjänst och att fördragets regler om fri etableringsrätt inte ska omfatta verksamhet som är förenad med utövandet av offentlig makt. Yrkeskvalifikationsdirektivet omfattar därmed inte sådan anställning eller sådan verksamhet (prop. 2015/16:44 s. 50). Motsvarande begränsning finns i 3 § lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Av artikel 2.3 i yrkeskvalifikationsdirektivet framgår att om det i andra bindande rättsakter antagna av EU finns andra särskilda regler för erkännande av yrkeskvalifikationer ska motsvarande bestämmelser i yrkeskvalifikationsdirektivet inte gälla. Lagen gäller därmed inte heller för reglerade yrken om det i en annan lag eller författning finns särskilda bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer för det yrket och om de bestämmelserna grundar sig på andra bindande EU-rättsakter (4 § första stycket lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer). Ett exempel på ett sådant yrke som är särreglerat på EU-nivå är auktoriserad revisor (prop. 2015/16:44 s. 53). Lagen gäller inte heller för advokatyrket, eftersom i den mån yrkeskvalifikationsdirektivet är tillämpligt så har bestämmelserna genomförts i rättegångsbalken (4 § andra stycket lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer).

4.3.2 Genomförandet av bestämmelserna i yrkeskvalifikationsdirektivet om dröjsmålstalan

När Utredningen om genomförande av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet redovisade sitt betänkande, Yrkeskvalifikationsdirektivet – ett samlat genomförande (SOU 2014:19), fanns det inget generellt dröjsmålsinstitut i svensk förvaltningsrätt. Förvaltningslagsutredningen hade dock i sitt betänkande En ny förvaltningslag (SOU 2010:29) föreslagit en bestämmelse om åtgärder vid dröjsmål. Förslaget lades senare till grund för den nuvarande bestämmelsen i 12 § förvaltningslagen (2017:900). Enligt den föreslagna bestämmelsen skulle en sökande kunna begära att ett ärende skulle avgöras, om det har initierats av en enskild och inte har avgjorts av myndigheten inom sex månader. Myndigheten skulle då inom fyra veckor antingen avgöra ärendet i sak eller i ett särskilt motiverat beslut avslå sökandens framställan om att

ärendet ska avgöras. Om ett sådant särskilt beslut fattades skulle det kunna överklagas i samma ordning som ett beslut i själva sakfrågan. Om ett överklagande av ett sådant avslagsbeslut skulle vinna bifall skulle beslutsmyndigheten föreläggas att inom den tid som överinstansen bestämde avgöra ärendet. Utredningen om genomförande av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet föreslog att yrkeskvalifikationsdirektivets bestämmelser om dröjsmålstalan skulle genomföras i form av den modell som Förvaltningslagsutredningen hade föreslagit, med tidsgränser anpassade till direktivet. Förslaget innebar att myndigheten antingen skulle avgöra ärendet, eller avslå en framställan om att ärendet ska avgöras, inom två veckor från en sådan framställan (SOU 2014:19 s. 395 f.).

Regeringen konstaterade att den dåvarande förvaltningslagen inte gav någon rätt att föra talan mot den omständigheten att den behöriga myndigheten har underlåtit att fatta ett beslut. Regeringen noterade att någon sådan möjlighet till passivitetstalan inte heller hade införts i någon av de sektorsförfattningar som reglerar erkännande av yrkeskvalifikationer (prop. 2015/16:44 s. 106 f.). Vidare konstaterade regeringen att det av tradition i svensk rätt är ovanligt med fasta tidsfrister för handläggning av ärenden men att sådan reglering däremot är relativt vanligt förekommande inom EU:s sekundärrätt och ofta är, som i yrkeskvalifikationsdirektivet, kombinerad med någon slags dröjsmålsreglering, t.ex. om att ett uteblivet beslut ska kunna överklagas till domstol. Någon ändamålsenlig metod för att genomföra den typen av överklagandebestämmelser i svensk rätt hade dock dittills inte utarbetats. Vidare anförde regeringen att bestämmelser i EU-rättsakter på det finansiella området om rätt att föra passivitetstalan hade genomförts genom en ny rättsfigur, nämligen rätt att begära förklaring av domstol att ärendet onödigt uppehålls (se t.ex. 14 kap. 2 § lagen [2004:46] om värdepappersfonder, 26 kap. 2 § lagen [2007:528] om värdepappersmarknaden och 16 kap. 2 § lagen [2013:561] om förvaltare av alternativa investeringsfonder). Modellen innebär förenklat att om myndigheten inte fattar beslut i ärendet inom en viss tid efter att domstolen har lämnat en sådan förklaring, ska ansökan anses ha avslagits. Detta fiktiva beslut kan därefter överklagas till domstol i vanlig ordning. Regeringen beaktade dock att konstruktionen medför en risk för förskjutning av tyngdpunkten för sakprövningen från myndigheten till domstolen eftersom domstolen i praktiken blir första instans när ett fingerat beslut överklagas (prop. 2015/16:44 s. 107). Dessutom konstaterade regeringen att domstolen i många fall inte torde ha förutsättningar att avgöra sakfrågan utan myndighetens föregående prövning och måste återförvisa ärendet till myndigheten för förnyad handläggning. I en sådan situation påskyndas inte handläggningen av ärendet, utan risken är i stället att processen i onödan ytterligare drar ut på tiden.

Regeringen anförde att ett möjligt sätt att i Sverige genomföra direktivets krav på passivitetstalan skulle kunna vara en bestämmelse som motsvarar eller liknar Förvaltningslagsutredningens förslag, vilket också Utredningen om genomförande av det moderniserade yrkeskvalifikationsdirektivet hade föreslagit (prop. 2015/16:44 s. 108). Emellertid påpekade regeringen att utredningens förslag, till skillnad från Förvaltningslagsutredningens, inte reglerade vilka beslut som en domstol får fatta med

anledning av ett överklagande av ett avslagsbeslut. För att den domstol som får i uppgift att pröva ett sådant överklagande ska veta vad för slags beslut den kan fatta med anledning av ett överklagande, skulle utredningens förslag därför behöva kompletteras i den delen. Regeringen ansåg därför att frågan om hur en passivitetstalan enligt direktivet bör införas i svensk rätt krävde ytterligare överväganden.

4.4 Överträdelseärendet

Kommissionen inledde 2018 ett överträdelseärende mot Sverige. I en formell underrättelse anförde kommissionen att det i de svenska genomförandebestämmelserna saknas en hänvisning till bestämmelserna om rätten att, i enlighet med artikel 4c.2 i yrkeskvalifikationsdirektivet, överklaga behöriga myndigheters avsaknad av beslut (se formell underrättelse – överträdelse nummer 2018/2186, COM[2018] 4665 final av den 19 juli 2018). Kommissionens klagomål begränsas till en av de tre artiklarna som ställer krav på att en dröjsmålstalan införs i nationell rätt.

Sverige anförde i svar till kommissionen att generella bestämmelser om åtgärder mot försenad handläggning nu har införts i förvaltningslagen men att dessa bestämmelser inte helt tillgodoser de specifika krav som yrkeskvalifikationsdirektivet ställer. Regeringen konstaterade att en översyn av vilka bestämmelser som behöver föras in i svensk rätt för att på ett ändamålsenligt sätt genomföra yrkeskvalifikationsdirektivets bestämmelser om dröjsmålstalan borde ske. Regeringen förutsåg att frågan skulle utredas ytterligare (se svar på formell underrättelse – Överträdelse nummer 2018/2186 – angående införlivandet av direktiv 2005/36/EG i lydelsen enligt 2013/55/EU, UD2018/12333, den 19 september 2018).

I ett motiverat yttrande välkomnade kommissionen åtagandet att genomföra en översyn och att ytterligare utreda införandet av bestämmelser som genomför yrkeskvalifikationsdirektivets krav på dröjsmålstalan. Kommissionen vidhöll dock sin bedömning att Sverige inte har fullgjort sina skyldigheter enligt artikel 4c.2 i yrkeskvalifikationsdirektivet (se motiverat yttrande riktat till Konungariket Sverige i enlighet med artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt till följd av att Sverige inte har fullgjort sina skyldigheter enligt artiklarna 4c, 59.2, 59.3 och 59.5 i direktiv 2005/36/EG i dess lydelse enligt direktiv 2013/55/EU, överträdelse nummer 2018/2186, COM[2019] 1205 final av den 7 mars 2019).

Sverige anförde i svar till kommissionen att regeringen beslutat tillsätta en utredning som skulle lämna förslag på bestämmelser som på ett ändamålsenligt sätt genomförde direktivets bestämmelser om passivitetstalan. Efter det att uppdraget redovisats avsåg Sverige att vidta fortsatta lagstiftningsåtgärder för att snarast möjligt kunna införa en möjlighet att överklaga de behöriga myndigheternas avsaknad av beslut i svensk rätt (se svar på motiverat yttrande till följd av att Sverige inte har fullgjort sina skyldigheter enligt direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer i dess lydelse enligt direktiv 2013/55/EU, KOM:s referens SG-Greffe (2019) D/3900, ärendenummer 2018/2186, SB2019/00784, den 8 maj 2019).

5 Åtgärder mot dröjsmål i svensk och europeisk rätt

5.1 Åtgärder mot dröjsmål i EU-rätten

5.1.1 Dröjsmålstalan enligt fördragen

Enligt artikel 265 i EUF-fördraget kan en medlemsstat eller en annan institution vända sig till EU-domstolen om en av EU:s institutioner i strid med fördraget underlåter att vidta åtgärder. En dröjsmålstalan ska föregås av att institutionen i fråga har anmodats att avgöra ärendet. Om institutionen inte har agerat två månader efter en sådan anmodan kan en dröjsmålstalan väckas efter att en tidsfrist om ytterligare två månader har löpt ut. Domstolen tar inte över avgörandet av sakfrågan och kan inte heller förelägga institutionen att avgöra ärendet inom en viss tid (dom UPS Europé mot kommissionen, T-127/98, EU:T:1999:167, punkt 50). Rättsföljden av att domstolen fastställer ett rättsstridigt dröjsmål är endast att den berörda institutionen enligt artikel 266 i EUF-fördraget är skyldig att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att avgöra ärendet, i enlighet med fördragen.

5.1.2 Allmän unionsrättslig princip om god förvaltning

Artikel 41 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna innehåller bestämmelser om god förvaltning. Enligt ordalydelsen riktar sig bestämmelserna endast till unionsinstitutionerna och unionens myndigheter. EU-domstolen har dock uttalat att bestämmelsen ger uttryck för en allmän unionsrättslig princip (PI, C-230/18, EU:C:2019:383, punkt 57).

I artikel 41.1 anges att ärenden ska behandlas inom skälig tid. Skäligheten ska bedömas med hänsyn till de särskilda omständigheterna i varje enskilt mål och i synnerhet med beaktande av tvistens betydelse för den berörde, målets komplexitet samt sökandens och den behöriga myndighetens uppträdande (dom i mål Baustahlgewebe mot kommissionen, C-185/95 P, EU:C:1998:608, punkt 29). Några absoluta tidsgränser gäller inte på basis av den allmänna unionsrättsliga principen om god förvaltning.

Även om den allmänna unionsrättsliga principen om god förvaltning måste beaktas får medlemsstaterna utifrån sin egen förvaltningsorganisation och sitt eget förvaltningsprocessuella regelsystem utforma bestämmelser om hur rättigheter som följer av EU-rätten tillkommer unionsmedborgarna. Förutsättningarna för detta är dock att medlemsstaterna, när de utformar sin processrätt, inte gör det omöjligt eller orimligt svårt att utöva unionsrättsligt grundade rättigheter, och att rättigheterna inte behandlas mindre förmånligt än rättigheter som följer av nationella bestämmelser (dom i de förenade målen Jeroen van Schijndel och Johannes Nicolaas Cornelis van Veen mot Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten, C-430/93 och C-431/93, EU:C:1995:441, punkt 17).

5.1.3 Dröjsmålsinstitut i sekundärrätten

Inom EU:s sekundärrätt föreskrivs i vissa fall hur lång tid som behandlingen av ett ärende får ta i första instans. Dessa tidsfrister förenas i flera fall med en rättsverkan av att en myndighet överskrider den aktuella tidsfristen.

Det vanligaste dröjsmålsinstitutet innebär att den sökande anses ha fått avslag på sin ansökan, ett s.k. fiktivt avslag, när en tidsgräns har passerats utan att myndigheten har fattat ett beslut. Ett exempel på en bestämmelse om fiktivt avslag finns i 19 kap. 13 § mervärdesskattelagen (1994:200). Bestämmelsen genomför artikel 19.2 i rådets direktiv 2008/9/EG av den 12 februari 2008 om fastställande av närmare regler för återbetalning enligt direktiv 2006/112/EG om mervärdesskatt till beskattningsbara personer som inte är etablerade i den återbetalande medlemsstaten men i en annan medlemsstat. Ett fiktivt avslag kan överklagas på samma sätt som ett vanligt avslag och en materiell sakprövning av ärendet är möjlig i den högre instans som prövar överklagandet.

Det finns även bestämmelser som innebär att en ansökan anses bifallen om något beslut inte har fattats inom tidsfristen, ett s.k. tyst beviljande. Ett exempel på en bestämmelse om tyst beviljande finns i 4 c § förordningen (1998:780) om biluthyrning. Bestämmelsen genomför artikel 13.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden.

Utöver dessa två dröjsmålsinstitut innehåller EU:s sekundärrätt även i vissa fall en möjlighet att vid tidsfristens utgång väcka talan mot själva underlåtenheten att fatta beslut, en s.k. dröjsmålstalan. Det är denna kategori av dröjsmålsinstitut som förekommer i de artiklar som detta lagstiftningsärende avser.

5.2 Åtgärder mot dröjsmål i svensk rätt

5.2.1 Anmälan till JO eller JK

Enskilda kan göra en anmälan till Riksdagens ombudsmän (JO) om handläggningen av ett ärende har dragit ut på tiden. JO kan, som yttersta åtgärd vid oskäligen dröjsmål, väcka åtal för tjänstefel mot den ansvariga befattningshavaren (6 § lagen [1986:765] med instruktion för Riksdagens ombudsmän). Mer vanligt förekommande är att JO riktar kritik för långsam handläggning mot den berörda myndigheten.

Justitiekanslern (JK) har bl.a. till uppgift att granska myndigheters ärenden som den 1 mars varje år inte har beslutats trots att ärendet inkommit till myndigheten före den 1 juli föregående år (29 § myndighetsförordningen [2007:515]). I samband med den granskningen har JK riktat kritik mot myndigheter för långsam handläggning. JK kan också enligt förordningen (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten tillerkänna enskilda ersättning för ideell skada till följd av dröjsmål vid myndigheters handläggning av ärenden.

JO och JK är inte domstolar, och båda institutionernas granskning är i princip begränsad till de ärenden de själva väljer att ta upp (se 19 § lagen

med instruktion för Riksdagens ombudsmän och 15 § andra stycket förordningen [1975:1345] med instruktion för Justitiekanslern).

5.2.2 Dröjsmålstalan

En modell som Sverige ofta har använt vid genomföranden av EU-rättslig sekundärrätt som innehåller en rätt till dröjsmålstalan innebär, med vissa variationer, att en sökande som inte har fått ett beslut inom en viss tid från det att en ansökan har getts in kan begära en förklaring av en domstol att ärendet onödigt uppehålls. Domstolen ska i dessa fall i regel ta ställning till om det finns några giltiga skäl för uppehållet. Gör domstolen bedömningen att det finns giltiga skäl och att det inte är fråga om ett onödigt uppehåll ska begäran avslås. I annat fall ska domstolen lämna en förklaring att ärendet onödigt uppehålls. Om ett beslut inte har meddelats inom en viss tid efter det att domstolen har lämnat en sådan förklaring, ska ansökan anses ha avslagits.

Denna modell användes för första gången 1994 i samband med genomförandet av första och andra banksamordningsdirektiven (rådets första direktiv 77/780/EEG av den 12 december 1977 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut och rådets andra direktiv 89/646/EEG av den 15 december 1989 om samordning av lagar och andra författningar om rätten att starta och driva verksamhet i kreditinstitut, samt med ändring av direktiv 77/780/EEG). I propositionen Om ändrad lagstiftning för banker och andra kreditinstitut med anledning av EES-avtalet, m.m. (prop. 1992/93:89 s. 139) konstaterade regeringen att rätten till domstolsprövning av ett uteblivet beslut vid den tidpunkten saknade motsvarighet i svensk rätt. Den modell som infördes uppvisade dock likheter med det förslag på en generell dröjsmålstalan som Fri- och rättighetskommittén hade lämnat i sitt slutbetänkande Domstolsprövning av förvaltningsärenden (SOU 1994:117) men som inte hade lett till någon lagstiftning om dröjsmålstalan.

Sedan dess har bestämmelser om dröjsmålstalan förts in främst på det finansiella området och finns exempelvis i 10 kap. 2 § lagen (1998:1479) om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument, 37 § revisorslagen (2001:883), 14 kap. 2 § lagen (2004:46) om värdepappersfonder, 21 kap. 5 § försäkringsrörelselagen (2010:2043) och 6 kap. 26 § tullagen (2016:253).

Även om samma grundmodell har använts finns det skillnader mellan de olika modeller som valts. Baserat på direktivens olika krav har exempelvis tidsgränserna anpassats, och vilken domstolsinstans som ska pröva frågan har i regel påverkats av befintliga processrättsliga bestämmelser på det aktuella området. Ytterligare en skillnad mellan de olika modellerna är att myndigheten i vissa fall ska underrätta sökanden om skälen för att beslutet inte fattats i tid i samband med att tidsfristen löper ut och att sökanden först därefter får begära en förklaring av domstol att ärendet onödigt uppehålls (se t.ex. 10 kap. 2 § lagen om värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument). I andra fall anges det att sökanden får begära en förklaring omedelbart när tidsfristen löper ut (se t.ex. 37 § revisorslagen). Det finns även skillnader i fråga om längden på den tidsfrist

som börjar löpa om domstolen lämnar en förklaring om onödigt uppehåll. I vissa fall är tidsfristen kortare än den ursprungliga (se exempelvis 37 § revisorslagen), i andra fall är tidsfristen lika lång (se exempelvis 21 kap. 5 § försäkringsrörelselagen).

Ytterligare en modell för att införa en rätt till dröjsmålstalan användes mer nyligen i samband med ändringar i utlänningsförordningen (2006:97) för att genomföra bestämmelser i direktiv 2011/98/EU, 2003/109/EG och 2009/50/EG om administrativ tystnad. Modellen innebär att en enskild i vissa fall kan inleda en dröjsmålstalan enligt 12 § förvaltningslagen (se avsnitt 5.2.3) även om kravet enligt den paragrafen på avgörande inom sex månader inte är uppfyllt (8 kap. 21 b § andra stycket utlänningsförordningen).

5.2.3 Dröjsmålstalan i förvaltningslagen

År 2018 infördes en generell möjlighet att vidta rättsliga åtgärder mot myndigheternas dröjsmål vid handläggning av ärenden. Enligt 12 § förvaltningslagen kan en enskild part, om ärendet inte har avgjorts i första instans senast inom sex månader, skriftligen begära att myndigheten ska avgöra ärendet. Myndigheten har då fyra veckor på sig att antingen avgöra ärendet eller avslå begäran. Ett avslag på begäran kan överklagas till den domstol eller förvaltningsmyndighet som är behörig att pröva ett överklagande av avgörandet i ärendet. Rätten att överklaga förutsätter alltså ett uttryckligt beslut från myndigheten om att ärendet inte avgörs. Överinstansens prövning är inriktad på att klarlägga om beslutsmyndighetens redovisade skäl för att inte avgöra ärendet är hållbara eller inte (prop. 2016/17:180 s. 124).

En begäran enligt 12 § förvaltningslagen om att ärendet ska avgöras får som ovan nämnts göras tidigast efter sex månader från det att ärendet inleddes. Tidsgränsen på sex månader ska dock inte uppfattas som en reglering av den rekommenderade tidsåtgången för ärendehandläggningen. Bestämmelsen anger endast en gräns för när förfarandet tidigast ska kunna användas i vissa slags ärenden (prop. 2016/17:180 s. 297). På detta sätt skiljer sig förutsättningarna från dem som ofta är aktuella när dröjsmålsinstitut inom EU-rätten tillämpas, där definitiva gränser för handläggningstiden förekommer i större omfattning.

6 Genomförande av rätten till dröjsmålstalan

6.1 Tidigare modeller av dröjsmålstalan kan inte användas

<p>Regeringens bedömning: Varken de modeller som tidigare har använts vid genomförande av dröjsmålstalan i EU:s sekundärrätt eller</p>

förvaltningslagens dröjsmålstanan tillgodoser yrkeskvalifikationsdirektivets krav.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna yttrar sig inte särskilt i frågan eller har inget att invända mot bedömningen. *Landsorganisationen i Sverige* framhåller att svensk rätt ger en enskild relativt kraftfulla medel för att agera mot en myndighet som underlåter att fatta beslut och ifrågasätter behovet av att införa en dröjsmålstanan.

Skälen för regeringens bedömning

Utgångspunkterna för genomförandet

Även om svensk rätt, som *Landsorganisationen i Sverige* påpekar, ger en enskild möjlighet att vidta vissa åtgärder om en myndighet underlåter att fatta beslut (se avsnitt 5.2) är den befintliga regleringen inte tillräcklig för att genomföra yrkeskvalifikationsdirektivets krav på dröjsmålstanan (se avsnitt 4.4).

Målsättningen bör vara att tillgodose direktivets krav på ett sätt som så nära som möjligt följer de modeller som redan existerar i svensk rätt och som inte avviker onödigt mycket från den förvaltningsrättsliga strukturen. På så sätt skapas en förutsägbar lösning som underlättar tillämpningen, såväl för de enskilda som vill föra en dröjsmålstanan som för myndigheter och domstolar. Samtidigt måste förslaget uppfylla de krav som följer av yrkeskvalifikationsdirektivet för att genomförandet ska bli korrekt.

Modellerna som tidigare har använts tillgodoser inte fullt ut kraven i yrkeskvalifikationsdirektivet

Den modell för dröjsmålstanan som har längst historia i svensk rätt innebär, med de variationer som redogörs för i avsnitt 5.2.2, att en sökande som inte har fått ett beslut inom en viss tid från det att ansökan gavs in kan begära en förklaring av allmän förvaltningsdomstol att ärendet onödigt uppehålls. Om ett beslut inte har fattats inom en viss tid efter det att domstolen har lämnat en sådan förklaring, ska ansökan anses ha avslagits.

Det har framförts invändningar mot modellen, bl.a. av Lagrådet, för att den riskerar att leda till en förskjutning av tyngdpunkten för sakprövningen, från myndigheten till domstolen (prop. 2015/16:79 s. 412). I de fall förfarandet leder till ett fiktivt avslagsbeslut har ingen sakprövning skett hos myndigheten och domstolen blir i praktiken första instans när det fiktiva avslagsbeslutet överklagas (för liknande resonemang, se t.ex. prop. 2015/16:44 s. 107 och prop. 2016/17:180 s. 126). Samtidigt har regeringen anfört att införandet av en rätt till dröjsmålstanan utgör ett tillräckligt effektivt incitament för myndigheterna att avgöra ärenden i tid och att det därför endast i sällsynta fall kommer att bli aktuellt att ett ärende kommer att avgöras av domstolen som första instans (se prop. 1994/95:152 s. 67 och prop. 2015/16:79 s. 139).

För de fall av dröjsmål som kan bli aktuella inom ramen för handläggningen av ärenden om erkännande av yrkeskvalifikationer och utfärdande av europeiskt yrkeskort torde en domstol i många fall sakna möjligheter att helt ta över den behöriga myndighetens roll. Vid överföring av ett europeiskt yrkeskort till ett annat land krävs exempelvis tillgång till

Informationssystemet för den inre marknaden (IMI) (se avsnitt 4.2.1). Eftersom domstolarna saknar sådan tillgång blir de tvungna att förelägga den behöriga myndigheten att utfärda det europeiska yrkeskortet. Vidare kommer en domstol att ha svårigheter att avgöra ett ärende om erkännande av utländska yrkeskvalifikationer enligt artikel 51 i yrkeskvalifikationsdirektivet utan bistånd från svenska och utländska myndigheter. Som framgår av avsnitt 4.2.2 kan det handla om att bedöma om en utländsk utbildning är likvärdig med den svenska motsvarigheten, att bedöma vilka kompensationsåtgärder som ska krävas och att verifiera äktheten i utländska examensbevis via IMI. Såvitt avser regleringen av erkännande av yrkeskvalifikationer och utfärdande av europeiska yrkeskort anser regeringen att en lösning som leder till fiktiva avslagsbeslut hos den behöriga myndigheten därför bör undvikas.

Den modell som beskrivs ovan förutsätter även att det kan finnas giltiga skäl för en myndighet att uppehålla ett ärende trots att den tidsgräns som följer av sekundärrättsakten passerats. Domstolens prövning enligt den modellen sker i praktiken i två steg. Först prövar domstolen om tidsfristen för beslutet har passerat och därefter om skälen för att något beslut inte fattats i tid är godtagbara eller inte. De bestämmelser i yrkeskvalifikationsdirektivet som här ska genomföras saknar dock grunder för att ett dröjsmål kan vara ursäktligt. Den behöriga myndigheten är därför alltid skyldig att fatta ett beslut innan tidsgränsen har löpt ut. I vissa ärenden om erkännande av yrkeskvalifikationer finns det visserligen en möjlighet till förlängning av tidsfristen med en månad om det finns särskilda skäl (se avsnitt 4.1). Om även den förlängda tidsgränsen överskrids finns det emellertid enligt direktivet en ovillkorlig och omedelbar rätt till dröjsmålstalan.

Det har också övervägts om det är förenligt med de unionsrättsakter som har genomförts att skjuta upp den formella domstolsprövningen. Såväl Lagrådet (se prop. 2002/03:150 s. 457 f.) som Sveriges advokatsamfund (se prop. 2015/16:79 s. 138) har i fråga om vissa rättsakter framfört att en sökande bör ha rätt att få sin fråga prövad i sak så snart tidsgränsen för myndighetens beslut har löpt ut. Det kan här noteras att de sekundärrättsakter som innehåller bestämmelser om dröjsmålstalan är formulerade på olika sätt i detta avseende. I artikel 44.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen (unions-tullkodexen) anges det exempelvis att en enskild ska ha rätt att överklaga ett beslut som har fattats av tullmyndigheten och att en enskild som inte erhållit ett beslut inom den gällande tidsgränsen också ska ha rätt att överklaga. Av de tre bestämmelserna om dröjsmålstalan som finns i yrkeskvalifikationsdirektivet följer i stället att det är beslutet eller underlåtenheten att meddela beslut eller avsaknaden av ett beslut som ska kunna överklagas.

Vid genomförandet av unionstullkodexen anförde regeringen att det var förenligt med artikel 44.1 att skjuta upp den materiella domstolsprövningen så länge rätten att överklaga inte begränsades (prop. 2015/16:79 s. 138). Av lydelsen i de relevanta artiklarna i yrkeskvalifikationsdirektivet är det dock tydligare än i unionstullkodexen att rätten att väcka talan avser själva dröjsmålet och inte en rätt till materiell domstolsprövning så snart tidsgränserna löpt ut. En parallell kan även göras med den form av dröjsmålstalan som regleras i artikel 265 i EUF-

fördraget (se avsnitt 5.1.1). EU-domstolens prövning begränsas till att formellt fastställa om institutionens passivitet strider mot fördragets bestämmelser. Fördragets dröjsmålstanan medför därför ingen rätt till materiell domstolsprövning. Även vid bifall av en sådan talan är det den ansvariga institutionen som ska fatta beslut i sak. I detta avseende kan en jämförelse också göras med de andra dröjsmålsinstitut som förekommer inom sekundärrätten, nämligen bestämmelser om tyst beviljande eller fiktivt avslag (se avsnitt 5.1.3). Om avsikten i fråga om dröjsmålstanan enligt yrkeskvalifikationsdirektivet hade varit att ge den sökande en rätt att få sin talan prövad i sak så snart tidsgränsen har löpt ut, är det rimligt att dröjsmålsinstitutet fiktivt avslag skulle ha använts i stället för dröjsmålstanan.

Modellen i förvaltningslagen tillgodoser inte fullt ut direktivets krav

Enligt den modell som finns i 12 § förvaltningslagen kan en enskild part, sex månader efter det att ett ärende har inletts, begära att myndigheten avgör ärendet. Myndigheten har då fyra veckor på sig att antingen avgöra ärendet i sak eller avslå begäran i ett särskilt beslut. Avslås begäran kan avslagsbeslutet överklagas. Om en domstol eller en förvaltningsmyndighet bifaller ett sådant överklagande, ska den besluta att förelägga den myndighet som har meddelat avslagsbeslutet att snarast, eller inom den tid som överinstansen bestämmer, avgöra ärendet. Modellen beskrivs mer utförligt i avsnitt 5.2.3. När rätten till dröjsmålstanan i förvaltningslagen utformades var det en utgångspunkt att regleringen skulle passa in i den svenska förvaltningsrättsliga strukturen (prop. 2016/17:180 s. 114). Av detta skäl leder inte förvaltningsmodellen till fiktiva beslut och enskilda har inte möjlighet att föra en självständig talan i fråga om myndighetens underlåtenhet att agera. I stället leder modellen till att myndigheten tvingas fatta ett beslut om att avslå en begäran om att avgöra ärendet och det beslutet kan sedan överklagas enligt gängse ordning.

Denna modell har inte ensam använts för att genomföra krav i en sekundärrättsakt. Redan när modellen infördes i förvaltningslagen förutsåg regeringen att det vid ett genomförande av en unionsrättsakt t.ex. kan visa sig nödvändigt att reglera spärrtiden för en talan om långsam handläggning på ett sätt som avviker från förvaltningslagen. Regeringen anförde vidare att det i dessa fall ofta också är nödvändigt att särreglera rättsverkan av en fördröjning och att det i sådana fall är naturligt att hela regleringen tas in i en specialförfattning (prop. 2016/17:180 s. 120).

För att förvaltningslagsmodellen ska kunna användas vid genomförandet av yrkeskvalifikationsdirektivet krävs det att tidsgränsen för när en enskild part har rätt att begära ett avgörande anpassas efter de tre artiklar som reglerar rätten till passivitetstanan. Det krävs även en förändring av tidsgränsen på så sätt att tiden räknas från det att det finns en komplett ansökan och inte, som är fallet i förvaltningslagen, från det att ärendet har inletts. Dessa anpassningar är naturligtvis möjliga.

För ett korrekt genomförande av yrkeskvalifikationsdirektivets bestämmelser är det emellertid enligt regeringens uppfattning inte möjligt att kräva att yrkesutövaren först måste begära att myndigheten avgör ärendet och att rätten att överklaga uppkommer först när myndigheten har avslagit denna begäran. Enligt yrkeskvalifikationsdirektivet ska yrkes-

utövaren ha en ovillkorlig och en vid tidsfristernas utgång omedelbar rätt att väcka talan mot avsaknaden av ett beslut. Av detta följer att inte heller den modell som nyligen användes i samband med ändringar i utlänningsförordningen (se avsnitt 5.2.2) och som innebär att en hänvisning till 12 § förvaltningslagen fördes in i förordningen, dock med en anpassad spärtid, uppfyller yrkeskvalifikationsdirektivets krav.

En ny modell för dröjsmålstalan behövs

Varken de modeller som tidigare har använts vid genomförande av dröjsmålstalan i EU:s sekundärrätt eller förvaltningslagens dröjsmålstalan tillgodoser sålunda fullt ut de krav som en dröjsmålstalan behöver uppfylla enligt yrkeskvalifikationsdirektivet. Mot denna bakgrund, och efter att ha analyserat de existerande modellerna i förhållande till yrkeskvalifikationsdirektivets krav, syftet med dröjsmålsförfarandet och den svenska förvaltningsrättsliga strukturen, kan regeringen konstatera att den bästa lösningen nås genom en kombination av dessa modeller.

6.2 En ny modell för dröjsmålstalan

6.2.1 En sökande får vid tidsfristens utgång rätt att begära en förklaring att ärendet uppehålls

Regeringens förslag: En sökande i ett ärende om erkännande av yrkeskvalifikationer, överföring av ansökan om europeiskt yrkeskort till en annan stat eller utfärdande av europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i en annan stat ska ha rätt att begära en förklaring av allmän förvaltningsdomstol att ärendet uppehålls, om en myndighet inte meddelar beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen.

Regeringens bedömning: Det bör finnas en ovillkorlig rätt till dröjsmålstalan vid tidsfristens utgång. Prövningen bör endast avse dröjsmålet i sig.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inga synpunkter på promemorians förslag och bedömning. *Landsorganisationen i Sverige* avstyrker förslaget och ifrågasätter varför det ska finnas möjlighet till dröjsmålstalan rörande handläggning av vissa ärenden men inte för andra. *Förvaltningsrätten i Stockholm* invänder mot den språkliga utformningen av bestämmelsen.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

En ovillkorlig rätt till dröjsmålstalan vid tidsfristens utgång

EU-medlemskapet medför ett krav på Sverige att skapa en möjlighet att föra en dröjsmålstalan i fråga om de ärendetyper som omfattas av yrkeskvalifikationsdirektivet. Att det saknas möjlighet till en motsvarande dröjsmålstalan för vissa andra ärenden, vilket *Landsorganisationen i*

Sverige anför som en grund för att avstyrka förslaget, utgör inte ett skäl att avstå från att genomföra yrkeskvalifikationsdirektivet.

Rätten till dröjsmålstalan enligt yrkeskvalifikationsdirektivet är en rättighet som tillkommer den sökande omedelbart då den aktuella tidsfristen för ärendet har löpt ut. Detta gör att det inte är lämpligt att tillämpa förvaltningslagens ordning, där den sökande först måste begära att myndigheten ska avgöra ärendet och rätten att överklaga förutsätter ett uttryckligt beslut från myndigheten om att ärendet inte avgörs (se avsnitt 5.2.3), innan den sökande har rätt att väcka en talan om dröjsmål. Rätten till dröjsmålstalan bör därför uppkomma omedelbart i samband med tidsfristens utgång, vid avsaknad av det beslut som tidsfristen avser.

Den behöriga myndigheten kan i vissa fall till följd av yttre omständigheter vara förhindrad att meddela ett beslut inom de tidsramar som gäller. Exempelvis kan det vara så att en annan myndighet i Sverige, eller i ett annat land, inte har försett den behöriga myndigheten med den information som krävs för beslutet. Någon prövning av skälen till dröjsmålet ryms dock inte inom direktivets bestämmelser. Inom ramen för en dröjsmålstalan bör det därför endast prövas om den tidsgräns som gäller för det aktuella förfarandet har passerats. Om yttre faktorer påverkar handläggningstiden finns det flera olika sätt att gå tillväga för myndigheterna, t.ex. kan myndigheten ange särskilda tidsgränser i IMI, kontakta IMI-samordnare i andra länder, utnyttja kontakterna inom rådet för reglerade yrken eller be Universitets- och högskolerådet att kontakta den samordnande myndigheten i ursprungslandet.

Det bör i sammanhanget noteras att det, såvitt gäller beslut om erkännande av yrkeskvalifikation, för vissa ärendetyper är möjligt att förlänga tidsfristen på tre månader med ytterligare en månad om det finns särskilda skäl (4 kap. 7 § andra stycket förordningen om erkännande av yrkeskvalifikation). Om myndigheten fattar ett sådant beslut om förlängning måste tidsgränsen anses ha passerats först efter utgången av den extra månaden. Ett beslut om förlängning av tidsfristen måste dock fattas innan de tre månaderna har gått och en myndighet bör därför inte inom ramen för handläggningen av en dröjsmålstalan kunna åberopa att det finns skäl att förlänga fristen. Det bör inte heller vara en fråga för domstolen att i efterhand överpröva om en förlängning varit motiverad, dvs. om det har funnits särskilda skäl.

Till skillnad från vad som anges såväl i förvaltningslagen som i de olika bestämmelser som genomför dröjsmålstalan i EU:s sekundärrätt bör spärrtiden inte börja löpa när en ansökan kommer in, utan när ansökan är komplett. Att tidsfristen ska börja löpa när ansökan är fullständig framgår av artiklarna 4c.1, 4d.1 och 51.2 (se avsnitt 4.1).

Talan bör avse dröjsmålet i sig

En dröjsmålstalan som genomför yrkeskvalifikationsdirektivet bör alltså endast prövas med sikte på huruvida ett beslut har fattats inom de angivna tidsfristerna. Som anförts ovan anser regeringen inte att en ordning med något slag av fiktiva beslut är lämplig i detta sammanhang. Utan fiktiva beslut undviks risken för att en inledd dröjsmålstalan resulterar i att ärendets sakprövning förskjuts från den behöriga myndigheten till domstol. Fördelarna med denna ordning låg även till grund för

utformningen av förvaltningslagens dröjsmålstan. Regeringen framhåller då att införandet av fiktiva beslut om möjligt bör undvikas av principiella skäl (prop. 2016/17:180 s. 126). En domstol skulle dessutom i flera fall sakna förutsättningar att avgöra sakfrågorna om en föregående prövning från den behöriga myndigheten saknas.

Rättsföljden bör vara en förklaring att ärendet uppehålls

Den modell för dröjsmålstan som har längst historia i svensk rätt innebär, som framgår av avsnitt 5.2.2, att en sökande som inte har fått ett beslut inom en viss tid från det att ansökan gavs in kan begära en förklaring att ärendet onödigt uppehålls. Eftersom någon prövning av skälet till fördröjningen enligt yrkeskvalifikationsdirektivet inte ska ske, är det inget krav för att bifalla en dröjsmålstan att dröjsmålet har varit onödigt. Rättsföljden av en bifallen dröjsmålstan bör därför vara en förklaring att ärendet uppehålls. *Förvaltningsrätten i Stockholm* har anfört att ordet uppehålls, i avsaknad av prefixet onödigt, är svårbegripligt och att ordet i allmänspråkliga sammanhang används med ett flertal andra betydelser, varav samtliga är mycket mer vanligt förekommande än den nu avsedda. Mer lättförståeliga alternativ är enligt förvaltningsrättens mening alternativ som ”fördröjs” eller ”drar ut på tiden”. Regeringen anser dock att det finns ett värde i att så långt som möjligt ha ett enhetligt uttryckssätt i de olika genomförandebestämmelserna om dröjsmål. I den föreslagna bestämmelsen anges det att en förklaring att ärendet uppehålls ska ges om en myndighet inte meddelar beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen. Det finns enligt regeringen därmed föga utrymme för en inte avsedd tolkning av ordet uppehålls, sett i sitt sammanhang. Skrivningen följer också den som använts i regleringen av andra varianter av dröjsmålstan i svensk lagstiftning (se avsnitt 5.2.2).

6.2.2 Behörig domstol

Regeringens förslag: En begäran om en förklaring att ärendet uppehålls ska göras hos den förvaltningsrätt som skulle ha varit behörig att pröva ett överklagande av ett beslut i ärendet.

Regeringens bedömning: En talan om dröjsmål bör inte föras vid förvaltningsmyndighet. Det finns ett behov av att tydliggöra för enskilda vilken domstol som är behörig.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian föreslås en annan språklig utformning av bestämmelsen om i vilken domstol en begäran om en förklaring att ärendet uppehålls ska göras.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna tillstyrker att en dröjsmålstan ska föras i allmän förvaltningsdomstol eller lämnar förslaget utan invändning. Några instanser har lämnat synpunkter. *Kammarrätten i Sundsvall*, *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Jönköping* anser att den föreslagna forumregeln inte kan tillämpas enligt sin ordalydelse och att det kan förutses att allmänheten kommer att ha svårt att veta vilken domstol de ska vända sig till.

Förvaltningsrätten i Stockholm föreslår att dröjsmålstalan ska handläggas av förvaltningsmyndighet i stället för av domstol.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Dröjsmålstalan bör väckas i domstol

Artikel 51.3 i yrkeskvalifikationsdirektivet anger i den svenska språkversionen att dröjsmålstalan ska ske i domstol enligt nationell rätt. Någon uttrycklig hänvisning till domstol finns inte i artiklarna 4c.2 eller 4d.7. Som *Förvaltningsrätten i Stockholm* anför finns det flera språkversioner där det inte heller i artikel 51.3 anges att en dröjsmålstalan ska föras i domstol. I dessa språkversioner anges det endast, i likhet med de motsvarande bestämmelserna i artiklarna 4c.2 och 4d.7, att avsaknaden av beslut ska kunna överklagas i enlighet med nationell rätt. Förvaltningsrätten i Stockholm ifrågasätter därför om ärenden av den tillsynskaraktär som prövningen av de aktuella ansökningarna är, samt deras förväntat exceptionellt enkla beskaffenhet, bör belasta domstolarnas dömande verksamhet. Regeringen konstaterar att direktivet inte uttryckligen tycks kräva att en talan om dröjsmål ska prövas i domstol. Detta har också bekräftats av Europeiska kommissionen vid kontakter under lagstiftningsarbetet. Därmed bör det övervägas om det är möjligt och lämpligt att välja en förvaltningsmyndighet som behörig instans att pröva en dröjsmålstalan enligt yrkeskvalifikationsdirektivet.

Det är inte självklart vilken myndighet eller vilka myndigheter som skulle vara lämplig att handlägga en sådan talan. Den aktuella instansen bör ha en beredningsorganisation för och en vana att hantera denna typ av ärenden. Det är enligt regeringens mening, mot bakgrund av den gängse svenska instansordningen, tveksamt i vilken utsträckning en överprövning av samma eller en parallell myndighet kan anses vara ett överklagande enligt nationell rätt i direktivets mening.

I ljuset av syftet med bestämmelserna är det enligt regeringen önskvärt att en högre instans än den behöriga myndighet som gjort sig skyldig till dröjsmålet hanterar dröjsmålstalan. Eftersom förvaltningsrätterna redan handlägger den dröjsmålstalan som regleras i förvaltningslagen framstår det sammantaget som lämpligast att dessa domstolar också handlägger talan om dröjsmål enligt yrkeskvalifikationsdirektivet.

Förfarandets likheter med de varianter av dröjsmålstalan som finns i svensk rätt innebär att domstolarna redan har en ordning för att hantera denna ärendetyp. I samband med införandet av dröjsmålstalan i förvaltningslagen anfördes att det rör sig om en enkel uppgift som lämpligen kan hanteras av ensamdomare (prop. 2016/17:180 s. 283). Enligt regeringen gäller det även för den dröjsmålstalan som här föreslås.

Dröjsmålstalan bör väckas i den förvaltningsrätt som skulle ha varit behörig att pröva ett överklagande av ett beslut i ärendet

Huvudregeln vid överklaganden av myndighetsbeslut är att ett överklagande ska lämnas in till den myndighet som har fattat det omstridda beslutet (6 a § förvaltningsprocesslagen [1971:291]). Något beslut finns av naturliga skäl inte vid en dröjsmålstalan, vilket innebär att andra förutsättningar råder. Eftersom ett korrekt genomförande av direktivet

förutsätter att rätten till dröjsmålstalan ska uppstå omedelbart och ovillkorligen när en myndighet inte har meddelat ett beslut inom den aktuella tidsfristen bör det, till skillnad från vad som gäller vid överklaganden, vara möjligt för en enskild att väcka en talan om dröjsmål direkt i domstol.

Lagrådet påpekade i samband med genomförandet av 2004 års bank- och kreditmarknadsreform att en dröjsmålstalan bör föras i samma instans som överklaganden av beslut i samma typ av ärenden (prop. 2002/03:139 s. 155). Lagrådets yttrande i den delen har sedan föranlett ändringar i andra författningar som innehåller dröjsmålstalan, för att skapa enhetlighet mellan behörig domstol för överklagande och dröjsmålstalan (se bl.a. prop. 2012/13:45 s. 83 f.). Den rätt till dröjsmålstalan som 2018 infördes genom förvaltningslagen följer samma ordning, då det i 12 § andra stycket förvaltningslagen anges att en begäran om att avgöra ärendet som har avslagits kan överklagas till den domstol eller förvaltningsmyndighet som är behörig att pröva ett överklagande av avgörandet i ärendet.

Beslut i ärenden om europeiskt yrkeskort och erkännande av yrkeskvalifikationer är sådana beslut som enligt 42 § förvaltningslagen kan överklagas av den som beslutet angår, om det har gått honom eller henne emot. I 11 kap. 2 § förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer finns också en upplysningsbestämmelse som hänvisar till 40 § förvaltningslagen, som anger att ett sådant beslut överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

I promemorian föreslås det mot denna bakgrund att en begäran om en förklaring ska göras hos den allmänna förvaltningsdomstol som är behörig att pröva ett överklagande av avgörandet i ärendet. *Förvaltningsrätten i Stockholm* har anfört att denna formulering inte är lämplig eftersom den föreslagna bestämmelsen i normalfallet kommer att ges in i ett sådant tidsskede när någon första prövning av ärendet ännu inte ägt rum. 14 § lagen (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar kan därmed inte tillämpas enligt sin ordalydelse. *Kammarrätten i Sundsvall* och *Förvaltningsrätten i Stockholm* pekar vidare på en potentiell problematik som kan uppkomma när en myndighet har flera regionala kontor som alla är behöriga att fatta beslut i den aktuella ärendetypen. Frågan är då inom vilken domkrets en ansökan om dröjsmålstalan ska anses falla, särskilt om den väcks innan några konkreta handläggningsåtgärder har vidtagits. Enligt vad som framkommit under lagstiftningsarbetet har dock Statens jordbruksverk och Transportstyrelsen, vilka är de myndigheter där denna problematik skulle kunna bli aktuell, en ordning enligt vilken handläggningen av nu aktuella ärenden sker vid en särskilt anvisad enhet. Vidare framhåller remissinstanserna att domstolen kan ha svårt att i det enskilda fallet ta ställning till sin egen behörighet och att motsvarande kan befaras gälla för den enskilde, när denne ska välja vilken domstol att ge in ansökan till. Även *Förvaltningsrätten i Jönköping* anför att det finns en risk för att den enskilde kommer att ha svårt att veta vilken domstol som är behörig att pröva dröjsmålstalan, vilket i sin tur kan leda till ett behov av överlämnanden av mål mellan olika domstolar. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anför att det kan övervägas om en enda domstol bör utses att handlägga samtliga ansökningar enligt bestämmelsen. Regeringen har viss förståelse för dessa synpunkter, men anser samtidigt att svårigheterna inte bör överdrivas.

Av 14 § andra stycket lagen om allmänna förvaltningsdomstolar följer att ett beslut ska överklagas till den förvaltningsrätt inom vars domkrets ärendet först har prövats, om det inte för ett visst slag av mål föreskrivs annat i lag eller förordning. Enligt huvudregeln har förvaltningsrätterna alltså generell kompetens som första instans. För att göra avsteg från denna princip bör det krävas att starka skäl talar för en annan ordning (se bl.a. prop. 1993/94:133 s. 32). Regeringen anser inte att sådana skäl föreligger i detta fall.

Formellt sett är en dröjsmålstalan inte ett överklagande i den bemärkelse som avses i paragrafen. Även om det är möjligt att göra en analogisk tolkning bör det, för att garantera att den enskilde, myndigheten och förvaltningsrätten med säkerhet vet vid vilken domstol en dröjsmålstalan ska prövas, som Förvaltningsrätten i Stockholm påpekar, tydliggöras att en dröjsmålstalan ska väckas vid den förvaltningsrätt i vars domkrets som ärendet skulle ha avgjorts i sak, dvs. om myndigheten hade fattat ett beslut i ärendet. Detta uppnås genom att lagtextens ordalydelse ändras så att den förvaltningsrätt som skulle ha varit behörig att pröva ett överklagande av ett beslut i ärendet anges som behörig domstol.

I promemorian föreslås att Tillväxtverket ska tillhandahålla information om möjligheten till dröjsmålstalan genom den kontaktpunkt som anges i 7 kap. 5 § förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Avsikten med detta skulle vara att underlätta enskildas möjligheter att ta tillvara sina rättigheter. Som Förvaltningsrätten i Jönköping föreslår skulle Tillväxtverket tillsammans med annan information också kunna tillhandahålla en lista över vilka förvaltningsrätter som är behöriga att pröva dröjsmålstalan för specifika myndigheter och ärenden. Regeringen anser att en sådan bestämmelse får övervägas inom ramen för det fortsatta förordningsarbetet.

6.2.3 En ny bestämmelse om rätt till dröjsmålstalan förs in i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer

Regeringens förslag: Rätten till dröjsmålstalan enligt yrkeskvalifikationsdirektivet ska regleras i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. De ärendetyper som omfattas av dröjsmålstalan ska anges direkt i lagen.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna invänder inte mot promemorians förslag. *Förvaltningsrätten i Stockholm* anser dock att rätten till dröjsmålstalan bör regleras i förordning. För synpunkter på regleringen som avser advokatyrket hänvisas till avsnitt 6.2.4.

Skälen för regeringens förslag

Rätten till dröjsmålstalan bör regleras i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer

Som framgår av avsnitt 6.2.2 anser regeringen att en dröjsmålstalan bör föras i domstol. Rätten till dröjsmålstalan rör därmed domstolarnas rättskipningsuppgifter. Dessa ska enligt 11 kap. 2 § regeringsformen

framgå av lag. I och med regeringens ställningstagande kan rätten till dröjsmålstalan inte, som *Förvaltningsrätten i Stockholm* föreslår, regleras i förordning. Direktivets bestämmelser om dröjsmålstalan bör i stället genomföras genom lag. Eftersom rätten till dröjsmålstalan avser alla yrkesregleringar som omfattas av yrkeskvalifikationsdirektivet är det lämpligt att reglera rätten till dröjsmålstalan i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Eftersom den rätt till dröjsmålstalan som följer av direktivet avser tre ärendetyper bör också tillämpningsområdet för bestämmelsen om dröjsmålstalan i den svenska regleringen begränsas till dessa slags ärenden. De tidsfrister som gäller för handläggningen av dessa ärenden finns angivna i förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer (4 kap. 7 §, 6 kap. 6 § första stycket och 6 kap. 8 § första stycket). Avgränsningen av tillämpningsområdet för en lag bör inte innehålla direkta hänvisningar till bestämmelser i förordning. Regleringen av dröjsmålstalan i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer bör därför avgränsas genom att ärendetyperna uttryckligen anges i lagen. De ärenden som berörs är, som redovisas i avsnitt 4.1, erkännande av yrkeskvalifikationer, överföring av ansökan om europeiskt yrkeskort till en annan stat och utfärdande av europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i en annan stat. Däremot omfattas exempelvis inte ärenden om europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i Sverige enligt 5 kap. förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Flera av de ärenden om erkännande av yrkeskvalifikationer som omfattas av rätten till dröjsmålstalan enligt yrkeskvalifikationsdirektivet avser automatiskt erkännande av yrkeskvalifikationer vid samordnade krav på utbildning. Som framgår av avsnitt 4.2.2 finns samordnade krav för utbildning avseende yrkena apotekare, barnmorska, läkare, specialistläkare, sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, specialisttandläkare och veterinär. Förfarandena för att erkänna dessa yrken regleras delvis i andra författningar, huvudsakligen patientsäkerhetsförordningen (2010:1369) och förordningen (2009:1386) om verksamhet inom djurens hälso- och sjukvård. De tidsgränser som anges i 4 kap. 7 § förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer är emellertid även tillämpliga vid automatiska erkännanden som regleras i specialförfattning (se 4 kap. 1 § samma förordning). Bestämmelsen gäller endast så länge avvikande handläggningstider inte anges i dessa författningar. För närvarande finns dock inga sådana avvikande bestämmelser om tidsfrister i de aktuella författningarna. Rätten att väcka dröjsmålstalan enligt lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer uppkommer således för alla förfaranden för erkännande av yrkeskvalifikationer, även automatiskt erkännande av yrkeskvalifikationer vid samordnade krav på utbildning, när tidsgränsen som anges i 4 kap. 7 § förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer har överskridits.

6.2.4 Dröjsmålstalan som avser ärenden om etablering under svensk advokattitel

Regeringens förslag: Det ska införas en ny bestämmelse om dröjsmålstalan i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer, i fråga
--

om beslut om etablering under svensk advokattitel. En sådan talan ska föras i Förvaltningsrätten i Stockholm.

Promemorians förslag överensstämmer inte med regeringens. Förslaget i promemorian innebär att advokaters rätt till dröjsmålstalan enligt direktivet ska regleras i rättegångsbalken. Vidare innebär promemorians förslag att en sådan talan ska föras i Stockholms tingsrätt.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har inte yttrat sig över promemorians förslag i denna del. *Stockholms tingsrätt* anför att Högsta domstolen i dag prövar frågor relaterade till advokatverksamhet och anser att den befintliga processrättsliga strukturen av principiella skäl i möjligaste mån bör följas. Om Högsta domstolen inte ska handlägga denna typ av ärenden har tingsrätten ingen invändning mot promemorians förslag om att Stockholms tingsrätt ska vara behörig domstol för dessa ärenden. *Högsta domstolen* tillstyrker den del av förslaget som innebär att frågan om dröjsmålstalan avseende handläggningen vid Sveriges advokatsamfund inte ska prövas av Högsta domstolen. *Sveriges advokatsamfund* anser att det är oproportionerligt att genomföra en förändring i en så fundamental lagstiftning som rättegångsbalken för fall som enbart gäller mycket speciella och ytterst få fall rörande erkännande av yrkeskvalifikationer för etablering under svensk advokattitel. Advokatsamfundet förordar i stället en undantagsreglering i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer, trots att erkännandefrågor för advokater i övrigt inte omfattas av denna lagstiftning.

Den kompletterande promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inget att invända mot den kompletterande promemorians förslag.

Skälen för regeringens förslag

Det krävs särskilda bestämmelser i fråga om ärenden om etablering under svensk advokattitel

Enligt artikel 2.3 i yrkeskvalifikationsdirektivet ska bestämmelserna i direktivet inte gälla om det finns motsvarande regler för erkännande av yrkeskvalifikationer i andra bindande EU-rättsakter. Vad gäller advokatycket finns det sådana särregleringar inom EU:s sekundärrätt (rådets direktiv 77/249/EEG av den 22 mars 1977 om underlättande för advokater att effektivt begagna sig av friheten att tillhandahålla tjänster och Europaparlamentets och rådets direktiv 98/5/EG av den 16 februari 1998 om underlättande av stadigvarande utövande av advokatycket i en annan medlemsstat än den i vilken auktorisationen erhöles). Yrkeskvalifikationsdirektivet är därför tillämpligt på advokatycket endast i den mån motsvarande bestämmelser i dessa regleringar saknas, vilket är fallet i fråga om erkännande av juristers yrkeskvalifikationer i syfte att omedelbart utöva yrket under yrkestiteln i den mottagande medlemsstaten. Således omfattas endast de personer som önskar etablera sig i Sverige under svensk advokattitel av yrkeskvalifikationsdirektivet, dvs. vid prövningen av en ansökan om inträde i Sveriges advokatsamfund (se skäl 42 till det ursprungliga yrkeskvalifikationsdirektivet, jfr även prop. 2015/16:44 s. 53). Europeiskt yrkeskort kommer inte att införas för

advokater (se skäl 4 till ändringsdirektivet). Vad beträffar rätten till dröjsmålstalan är det därmed endast artikel 51.3 som är tillämplig på advokaters verksamhet i Sverige.

Bestämmelser som genomför yrkeskvalifikationsdirektivet i tillämpliga delar i fråga om advokatycket finns i rättegångsbalken och i Sveriges advokatsamfundets stadgar. Frågan om erkännande av yrkeskvalifikationer för etablering under svensk advokattitel regleras i 8 kap. 2 § tredje stycket rättegångsbalken. Enligt 8 kap. 3 § rättegångsbalken prövas en ansökan om inträde i advokatsamfundet av samfundets styrelse. Denna fungerar således som behörig myndighet för advokatycket enligt yrkeskvalifikationsdirektivet. Det är också advokatsamfundets styrelse som, tillsammans med samfundets disciplinnämnd, utövar tillsyn över advokatväsendet. Enligt 8 kap. 8 § rättegångsbalken kan vissa av advokatsamfundets beslut överklagas, bl.a. avslag på en ansökan om inträde i samfundet. Överklagandet sker då till Högsta domstolen. Enligt advokatsamfundets stadgar ska mottagandet av en ansökan om erkännande av yrkeskvalifikationer för etablering under svensk advokattitel bekräftas inom en månad och sökanden ska underrättas om nödvändiga handlingar saknas. Ansökan ska behandlas och ett motiverat beslut fattas så snart som möjligt och senast inom fyra månader från det att en fullständig ansökan inkommit (4 b § advokatsamfundets stadgar).

Enligt 4 § andra stycket lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer gäller lagen inte för advokatycket. Det innebär att inte heller bestämmelserna i förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer gäller för advokatycket (1 kap. 2 § förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer). Den som ansöker om erkännande av yrkeskvalifikationer för att etablera sig som advokat i Sverige under svensk advokattitel träffas således inte av en bestämmelse om dröjsmålstalan i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. För att direktivets krav på dröjsmålstalan ska genomföras fullt ut krävs därför särskilda bestämmelser om en rätt till dröjsmålstalan som avser etablering av advokater enligt förfarandet i 8 kap. 2 och 3 §§ rättegångsbalken.

Även dröjsmålstalan i fråga om advokatycket bör föras i förvaltningsrätt

I promemorian redogörs det såvitt avser advokatycket för två alternativa sätt att utforma rätten till dröjsmålstalan. Den lösning som förespråkas i promemorian innebär en särreglering av rätten till dröjsmålstalan för advokatycket i form av en ny bestämmelse i rättegångsbalken, i anslutning till övriga bestämmelser om överklagande av advokatsamfundets beslut. I promemorian anförs det vidare att det i enlighet med huvudregeln i rättegångsbalken, och för att i viss mån följa den processrättsliga strukturen, bör vara en tingsrätt som är behörig domstol vid en dröjsmålstalan som rör advokatycket, närmare bestämt Stockholms tingsrätt.

Advokatsamfundets beslut att avslå en ansökan om inträde i samfundet överklagas till Högsta domstolen. Regeringen delar bedömningen i promemorian om att det finns ett värde i att följa den befintliga processrättsliga strukturen, vilket talar för att Högsta domstolen bör utses att också handlägga en dröjsmålstalan som avser ärenden om etablering under svensk advokattitel. Även *Stockholms tingsrätt* anser att den

befintliga processrättsliga strukturen av principiella skäl i möjligaste mån bör följas, och att det bör vara Högsta domstolen som prövar en sådan talan. Regeringen instämmer emellertid i bedömningen i promemorian att det inte är lämpligt att lägga en uppgift av denna enkla natur på Högsta domstolen. Hanteringen av dessa ärenden ligger långt från Högsta domstolens rättsbildande huvuduppgift och skulle strida mot målsättningen att renodla domstolens verksamhet så att dess tid och resurser i första hand kan läggas på prejudikatbildning.

I promemorian föreslås att det i stället bör vara en tingsrätt som handlägger dröjsmålstanan i fråga om advokatycket. Detta skulle kunna motiveras med att den processrättsliga ordningen därmed följs på så sätt att det fortfarande är en allmän domstol som handlägger advokatfrågorna. I promemorian anförs det att Stockholms tingsrätt är en lämplig tingsrätt för denna ordning, dels för att Stockholms tingsrätt redan är exklusivt eller subsidiärt forum för flera mål- och ärendetyper, dels för att advokatsamfundet har sitt säte i Stockholms tingsrätts domkrets. *Sveriges advokatsamfund* har invänt mot en sådan lösning och anser att i första hand Högsta domstolen och i andra hand en förvaltningsrätt bör handlägga en sådan dröjsmålstanan.

Av skäl som framgår ovan anser regeringen inte att talan bör prövas av Högsta domstolen. Däremot bör alternativet att en dröjsmålstanan som rör advokatycket ska prövas av förvaltningsrätt övervägas närmare. En nackdel med en sådan lösning är att de flesta ärenden som rör advokaters yrkesutövning skulle prövas av allmän domstol, medan en dröjsmålstanan skulle prövas av allmän förvaltningsdomstol. Sedan den 1 november 2019 prövar förvaltningsrätterna emellertid bl.a. frågor om sanktionsavgifter mot advokater enligt lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (7 a kap. 11 §). Som advokatsamfundet framhåller är å andra sidan tingsrätterna i dag inte i något fall behöriga att pröva advokatverksamhetsrelaterade frågor. Det kan vidare konstateras att förvaltningsrätterna handlägger dröjsmålstanan enligt förvaltningslagen samt, enligt denna lagrådsremiss, föreslås handlägga dröjsmålstanan enligt yrkeskvalifikationsdirektivet i fråga om övriga yrken. Detta talar för att även en dröjsmålstanan som avser handläggningen vid advokatsamfundet bör prövas av förvaltningsrätt. Regeringen anser vid en sammantagen bedömning att detta, i enlighet med den kompletterande promemorians förslag, är den lämpligaste lösningen.

Rätten till dröjsmålstanan som avser advokatycket bör regleras i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer

Som framgår ovan föreslås det i promemorian att genomförandet av rätten till dröjsmålstanan såvitt avser advokatycket ska göras genom en ny bestämmelse i rättegångsbalken i anslutning till övriga bestämmelser om överklagande av advokatsamfundets beslut. En alternativ lösning som behandlas i promemorian är att ändra lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer på så sätt att den nya bestämmelsen om dröjsmålstanan som föreslås för övriga yrken görs tillämplig även på advokatycket. *Sveriges advokatsamfund* förespråkar denna lösning för att på så sätt undvika en förändring i en så fundamental lagstiftning som rättegångsbalken. Av promemorian framgår att advokatsamfundet endast handlägger ett fåtal

ärenden per år av den typ som kan aktualisera dröjsmålstalan och att samfundets egen bedömning är att alla avgörs inom den tillämpliga tidsgränsen. Som advokatsamfundet anför kan det därför förutses att en bestämmelse om dröjsmål för advokaternas vidkommande kommer att tillämpas endast i ett fåtal fall, och att den snarast kommer att ha karaktären av en undantagsbestämmelse. Mot denna bakgrund anser regeringen att det framstår som mindre lämpligt att föra in en bestämmelse om dröjsmålstalan för advokater enligt yrkeskvalifikationsdirektivet i rättegångsbalken. I stället hör regleringen av rätten till dröjsmålstalan enligt yrkeskvalifikationsdirektivet mer naturligt hemma i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Även rätten till dröjsmålstalan som avser advokatycket bör således regleras i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Regeringen, som instämmer med förslaget i den kompletterande promemorian, anser att en sådan lösning bör åstadkommas genom att införa en ny bestämmelse om dröjsmålstalan i fråga om advokatycket i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer, till vilken lagens bestämmelser i 4 § om tillämpningsområdet bör hänvisa. Den nya bestämmelsen bör utformas så att den inte omfattar ärenden om europeiskt yrkeskort eller ärenden om etablering under ursprungslandets titel, utan endast ärenden enligt 8 kap. 2 § tredje stycket rättegångsbalken. I sådana ärenden får sökanden begära en förklaring av domstol att ärendet uppehålls, om advokatsamfundet inte meddelar beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen. Eftersom Sveriges advokatsamfund har sitt säte i Stockholm bör det uttryckligen anges att behörig domstol är Förvaltningsrätten i Stockholm.

6.2.5 Domstolens beslut vid bifall till en dröjsmålstalan

Regeringens förslag: Om en domstol bifaller en talan om dröjsmål ska den besluta att förelägga myndigheten eller advokatsamfundet att snarast avgöra ärendet.

Regeringens bedömning: Det är inte nödvändigt att införa några sanktioner för det fall att en myndighet eller advokatsamfundet inte skulle följa domstolens föreläggande.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inte yttrat sig över promemorians förslag i denna del. *Landsorganisationen i Sverige* anser att effektiviteten kan ifrågasättas om en dröjsmålstalan inte förenas med en vitesmöjlighet. *Kammarrätten i Sundsvall* framhåller att domstolstrots förekommer.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

En förklaring ska åtföljas av ett föreläggande

I samband med att en dröjsmålstalan enligt förvaltningslagen bifalls ska en domstol eller en förvaltningsmyndighet förelägga myndigheten att avgöra ärendet, antingen snarast eller inom en tid som överinstansen bestämmer (49 § förvaltningslagen). Vid beredningen av förslaget fördes

en diskussion om domstolarnas möjligheter att förelägga myndigheten att avgöra ärendet. Det anfördes att en ordning som innebär att domstolen förelägger myndigheten att fatta beslut inom en fast tidsgräns riskerar att leda till att myndigheter som saknar tillräckligt beslutsunderlag tvingas besluta om avslag. Detta kan leda till att domstolen i ett senare skede måste återförvisa ärendet till myndigheten och att den totala handläggningstiden därmed förlängs. Regeringen ansåg därför att en ordning som innebär att domstolen förelägger myndigheten att fatta beslut snarast ska tillämpas, om en bestämd frist inte kan anges. I de fall ärendet i princip är klart för avgörande kan domstolen dock förelägga myndigheten att fatta beslut inom en angiven tid (prop. 2016/17:180 s. 127).

I regel förekommer inte några fasta tidsgränser i svensk förvaltningsrätt. Det faktum att yrkeskvalifikationsdirektivets tidsfrister är absoluta gör det svårt att motivera ett domstolsföreläggande som förenas med en viss tidsfrist. En sådan ordning skulle i praktiken utgöra en ytterligare tidsfrist, vilket skulle göra att de tidsfrister som anges i direktivet i praktiken förlängs. Eftersom inga ursäktliga förseningar kan föreligga enligt direktivet, och eftersom myndigheten redan är i dröjsmål från och med tidsfristens utgång, anser regeringen inte att det bör vara möjligt för domstolen att förelägga myndigheten att avgöra ärendet inom en viss tid. Myndigheten bör därför endast kunna föreläggas att avgöra ärendet snarast, vilket bör tolkas strikt. Detsamma gäller i fråga om advokatsamfundet i ärenden om etablering under svensk advokattitel.

Det är inte nödvändigt att införa en möjlighet till sanktioner

Bristen på sanktioner med anledning av myndigheters dröjsmål var föremål för synpunkter i några av remissyttrandena över förslaget till dröjsmålstalan i Förvaltningslagsutredningens betänkande En ny förvaltningslag (SOU 2010:29). Bland annat Örebro universitet och Förvaltningsrätten i Göteborg ansåg att förslaget till dröjsmålstalan var behövligt samtidigt som instanserna ifrågasatte om bestämmelsen skulle få avsedd verkan om inte också sanktionsmöjligheter infördes. Regeringen ansåg emellertid, i likhet med utredningen, att sanktioner inte var nödvändiga. Regeringen anförde dock att det skulle finnas anledning att återkomma till frågan om sanktionsmöjligheter om exempelvis uppenbart domstolstrots skulle bli vanligt förekommande (prop. 2016/17:180 s. 128). Även i den nu aktuella promemorian görs bedömningen att någon sanktionsmöjlighet inte behövs.

Kammarrätten i Sundsvall ställer sig tveksam till bedömningen i promemorian att det är osannolikt att en myndighet skulle underlåta att följa ett beslut från en domstol. Kammarrätten framhåller att domstolstrots förekommer och att det kan finnas viss risk för att en myndighet som inte har fattat ett beslut inom gällande tidsgränser av någon anledning inte heller anser sig kunna avgöra ärendet efter beslut av domstol. *Landsorganisationen i Sverige* anser att effektiviteten hos en dröjsmålstalan kan ifrågasättas om den inte förenas med en vitesmöjlighet. Regeringen ansluter sig dock till bedömningen i promemorian. Några tecken på att domstolstrots skulle förekomma saknas och det har inte framkommit något annat som föranleder en annan bedömning i detta ärende än den som regeringen gjorde då förslaget om en ny förvaltningslag

lämnades. Ett föreläggande får sammanfattningsvis anses vara ett tillräckligt incitament för myndigheterna och advokatsamfundet att verka för att de tidsgränser som gäller för handläggningen inte överskrids. Det saknas således behov av sanktioner för att garantera att regelverket följs.

6.2.6 Ingen rätt att överklaga domstolens beslut

Regeringens förslag: Domstolens beslut ska inte få överklagas.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har invänt mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

I samband med införandet av den nya förvaltningslagen anförde regeringen att instanskedjan för denna typ av förfaranden, av effektivitets-skäl, bör hållas kort (prop. 2016/17:180 s. 127 f.). Eftersom syftet med bestämmelserna om dröjsmålstan i yrkeskvalifikationsdirektivet är att effektivisera processen och förkorta tiden för enskilda att kunna utöva de yrken som omfattas av bestämmelserna finns inte heller i denna reglering skäl att göra det möjligt för parterna att, oavsett utgången, överklaga domstolens beslut.

Rätten till dröjsmålstan bör förbrukas när den utnyttjas

I förvaltningslagens bestämmelse om dröjsmålstan anges att en begäran att myndigheten ska avgöra ärendet endast får utnyttjas vid ett tillfälle under ärendets handläggning. Regeringen ansåg att det inte skulle vara förenligt med effektivitetsintresset att den sökande skulle kunna tvinga fram upprepade bedömningar av utredningsläget (prop. 2016/17:180 s. 128). Förvaltningslagens dröjsmålstan är utformad för ärenden som i regel saknar fasta tidsgränser. Eftersom de tre ärendetyper som omfattas av yrkeskvalifikationsdirektivets dröjsmålstan alla har på förhand fastslagna tidsgränser är dessa överväganden inte tillämpliga.

Om en dröjsmålstan bifalls, ska rättsmedlet betraktas som uttömt och rättsläget som fastställt för ärendet i fråga eftersom en bifallen ansökan kräver att tidsfristen löpt ut. Om domstolen i stället konstaterar att myndigheten eller advokatsamfundet inte befann sig i dröjsmål kvarstår rätten till dröjsmålstan. En sådan situation skulle exempelvis kunna uppstå om myndigheten eller advokatsamfundet begärt in kompletteringar varefter den enskilde kompletterar med handlingar som han eller hon anser är tillräckliga, utan att de enligt domstolens bedömning är det. I en sådan situation har den aktuella tidsfristen inte börjat löpa och rätten till dröjsmålstan kan inte sägas ha utnyttjats.

7 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: De nya bestämmelserna ska träda i kraft den 1 juni 2021.

Regeringens bedömning: Det behövs inte några övergångsbestämmelser.

Promemorians förslag och bedömning överensstämmer delvis med regeringens. Förslaget i promemorian innebär att bestämmelserna ska träda i kraft den 1 januari 2021.

Remissinstanserna har inte yttrat sig i denna del.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Det är angeläget att de nya bestämmelserna i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer träder i kraft så snart som möjligt, vilket bedöms vara den 1 juni 2021. Regeringen föreslår därför att lagändringen träder i kraft denna dag.

En dröjsmålstanan får väckas från och med den dag som bestämmelserna träder i kraft. Detta gäller oavsett när myndigheten eller advokatsamfundet påbörjade sin handläggning. Regeringen delar bedömningen i promemorian att det inte finns något behov av övergångsbestämmelser.

8 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen leder till att Sverige uppfyller skyldigheten att skapa en möjlighet att föra en dröjsmålstanan i fråga om de ärendetyper som omfattas av yrkeskvalifikationsdirektivet.

Förslagen medför marginella kostnadsökningar för myndigheter och domstolar, vilka kan finansieras inom befintliga anslagsramar.

Förslagen medför inte några ökade kostnader för advokatsamfundet.

Förslagen skapar ökade förutsättningar för enskilda att kunna utnyttja rätten till fri rörlighet i de fall som kräver ansökan om erkännande av yrkeskvalifikationer eller europeiskt yrkeskort.

Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser har inga synpunkter på promemorians konsekvensanalys. *Domstolsverket* delar bedömningen att handläggning av dröjsmålstanan sannolikt kommer att förekomma i mycket liten omfattning. *Förvaltningsrätten i Stockholm* framhåller ärendenas förväntat exceptionellt enkla beskaffenhet. *Förvaltningsrätten i Jönköping* anser inte att promemorians konsekvensanalys ger tillräckligt stöd för att de tillkommande uppgifterna kommer att kunna hanteras inom befintliga anslagsramar. Förvaltningsrätten i Jönköping anför att målen kommer att vara mer arbetskrävande än om det varit fråga om överklagande av beslut enligt 12 § förvaltningslagen, eftersom domstolarna kommer att behöva vidta fler utredningsåtgärder, och att bedömningen av frågan om ärendet är komplett eller inte sannolikt inte alltid kommer att vara helt enkel. *Förvaltningsrätten i Malmö* betonar

vikten av att det görs en tillförlitlig analys av omfattningen av antalet ärenden som kan bli föremål för en dröjsmålstan. Förvaltningsrätten i Malmö och Domstolsverket framhåller att införandet av dröjsmålstan enligt 12 § förvaltningslagen har lett till ökad arbetsbelastning för domstolarna på ett sätt som inte förutsågs vid införandet. *Statens skolverk* uppger att införandet av dröjsmålstan i viss utsträckning kan påverka myndighetens behov av bemanning.

Den kompletterande promemorians bedömning överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna har inget att invända mot den kompletterande promemorians bedömning.

Skälen för regeringens bedömning

Konsekvenser i förhållande till EU-rätten

De föreslagna bestämmelserna i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer syftar till att genomföra yrkeskvalifikationsdirektivets bestämmelser om dröjsmålstan i svensk rätt. Regeringen bedömer att förslaget leder till att Sverige uppfyller skyldigheten att skapa en möjlighet att föra en dröjsmålstan i fråga om de ärendetyper som omfattas av yrkeskvalifikationsdirektivet. Det torde också innebära att Europeiska kommissionen saknar skäl att överlämna överträdelseärendet till EU-domstolen (se avsnitt 4.4).

Konsekvenser för myndigheter och domstolar

Införandet av rätten till dröjsmålstan medför inte några nya arbetsuppgifter för de berörda myndigheterna. Antalet ärenden påverkas inte heller och tidsgränserna som gäller för handläggningen förblir desamma. Regeringen bedömer därför att införandet av dröjsmålstan inte kommer medföra några kostnadsökningar för myndigheterna.

Som *Förvaltningsrätten i Malmö* har anført är det av vikt att känna till omfattningen av antalet ärenden hos berörda myndigheter som kan väntas bli föremål för en dröjsmålstan. I promemorian redogörs för den undersökning som gjorts över hur vanligt det är att myndigheter överskrider den tillämpliga tidsgränsen vid erkännande av yrkeskvalifikationer. Enligt undersökningen står Socialstyrelsen, Skolverket, Statens jordbruksverk och Elsäkerhetsverket för 95 procent av samtliga beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer som fattas av svenska myndigheter där den sökande vill etablera sig i Sverige. Handläggningen av ärenden om dröjsmålstan kommer till följd av var dessa myndigheter är lokaliserade att ha viss spridning mellan landets förvaltningsrätter. Som framgår av undersökningen saknas det, annat än i en mycket begränsad del, statistik över hur vanligt det är att myndigheter överskrider den tillämpliga tidsgränsen. Det är således inte möjligt att utifrån de redovisade uppgifter bedöma hur många ärenden som i dessa fall kan antas bli föremål för en dröjsmålstan.

Enligt regeringens får rätten till dröjsmålstan antas vara ett tillräckligt incitament för myndigheter att endast i undantagsfall överskrida de tidsgränser som gäller för handläggningen. Det talar för att dröjsmålstan vid erkännande av yrkeskvalifikationer kommer förekomma i begränsad

omfattning. Vid införandet av en dröjsmålstan i regleringen av revisorer fördes ett liknande resonemang och det konstaterades att dröjsmålstan endast skulle behöva tillgripas i sällsynta fall (prop. 1994/95:152 s. 67). Dröjsmålsbestämmelsen för revisorer har, såvitt känt, inte tillämpats vid något tillfälle.

För de två andra ärendetyperna som omfattas av rätten till dröjsmålstan finns statistik att tillgå. Rätten till dröjsmålstan vid utfärdande eller överförande av europeiskt yrkeskort är begränsad till vissa specifika yrken, nämligen sjuksköterska, apotekare, fysioterapeut, fastighetsmäklare och bergsguide. Det är således endast Socialstyrelsen, Fastighetsmäklarinspektionen och Universitets- och högskolerådet som omfattas av regleringen. Handläggningen sker via Informationssystemet för den inre marknaden, varifrån det går att utläsa att samtliga hittillsvarande beslut fattats inom gällande tidsgränser. Enligt regeringen kan det därför antas att dröjsmålstan vid utfärdande eller överförande av europeiskt yrkeskort kommer att bli aktuell endast i mycket begränsad omfattning.

Sammanfattningsvis bedömer regeringen, i likhet med bl.a. *Domstolsverket*, att handläggning av dröjsmålstan sannolikt kommer att förekomma i mycket liten omfattning.

I promemorian görs en jämförelse med dröjsmålstan enligt 12 § förvaltningslagen. Regeringen instämmer med promemorians bedömning att dröjsmålstan enligt yrkeskvalifikationsdirektivet på många sätt kan vara enklare att tillämpa än förvaltningslagens bestämmelse, bl.a. då domstolen inte ska göra någon bedömning av myndighetens skäl för att inte avgöra ärendet. Det rör sig i stället om en bedömning i fråga om den tillämpliga tidsfristen har börjat löpa och i så fall om den löpt ut eller inte. Även om det, som *Förvaltningsrätten i Jönköping* framhåller, kan förekomma fall då frågan om ärendet är komplett eller inte kräver närmare granskning, bedömer regeringen att det normalt rör sig om en enkel uppgift.

I samband med den nya förvaltningslagens konsekvensanalys anförde regeringen att det framstår som rimligt att anta att ett förfarande i domstol om handläggningsfrågan kommer att aktualiseras endast undantagsvis. Regeringen anförde vidare att reformen sammantaget inte kommer att medföra annat än en marginellt ökad arbetsbelastning för domstolarna (prop. 2016/17:180 s. 283). *Förvaltningsrätten i Malmö* och *Domstolsverket* pekar på att införandet av dröjsmålstan enligt 12 § förvaltningslagen har lett till ökad arbetsbelastning för förvaltningsdomstolarna. Till skillnad från dröjsmålstan enligt förvaltningslagen är dock de nya förslagen om dröjsmålstan tydligt avgränsade och omfattar endast tre ärendetyper. Regeringen bedömer därför, och då sådan talan enligt vad som angetts ovan sannolikt kommer att förekomma i mycket liten omfattning, att förvaltningsdomstolarna kommer att kunna hantera de nya uppgifterna inom befintliga anslagsramar.

Konsekvenser för advokatsamfundet

Sveriges advokatsamfund handlägger endast ett fåtal ärenden per år av det slag som kan aktualisera en dröjsmålstan. Advokatsamfundets egen bedömning är att alla ärenden avgörs inom den tillämpliga tidsgränsen. Det finns inget som talar för att samfundets handläggningstider kommer

att förändras framöver. Förslaget om dröjsmålstan för advokatycket bedöms inte medföra några ökade kostnader för advokatsamfundet.

Konsekvenser för enskilda och företag

För enskilda och företag innebär förslagen inga ökade kostnader. Direktivets bestämmelser om dröjsmålstan syftar till att ge enskilda i egenskap av sökande, i de fall som omfattas, ett rättsmedel mot dröjsmål eller passivitet hos myndigheten. Denna möjlighet skapar ökade förutsättningar för enskilda att kunna utnyttja rätten till fri rörlighet i de fall som kräver ansökan om erkännande av yrkeskvalifikationer eller europeiskt yrkeskort. I förlängningen bör detta även medföra positiva effekter för företag i egenskap av arbetsgivare. Som advokatsamfundet påpekar stärker möjligheten till dröjsmålstan generellt sett också den enskildes rätt och är i sig därför positivt ur rättssäkerhetssynpunkt.

9 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer

4 § Denna lag gäller inte för ett reglerat yrke om det i en annan lag eller författning finns särskilda bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer för det yrket och om de bestämmelserna grundar sig på andra bindande rättsakter antagna inom Europeiska unionen än yrkeskvalifikationsdirektivet.

För advokatycket gäller endast 19 b § denna lag. Bestämmelser som i övrigt för det yrket genomför yrkeskvalifikationsdirektivet i tillämpliga delar finns i rättegångsbalken.

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.4.

I *andra stycket* görs en ändring som innebär att endast den nya bestämmelsen i 19 b § gäller för advokatycket. Det upplyses vidare om att övriga bestämmelser som genomför yrkeskvalifikationsdirektivet, i de delar direktivet är tillämpligt på advokatycket, finns i rättegångsbalken.

Dröjsmålstan

19 a § *I ärenden om erkännande av yrkeskvalifikationer, överföring av ansökan om europeiskt yrkeskort till en annan stat och utfärdande av europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i en annan stat får den sökande begära en förklaring av allmän förvaltningsdomstol att ärendet uppehålls, om en myndighet inte meddelar beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen.*

En begäran om en förklaring ska göras hos den förvaltningsrätt som skulle ha varit behörig att pröva ett överklagande av ett beslut i ärendet. Om förvaltningsrätten bifaller en sådan begäran, ska den besluta att förelägga myndigheten att snarast avgöra ärendet.

Förvaltningsrättens beslut får inte överklagas.

Paragrafen, som är ny, genomför artiklarna 4c.2, 4d.7 och 51.3 i yrkeskvalifikationsdirektivet i de delar som rör dröjsmålstalan. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.1–6.2.3, 6.2.5 och 6.2.6.

I *första stycket* anges de tre ärendetyper som omfattas av rätten att begära en förklaring av domstol att ärendet uppehålls (väcka en dröjsmålstalan), om de tidsgränser för handläggningen som gäller för respektive ärendetyp har överskridits. Ett erkännande av yrkeskvalifikationer från den behöriga myndigheten krävs för att sökanden ska få tillträde till det aktuella yrket och rätt att utöva det på samma villkor som svenska medborgare. Det europeiska yrkeskortet styrker att innehavaren antingen uppfyller alla nödvändiga villkor för att tillfälligt få tillhandahålla tjänster i en annan medlemsstat eller att innehavarens yrkeskvalifikationer har erkänts för etablering i en sådan stat. Med att ärendet uppehålls avses att ärendet inte har avgjorts inom de gällande tidsgränserna, dvs. att det föreligger ett dröjsmål. Tidsgränserna följer av 4 kap. 7 §, 6 kap. 6 § första stycket respektive 6 kap. 8 § första stycket förordningen (2016:157) om erkännande av yrkeskvalifikationer. Alla förfaranden för erkännande av yrkeskvalifikationer som regleras i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer och i förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer omfattas av paragrafen, även de förfaranden som delvis även regleras i andra författningar.

Av *andra stycket* framgår att dröjsmålstalan ska väckas direkt i den förvaltningsrätt som skulle ha varit behörig att pröva ett överklagande av ett beslut i ärendet. När förvaltningsrätten bifaller en dröjsmålstalan enligt första stycket ska den också förelägga myndigheten att snarast avgöra ärendet. Detta bör tolkas strikt. Det finns således inte något utrymme för förvaltningsrätten att förelägga myndigheten att avgöra ärendet inom viss tid. Det finns inte heller någon möjlighet att utdöma sanktioner med anledning av en begäran enligt denna paragraf. Förvaltningsrätten ska endast ta ställning till om det är klarlagt att ett dröjsmål föreligger och ska således inte pröva skälen till dröjsmålet eller om det, i förekommande fall, har funnits särskilda skäl för myndigheten att enligt 4 kap. 7 § andra stycket förordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer förlänga tidsfristen.

Enligt *tredje stycket* får förvaltningsrättens beslut inte överklagas. Det gäller båda parterna och oavsett utgången i målet.

19 b § *I ärenden som avses i 8 kap. 2 § tredje stycket rättegångsbalken får den sökande begära en förklaring av Förvaltningsrätten i Stockholm att ärendet uppehålls, om advokatsamfundet inte meddelar beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen.*

Om förvaltningsrätten bifaller en sådan begäran, ska den besluta att förelägga advokatsamfundet att snarast avgöra ärendet.

Förvaltningsrättens beslut får inte överklagas.

I paragrafen, som är ny, regleras rätten till dröjsmålstalan för advokatycket. Bestämmelsen genomför artikel 51.3 i yrkeskvalifikationsdirektivet för detta yrke. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.4–6.

I *första stycket* anges att de ärenden som omfattas av rätten att begära en förklaring av domstol att ärendet uppehålls (väcka en dröjsmålstalan) följer av 8 kap. 2 § tredje stycket rättegångsbalken, där frågan om

erkännande av yrkeskvalifikationer för etablering under svensk advokattitel regleras. Med att ärendet uppehålls avses att ärendet inte har avgjorts inom de gällande tidsgränserna, dvs. att det föreligger ett dröjsmål. Tidsgränsen följer av 4 b § i advokatsamfundets stadgar. Dröjsmålstalan ska väckas direkt i Förvaltningsrätten i Stockholm.

I *andra stycket* anges att förvaltningsrätten, om den bifaller en dröjsmålstalan, ska förelägga advokatsamfundet att snarast avgöra ärendet. Detta bör tolkas strikt. Det finns således inte något utrymme för förvaltningsrätten att förelägga advokatsamfundet att avgöra ärendet inom viss tid. Det finns inte heller någon möjlighet att utdöma sanktioner med anledning av en begäran enligt denna paragraf. Förvaltningsrätten ska endast ta ställning till om det är klarlagt att ett dröjsmål föreligger och ska således inte pröva skälen till dröjsmålet.

Av *tredje stycket* framgår att förvaltningsrättens beslut inte får överklagas. Det gäller båda parterna och oavsett utgången i målet.

▼B**EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV
2005/36/EG**

av den 7 september 2005

om erkännande av yrkeskvalifikationer

(text av betydelse för EES)

*AVDELNING I***ALLMÄNNA BESTÄMMELSER***Artikel 1***Syfte**

I detta direktiv fastställs de regler enligt vilka en medlemsstat som kräver bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av ett reglerat yrke inom sitt territorium (nedan kallad "mottagande medlemsstat") för tillträde till och utövandet av detta yrke skall erkänna sådana yrkeskvalifikationer som förvärvats i en eller flera andra medlemsstater (nedan kallad "ursprungsmedlemsstat") och som ger innehavaren av dessa kvalifikationer rätt att där utöva yrket.

▼M9

I detta direktiv fastställs också regler för ett partiellt tillträde till reglerade yrken och erkännande av yrkespraktik som bedrivs i en annan medlemsstat.

▼B*Artikel 2***Räckvidd**

1. Detta direktiv skall gälla för alla de medborgare i en medlemsstat, inbegripet fria yrkesutövare, som vill utöva ett reglerat yrke, antingen som egen företagare eller anställd, i en annan medlemsstat än den där de har förvärvat sina yrkeskvalifikationer.

▼M9

Detta direktiv ska också gälla för alla de medborgare i en medlemsstat som har gjort yrkespraktik utanför ursprungsmedlemsstaten.

▼B

2. Varje medlemsstat kan inom sitt territorium, enligt sin egen lagstiftning, tillåta medborgare från medlemsstaterna med yrkeskvalifikationer som inte erhållits i en medlemsstat att utöva ett reglerat yrke enligt artikel 3.1 a. För de yrken som omfattas av avdelning III kapitel III skall detta första erkännande ske i överensstämmelse med de minimikrav på utbildning som anges i det kapitlet.

3. Om det för ett visst reglerat yrke finns andra särskilda regler för erkännande av yrkeskvalifikationer finns i ett separat instrument i gemenskapslagstiftningen, skall motsvarande bestämmelser i det här direktivet inte gälla.

▼M9

4. Detta direktiv ska inte tillämpas på notarier som har utsetts av offentliga myndigheter.

▼B

Artikel 3

Definitioner

1. I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

- a) *reglerat yrke*: en eller flera former av yrkesverksamhet där det genom lagar och andra författningar direkt eller indirekt krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av verksamheten eller någon form av denna; i synnerhet skall användandet av en yrkestitel som genom bestämmelser i lagar och andra författningar enbart får användas av den som innehar en viss yrkeskvalifikation utgöra en form av utövande. När första meningen inte är tillämplig, skall ett sådant yrke som avses i punkt 2 betraktas som ett reglerat yrke.
- b) *yrkeskvalifikationer*: kvalifikationer som intygas i ett bevis på formella kvalifikationer, ett kompetensbevis enligt artikel 11 a i och/eller yrkeserfarenhet.
- c) *bevis på formella kvalifikationer*: examens-, utbildnings- eller annat behörighetsbevis för en yrkesutbildning som huvudsakligen ägt rum i gemenskapen, utfärdad av en myndighet i en medlemsstat vilken utsetts i enlighet med denna stats lagar och andra författningar. När första meningen inte är tillämplig, skall ett sådant bevis på formella kvalifikationer som avses i punkt 3 betraktas som bevis på formella kvalifikationer.
- d) *behörig myndighet*: varje myndighet eller organ som medlemsstaterna bemyndigat att utfärda eller ta emot utbildningsbevis och andra handlingar eller upplysningar, samt att ta emot ansökningar och fatta de beslut som avses i detta direktiv.
- e) *reglerad utbildning*: all utbildning som särskilt utformats för ett visst yrke och som omfattar en eller flera kurser som vid behov kompletteras genom yrkesutbildning, provtjänstgöring eller yrkesutövning.

Utformningen av och nivån på yrkesutbildningen, provtjänstgöringen eller yrkesutövningen skall fastställas i den berörda medlemsstatens lagar och andra författningar, eller övervakas eller godkännas av den för ändamålet utsedda myndigheten.

▼M9

- f) *yrkeserfarenhet*: det faktiska och lagliga utövandet av det berörda yrket på heltid eller deltid under motsvarande tid i en medlemsstat.

▼B

- g) *anpassningsperiod*: utövande av ett reglerat yrke i den mottagande medlemsstaten under en behörig yrkesutövares ansvar, eventuellt åtföljt av kompletterande utbildning. Denna praktik skall bedömas. De detaljerade bestämmelserna för anpassningsperioden och dess utvärdering samt status för en migrerande praktikant skall fastställas av den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten.

▼B

Den status som personen får i den mottagande medlemsstaten, särskilt när det gäller rätt till vistelse samt skyldigheter, sociala rättigheter och förmåner, ersättningar och arvoden, skall fastställas av de behöriga myndigheterna i nämnda medlemsstat i enlighet med tillämplig gemenskapslagstiftning.

▼M9

- h) *lämplighetsprov*: ett prov som gäller den sökandes yrkeskunnighet, färdigheter och kompetens och som genomförs eller erkänns av de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten i syfte att bedöma den sökandes förmåga att utöva ett reglerat yrke i denna medlemsstat.

För att möjliggöra genomförande av detta prov ska de behöriga myndigheterna upprätta en förteckning över de ämnen som, utifrån en jämförelse mellan den utbildning som krävs i den mottagande medlemsstaten och den som den sökande har genomgått, inte omfattas av de examens- eller andra behörighetsbevis som den sökande har.

Lämplighetsprovet ska utformas med beaktande av att den sökande är en behörig yrkesutövare i ursprungsmedlemsstaten eller den medlemsstat den sökande kommer ifrån. Det ska omfatta ämnen valda ur förteckningen och i vilka kunskap är väsentlig för att kunna utöva yrket i fråga i den mottagande medlemsstaten. Provet får också omfatta kännedom om de yrkesregler som gäller för ifrågakavande verksamhet i den mottagande medlemsstaten.

De närmare bestämmelserna för lämplighetsprovet och status i den mottagande medlemsstaten för den som vill förbereda sig för provet i den medlemsstaten ska fastställas av de behöriga myndigheterna i den medlemsstaten.

▼B

- i) *företagsledare*: varje person som har varit verksam i ett företag inom ifrågakavande yrkesgren

i) som företagsledare eller chef för en filial, eller

ii) som ställföreträdare för ägaren till ett företag eller till en företagsledare, om befattningen innebär att han/hon har ett ansvar motsvarande ägarens eller företagsledarens, eller

iii) i arbetsledande funktion med arbetsuppgifter av affärsmässig och/eller teknisk art och med ansvar för en eller flera avdelningar inom företaget.

▼M9

- j) *yrkespraktik* utan att det påverkar artikel 46.4, en period med praktik som sker under handledning, förutsatt att det utgör ett villkor för tillträde till ett reglerat yrke, och som kan äga rum under eller efter en avslutad utbildning som leder till ett examensbevis.

▼M9

- k) *europiskt yrkeskort* ett elektroniskt bevis för antingen att yrkesutövaren uppfyller alla nödvändiga villkor för att temporärt och tillfälligt tillhandahålla tjänster i en mottagande medlemsstat eller erkännandet av yrkeskvalifikationer för etablering i en mottagande medlemsstat.
- l) *livslångt lärande* all allmän utbildning, yrkesutbildning, icke-formell utbildning och informellt lärande som sker genom livet och leder till ökade kunskaper och färdigheter och ökad kompetens, som kan innehålla yrkesetik.
- m) *tvingande hänsyn av allmänt intresse* hänsyn som erkänns som sådana i rättspraxis vid Europeiska unionens domstol.
- n) *poäng inom ramen för det europeiska systemet för överföring av studiemeriter (ECTS-poäng)* meritssystem för högre utbildning som används i det europeiska området för högre utbildning.

▼B

2. Ett yrke som utövas av medlemmarna i en sådan sammanslutning eller organisation som anges i bilaga I skall betraktas som ett reglerat yrke.

De sammanslutningar eller organisationer som avses i första stycket har särskilt till uppgift att främja och upprätthålla hög standard inom det berörda yrkesområdet. För detta syfte är de föremål för erkännande i en medlemsstat i en speciell form och tilldelar sina medlemmar bevis på formella kvalifikationer, ser till att medlemmarna iakttar de regler för yrkesmässigt uppförande som de föreskriver och ger dem rätten att använda en titel eller en bokstavsförkortning eller att erhålla en ställning som motsvarar detta bevis på formella kvalifikationer.

▼M9

När en medlemsstat erkänner en sådan sammanslutning eller organisation som avses i första stycket ska den underrätta kommissionen. Kommissionen ska undersöka huruvida sammanslutningen eller organisationen uppfyller de villkor som anges i andra stycket. För att vederbörlig hänsyn ska tas till den lagstiftning som utvecklats i medlemsstaterna ska kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c för att uppdatera bilaga I om de villkor som anges i andra stycket har uppfyllts.

När de villkor som anges i andra stycket inte uppfyllts, ska kommissionen anta en genomförandeakt för att förkasta den begärda uppdateringen av bilaga I.

▼B

3. Som bevis på formella kvalifikationer skall också betraktas varje bevis på formella kvalifikationer som utfärdats i tredjeland, om innehavaren har tre års yrkeserfarenhet inom det berörda yrket på den medlemsstats territorium där beviset på formella kvalifikationer erkändes i enlighet med artikel 2.2 och detta har intygats av den medlemsstaten.

▼B*Artikel 4***Verkan av erkännandet****▼M9**

1. Om den mottagande medlemsstaten erkänner yrkeskvalifikationerna ska detta ge förmånstagare möjlighet att få tillträde i den medlemsstaten till samma yrke som denne är behörig för i ursprungsmedlemsstaten och att utöva det yrket i den mottagande medlemsstaten på samma villkor som dess medborgare.

▼B

2. I detta direktiv skall det yrke som sökanden önskar utöva i den mottagande medlemsstaten vara detsamma som sökanden är behörig för i ursprungsmedlemsstaten, om det rör sig om jämförbara verksamheter.

▼M9

3. Genom undantag från bestämmelserna i punkt 1 ska partiellt tillträde beviljas i den mottagande medlemsstaten enligt de villkor som anges i artikel 4f.

*Artikel 4a***Europeiskt yrkeskort**

1. Medlemsstaterna ska på begäran av innehavare av en yrkeskvalifikation utfärda ett europeiskt yrkeskort till dem, på villkor att kommissionen har antagit de relevanta genomförandeakter som avses i punkt 7.

2. När ett europeiskt yrkeskort har införts för ett visst yrke genom relevanta genomförandeakter som antagits i enlighet med punkt 7 får innehavare av en relevant yrkeskvalifikation välja att ansöka om ett sådant kort eller att använda det förfarande som anges i avdelningarna II och III.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att innehavaren av ett europeiskt yrkeskort åtnjuter alla de rättigheter som tillerkänns enligt artiklarna 4b–4e.

4. Om innehavaren av en yrkeskvalifikation avser att tillhandahålla andra tjänster enligt avdelning II än sådana som omfattas av artikel 7.4 ska ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet utfärda ett europeiskt yrkeskort i enlighet med artiklarna 4b och 4c. Det europeiska yrkeskortet ska, om tillämpligt, utgöra den skriftliga underrättelsen som avses i artikel 7.

5. Om innehavaren av en yrkeskvalifikation avser att etablera sig i en annan medlemsstat enligt avdelning III kapitel I–IIIa eller att tillhandahålla tjänster enligt artikel 7.4, ska ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet fullfölja alla förberedande steg vad gäller den sökandes enskilda akt som skapats i informationssystemet för den inre marknaden (IMI) (IMI-akten) i enlighet med artiklarna 4b och 4d. Den mottagande medlemsstatens behöriga myndighet ska utfärda det europeiska yrkeskortet i enlighet med artiklarna 4b och 4d.

▼M9

För etablering ska utfärdandet av ett europeiskt yrkeskort inte innebära automatisk rätt att utöva ett särskilt yrke om det redan innan ett europeiskt yrkeskort införs finns registreringskrav eller andra kontrollförfaranden i den mottagande medlemsstaten för detta yrke.

6. Medlemsstaterna ska utse behöriga myndigheter för behandling av IMI-akter och utfärdande av europeiska yrkeskort. Dessa myndigheter ska sörja för en opartisk och objektiv behandling i god tid av ansökningar om europeiska yrkeskort. De rådgivningscentrum som avses i artikel 57b kan också agera som behöriga myndigheter. Medlemsstaterna ska se till att de behöriga myndigheterna och rådgivningscentrumen informerar medborgarna, inbegripet potentiella sökande, om hur ett europeiskt yrkeskort fungerar och dess mervärde för de yrken för vilka det är tillgängligt.

7. Kommissionen ska genom genomförandeakter, anta de åtgärder som krävs för att garantera en enhetlig tillämpning av bestämmelserna om det europeiska yrkeskortet för de yrkesutövare som uppfyller de villkor som anges i det andra stycket i denna punkt, inklusive åtgärder rörande yrkeskortens utformning, behandlingen av skriftliga ansökningar, de översättningar som den sökande ska tillhandahålla vid ansökningar om europeiska yrkeskort, närmare uppgifter om de handlingar som krävs i enlighet med artikel 7.2 eller bilaga VII för att ansökan ska vara fullständig samt förfaranden för hur betalningar för ett europeiskt yrkeskort ska göras och behandlas, med beaktande av särdragen för det berörda yrket. Kommissionen ska också genom genomförandeakter specificera hur, när och för vilka handlingar behöriga myndigheter får begära bestyrkta kopior i enlighet med det andra stycket i artikel 4b.3, artiklarna 4d.2 och 4d.3 för yrket i fråga.

Införandet av det europeiska yrkeskortet för ett särskilt yrke genom antagandet av relevanta genomförandeakter som avses i det första stycket ska omfattas av samtliga följande villkor:

- a) Det ska finnas betydande rörlighet eller potential för betydande rörlighet för yrket i fråga.
- b) De berörda aktörerna ska ha uttryckt tillräckligt intresse.
- c) Det yrke eller den utbildning som utformats för ett visst yrke ska vara reglerat i ett stort antal medlemsstater.

Genomförandeakterna ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 58.2.

▼M9

8. De avgifter som sökande kan behöva betala för administrativa förfaranden vid utfärdande av europeiska yrkeskort ska vara rimliga och proportionella och överensstämma med ursprungsmedlemsstatens och den mottagande medlemsstatens kostnader, och får inte avskräcka aktörer från att ansöka om ett europeiskt yrkeskort.

*Artikel 4b***Ansökan om ett europeiskt yrkeskort och skapande av en akt i IMI**

1. Ursprungsmedlemsstaten ska göra det möjligt för en innehavare av en yrkeskvalifikation att ansöka om ett europeiskt yrkeskort genom ett online-verktyg vilket tillhandahålls av kommissionen, som automatiskt skapar en IMI-akt för den sökande i fråga. Om en ursprungsmedlemsstat även tillåter skriftliga ansökningar ska den införa de nödvändiga arrangemangen för att skapa IMI-akten, skicka information till den sökande och utfärda det europeiska yrkeskortet.

2. Ansökningar ska styrkas av sådana handlingar som föreskrivs i de genomförandeakter som ska antas i enlighet med artikel 4a.7.

3. Inom en vecka efter mottagandet av ansökan ska ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet bekräfta mottagandet av ansökan och informera den sökande om handlingar eventuellt saknas.

I förekommande fall ska ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet utfärda kompletterande intyg i enlighet med kraven i detta direktiv. Ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet ska kontrollera huruvida den sökande är lagligt etablerad i ursprungsmedlemsstaten och huruvida alla nödvändiga handlingar som har utfärdats i ursprungsmedlemsstaten är giltiga och äkta. Om det finns skäligen grund för tvivel ska ursprungsmedlemsstaten kontakta det relevanta organet och får begära bestyrkta kopior av handlingarna från den sökande. Om samma sökande senare lämnar nya ansökningar får ursprungsmedlemsstatens och den mottagande medlemsstatens behöriga myndigheter inte begära förnyad inlämning av handlingar som redan finns i IMI-akten och som fortfarande är giltiga.

4. Kommissionen får genom genomförandeakter anta de tekniska specifikationerna för de uppgifter som finns i det europeiska yrkeskortet och i IMI-akten, de åtgärder som krävs för att säkerställa att dessa uppgifter har integritet, behandlas konfidentiellt och är korrekta, och villkoren och förfarandena för att utfärda ett europeiskt yrkeskort till innehavaren, inbegripet möjligheten att ladda ned kortet eller inge uppdateringar till IMI-akten. Genomförandeakterna ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 58.2.

▼ M9

*Artikel 4c***Europeiskt yrkeskort för temporärt och tillfälligt tillhandahållande av andra tjänster än sådana som omfattas av artikel 7.4**

1. Ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet ska inom tre veckor kontrollera ansökan och de kompletterande handlingarna i IMI-akten och utfärda det europeiska yrkeskortet för temporärt och tillfälligt tillhandahållande av andra tjänster än sådana som omfattas av artikel 7.4. Denna tidsperiod ska påbörjas vid mottagandet av de handlingar som saknas som avses i artikel 4b.3 första stycket eller, om inga övriga handlingar begärts, vid utgången av den enveckasfrist som anges i det stycket. Den ska sedan utan dröjsmål vidarebefordra det europeiska yrkeskortet till den behöriga myndigheten i varje berörd mottagande medlemsstat och ska informera den sökande om detta. Den mottagande medlemsstaten får inte kräva en ytterligare underrättelse enligt artikel 7 för de påföljande 18 månaderna.

2. Ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighets beslut eller avsaknad av beslut inom den treveckorsperiod som avses i punkt 1 ska kunna överklagas enligt nationell lagstiftning.

3. Om innehavare av ett europeiskt yrkeskort önskar tillhandahålla tjänster i andra medlemsstater än de som ursprungligen anges i den ansökan som avses i punkt 1 får innehavaren ansöka om en sådan utökning. Om innehavaren önskar tillhandahålla tjänster utöver perioden om 18 månader som avses i punkt 1 ska innehavaren informera den behöriga myndigheten om detta. Under alla omständigheter ska innehavaren också tillhandahålla information om väsentliga förändringar i den faktiska situation som uppgivits i IMI-akten, som ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet har rätt att begära i enlighet med de genomförandeakter som ska antas enligt artikel 4a.7. Ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet ska vidarebefordra det uppdaterade europeiska yrkeskortet till den berörda mottagande medlemsstaten.

4. Ett europeiskt yrkeskort ska vara giltigt på alla de mottagande medlemsstaternas hela territorium så länge som dess innehavare behåller rätten att utöva verksamhet, på grundval av de handlingar och uppgifter som finns i IMI-akten.

*Artikel 4d***Europeiskt yrkeskort för etablering och temporärt och tillfälligt tillhandahållande av tjänster enligt artikel 7.4**

1. Ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet ska inom en månad vid utfärdandet av ett europeiskt yrkeskort för etablering eller temporärt och tillfälligt tillhandahållande av tjänster enligt artikel 7.4 kontrollera de inlämnade styrkande handlingarnas äkthet och giltighet i IMI-akten. Denna tidsperiod ska påbörjas vid mottagandet av de saknade handlingar som avses i artikel 4b.3 första stycket eller, om inga övriga handlingar begärts, vid utgången av den enveckasfrist som anges i det stycket. Den ska överföra ansökan utan dröjsmål till den mottagande medlemsstatens behöriga myndighet. Ursprungsmedlemsstaten ska informera den sökande om hur långt handläggningen av ansökan fortskridit samtidigt som den överför ansökan till den mottagande medlemsstaten.

▼M9

2. I de fall som avses i artiklarna 16, 21, 49a och 49b ska en mottagande medlemsstat besluta om huruvida den ska utfärda ett europeiskt yrkeskort som avses i punkt 1 inom en månad från mottagande av den ansökan som överförs av ursprungsmedlemsstaten. Om det finns skäl原因 för tvivel får den mottagande medlemsstaten begära ytterligare uppgifter, eller en bestyrkt kopia av en handling från ursprungsmedlemsstaten som denna ska tillhandahålla senast två veckor efter det att begäran inlämnats. Om inte annat följer av punkt 5 andra stycket, ska en månadsfristen gälla utan hinder av en sådan begäran.

3. I de fall som avses i artikel 7.4 och artikel 14 ska den mottagande medlemsstaten, inom två månader från den dag den mottar den ansökan som överförs av ursprungsmedlemsstaten, besluta om huruvida den ska utfärda ett europeiskt yrkeskort eller låta innehavaren av en särskild yrkeskvalifikation genomgå kompensationsåtgärder. Om det finns skäl原因 grund för tvivel får den mottagande medlemsstaten begära ytterligare uppgifter, eller en bestyrkt kopia av en handling från ursprungsmedlemsstaten som denna ska tillhandahålla senast två veckor efter inlämnandet av begäran. Om inte annat följer av punkt 5 andra stycket, ska två månadersfristen tillämpas, utan hinder av en sådan begäran.

4. Om den mottagande medlemsstaten inte får de nödvändiga uppgifter som den har rätt att kräva, i enlighet med detta direktiv, för att besluta om utfärdande av det europeiska yrkeskortet från ursprungsmedlemsstaten eller den sökande kan den vägra att utfärda ett kort. En sådan vägran ska vara motiverad.

5. Om den mottagande medlemsstaten inte fattar ett beslut inom de tidsfrister som anges i punkterna 2 och 3 i denna artikel eller inte lyckas anordna ett lämplighetsprov i enlighet med artikel 7.4 ska det europeiska yrkeskortet anses vara utfärdat och ska skickas automatiskt via IMI till innehavaren av yrkeskvalifikationen.

Den mottagande medlemsstaten ska ha möjlighet att förlänga med två veckor de tidsfrister som fastställs i punkterna 2 och 3 för ett automatiskt utfärdande av det europeiska yrkeskortet. Den ska ange skälen till förlängningen och vederbörligen informera den sökande. En sådan förlängning med två veckor får upprepas en gång och endast om det är absolut nödvändigt, särskilt om skälen rör folkhälsan eller tjänstemottagnas säkerhet.

6. De åtgärder som ursprungsmedlemsstaten vidtar i enlighet med punkt 1 ska ersätta alla ansökningar om erkännande av yrkeskvalifikationer enligt den mottagande medlemsstatens nationella lagstiftning.

7. De beslut som ursprungsmedlemsstaten och den mottagande medlemsstaten antar enligt punkterna 1–5 eller avsaknaden av ett beslut från ursprungsmedlemsstatens sida ska kunna överklagas enligt den berörda medlemsstatens nationella lagstiftning.

▼ M9

Artikel 4e

Behandling av och tillgång till uppgifter om det europeiska yrkeskortet

1. Utan att det påverkar frågan om oskuldspresumtion ska ursprungsmedlemsstatens och den mottagande medlemsstatens behöriga myndigheter i god tid uppdatera den berörda IMI-akten när det gäller uppgifter om disciplinära åtgärder eller straffrättsliga påföljder som rör begränsning eller förbud och som påverkar den verksamhet som utövas av innehavaren av ett europeiskt yrkeskort inom ramen för detta direktiv. Därvid ska de respektera reglerna om skydd för personuppgifter som anges i Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter⁽¹⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation)⁽²⁾. Sådana uppdateringar ska innefatta radering av uppgifter som inte längre behövs. Innehavaren av det europeiska yrkeskortet och de behöriga myndigheter som har tillgång till den berörda IMI-akten ska utan dröjsmål informeras om alla uppdateringar. Denna skyldighet ska inte påverka medlemsstaternas skyldighet att varna enligt artikel 56a.

2. Innehållet i de uppdaterade uppgifter som avses i punkt 1 ska vara begränsat till

- a) yrkesutövarens identitet,
- b) det berörda yrket,
- c) uppgifter om den nationella myndighet eller domstol som har fattat beslutet om begränsningen eller förbudet,
- d) begränsningens eller förbudets räckvidd, och
- e) den period som begränsningen eller förbudet gäller.

3. Tillgången till uppgifter i IMI-akten ska vara begränsad till ursprungsmedlemsstatens och den mottagande medlemsstatens behöriga myndigheter enligt direktiv 95/46/EG. De behöriga myndigheterna ska informera innehavaren av den europeiska yrkeskortet om innehållet i IMI-akten på begäran av innehavaren.

4. De uppgifter som anges på det europeiska yrkeskortet ska vara begränsade till de uppgifter som krävs för att fastställa innehavarens rätt att utöva det yrke för vilket det utfärdats, nämligen innehavarens förnamn, efternamn, födelsedatum och födelseort, yrke, formella kvalifikationer och den tillämpliga ordningen, berörda behöriga myndigheter, kortnummer, säkerhetsdetaljer och referensuppgifter om giltig identitetshandling. Uppgifter om yrkeserfarenhet eller kompensationsåtgärder som genomgått av innehavaren av det europeiska yrkeskortet ska ingå i IMI-akten.

⁽¹⁾ EGT L 281, 23.11.1995, s. 31.

⁽²⁾ EGT L 201, 31.7.2002, s. 37.

▼M9

5. Personuppgifterna i IMI-akten kan behandlas så länge det behövs för erkännandeförfarandet i sig och för erkännandet eller översändandet av den underrättelse som föreskrivs i artikel 7. Medlemsstaterna ska se till att innehavaren av ett europeiskt yrkeskort när som helst har rätt att utan kostnad begära rättelse av felaktiga eller ofullständiga uppgifter, eller radering och blockering av den berörda IMI-akten. Innehavaren ska informeras om denna rätt när det europeiska yrkeskortet utfärdas, och därefter påminnas om den vartannat år. Påminnelsen ska skickas automatiskt via IMI om den ursprungliga ansökan för det europeiska yrkeskortet gjordes online.

I händelse av en begäran om radering av en IMI-akt som är kopplad till det europeiska yrkeskortet för etablering eller temporärt och tillfälligt tillhandahållande av tjänster enligt artikel 7.4 ska den berörda mottagande medlemsstatens behöriga myndigheter förse innehavaren av yrkeskvalifikationen med bevis som styrker erkännandet av dennes yrkeskvalifikationer.

6. När det gäller behandling av personuppgifter på det europeiska yrkeskortet och i alla IMI-akter ska medlemsstaternas relevanta behöriga myndigheter betraktas som registeransvariga i den betydelse som avses i artikel 2 d i direktiv 95/46/EG. När det gäller dess skyldigheter enligt punkterna 1–4 i den här artikeln och den berörda behandlingen av personuppgifter ska kommissionen betraktas som registeransvarig i den betydelse som avses i artikel 2 d i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 45/2001 av den 18 december 2000 om skydd för enskilda då gemenskapsinstitutionerna och gemenskapsorganen behandlar personuppgifter och om den fria rörligheten för sådana uppgifter ⁽¹⁾.

7. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 3 ska de mottagande medlemsstaterna föreskriva att arbetsgivare, kunder, patienter, offentliga myndigheter och andra berörda parter kan kontrollera äktheten och giltigheten hos ett europeiskt yrkeskort som kortinnehavaren uppvisar för dem.

Kommissionen ska genom genomförandeakter fastställa regler om tillgång till IMI-akten, och de tekniska metoderna och förfarandena för kontroll enligt första stycket. Genomförandeakterna ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 58.2.

*Artikel 4f***Partiellt tillträde**

1. Den mottagande medlemsstatens behöriga myndighet ska från fall till fall bevilja partiellt tillträde till en yrkesverksamhet på landets territorium, endast om följande villkor är uppfyllda:

- a) ► **C7** Yrkesutövaren är fullt behörig ◀ att i ursprungsmedlemsstaten utöva den yrkesverksamhet för vilken partiellt tillträde söks i den mottagande medlemsstaten.

⁽¹⁾ EGT L 8, 12.1.2001, s. 1.

▼M9

- b) Skillnaderna mellan en lagligen utövad yrkesverksamhet i ursprungsmedlemsstaten och det reglerade yrket i den mottagande medlemsstaten är så stora att tillämpning av kompensationsåtgärder skulle innebära att den sökande måste fullfölja hela det utbildningsprogram som föreskrivs i den mottagande medlemsstaten för att få tillträde till hela det reglerade yrket i den medlemsstaten.
- c) Yrkesverksamheten kan objektivt särskiljas från andra verksamheter som ingår i det reglerade yrket i den mottagande medlemsstaten.

Vid tillämpningen av led c ska den mottagande medlemsstatens behöriga myndighet beakta huruvida yrkesverksamheten kan utövas självständigt i ursprungsmedlemsstaten.

2. Ett partiellt tillträde får nekas om detta motiveras av tvingande hänsyn till allmänintresset, om det är lämpligt för att säkerställa att det eftersträvade målet uppnås, och om det inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det målet.

3. Ansökningar för etablering i en mottagande medlemsstat ska granskas i enlighet med avdelning III kapitel I och IV.

4. Ansökningar för ett temporärt och tillfälligt tillhandahållande av tjänster i den mottagande medlemsstaten avseende yrkesverksamheter som har konsekvenser för folkhälsa eller säkerhet ska granskas i enlighet med avdelning II.

5. När ett partiellt tillträde har beviljats och genom undantag från artikel 7.4 sjätte stycket och artikel 52.1 ska yrkesverksamheten utövas under ursprungsmedlemsstatens yrkestitel. Den mottagande medlemsstaten får kräva att denna yrkestitel används på den mottagande medlemsstatens språk. De yrkesutövare som har beviljats partiellt tillträde ska tydligt ange sin yrkesverksamhets räckvidd för tjänstemottagarna.

6. Denna artikel ska inte tillämpas på de yrkesutövare som omfattas av automatiskt erkännande av deras yrkeskvalifikationer enligt avdelning III kapitel II, III och IIIa.

▼B*AVDELNING II***FRIHET ATT TILLHANDAHÅLLA TJÄNSTER***Artikel 5***Principen om friheten att tillhandahålla tjänster**

1. Utan att det påverkar särskilda bestämmelser i gemenskapslagstiftningen eller tillämpningen av artiklarna 6 och 7 i detta direktiv får inte medlemsstaterna av skäl som rör yrkeskvalifikationerna inskränka friheten att tillhandahålla tjänster i en annan medlemsstat

- a) om tjänsteleverantören är lagligen etablerad i en medlemsstat för att där utöva samma yrke (nedan kallad "etableringsmedlemsstat") och

▼M9

- b) om tjänsteleverantören förflyttar sig och om denne har utövat yrket under minst ett år i en eller flera medlemsstater under de tio år som föregår tillhandahållandet av tjänsten, om yrket inte är reglerat i etableringsmedlemsstaten. Kravet på ett års yrkeserfarenhet ska inte tillämpas om yrket är reglerat eller om utbildningen för yrket är reglerad.

▼B

2. Bestämmelserna i denna avdelning skall tillämpas enbart om tjänsteleverantören flyttar till den mottagande medlemsstatens territorium för att temporärt och tillfälligt utöva ett yrke enligt punkt 1.

Huruvida tillhandahållandet av tjänsten är temporärt och tillfälligt skall bedömas från fall till fall, i synnerhet på grundval av tjänstens varaktighet, frekvens, periodicitet och kontinuitet.

3. En tjänsteleverantör som förflyttar sig skall omfattas av de yrkesregler av yrkesmässig, yrkesrättslig eller administrativ art som har direkt samband med yrkeskvalifikationerna, till exempel yrkesdefinitionen, användningen av titlar och allvarlig försummelse i yrkesutövningen som har direkt och specifikt samband med konsumentskydd och konsumentssäkerhet samt de disciplinära bestämmelser som tillämpas i den mottagande medlemsstaten på personer som utövar samma yrke i den medlemsstaten.

*Artikel 6***Undantag**

I enlighet med artikel 5.1 skall den mottagande medlemsstaten medge tjänsteleverantörer som är etablerade i en annan medlemsstat undantag från de krav som ställs på yrkesutövare som är etablerade inom den mottagande medlemsstatens territorium i fråga om

- a) tillstånd från, registrering eller medlemskap i en yrkesorganisation eller motsvarande organ; för att underlätta tillämpningen av disciplinära bestämmelser som gäller på territoriet, enligt artikel 5.3 i detta direktiv, får medlemsstaterna föreskriva antingen automatisk tillfällig registrering eller proformamedlemskap i en sådan yrkesorganisation eller motsvarande organ, på villkor att detta inte försenar eller på något sätt försvårar tillhandahållandet av tjänster och inte medför extrautgifter för tjänsteleverantören. En kopia av den underrättelse som avses i artikel 7.1 och i förekommande fall av en förnyad underrättelse, åtföljd, när det gäller yrken som har sådana konsekvenser för folkhälsa och säkerhet som avses i artikel 7.4 eller som omfattas av automatiskt erkännande i enlighet med avdelning III kapitel III, av en kopia av de handlingar som avses i artikel 7.2, skall skickas från den behöriga myndigheten till den relevanta yrkesorganisationen eller motsvarande organ, och detta skall betraktas som en automatisk tillfällig registrering eller ett proformamedlemskap,
- b) anslutning till socialförsäkringssystemet, i syfte att med en försäkringsgivare göra avräkningar för tjänster som tillhandahållits personer som är försäkrade genom ett socialförsäkringssystem.

Tjänsteleverantören skall emellertid på förhand eller, i brådskande fall, efteråt lämna upplysningar till det organ som avses i b om de tjänster som tillhandahålls.

▼B

Artikel 7

Förhandsunderrättelse om tjänsteleverantören förflyttar sig

1. Medlemsstaterna får kräva att en tjänsteleverantör som för första gången förflyttar sig från en medlemsstat till en annan för att tillhandahålla tjänster på förhand skriftligen skall underrätta den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten, inklusive uppgifter om eventuellt försäkringsskydd eller annat personligt eller kollektivt skydd rörande yrkesansvar. En sådan underrättelse skall förnyas en gång om året om tjänsteleverantören har för avsikt att tillhandahålla temporära eller tillfälliga tjänster i den medlemsstaten under det året. Tjänsteleverantören får lämna underrättelsen på valfritt sätt.

2. Vid det första tillhandahållandet av tjänster eller om de faktiska omständigheter som avses i handlingarna ändrats, får medlemsstaterna kräva att underrättelsen åtföljs av följande handlingar:

- a) Bevis på tjänsteleverantörens nationalitet.
- b) Intyg som visar att innehavaren är lagligt etablerad i en medlemsstat för att där bedriva verksamheten i fråga och att det när intyget utfärdas inte finns något förbud, ens tillfälligt, för innehavaren att utöva sitt yrke.
- c) Bevis på yrkeskvalifikationer.

▼M9

d) För de fall som avses i artikel 5.1 b bevis i någon form på att tjänsteleverantören har bedrivit verksamheten i fråga under minst ett av de föregående tio åren.

e) För yrkesutövare i säkerhetsbranschen, hälso- och sjukvårdssektorn och för yrken som rör undervisning av underåriga barn, inklusive barnomsorg och förskoleverksamhet: ett intyg som bekräftar att de inte temporärt eller definitivt har förbjudits att utöva yrket eller inte har dömts för något brott, om medlemsstaten kräver sådana intyg av sina egna medborgare.

f) För yrken med konsekvenser för patientsäkerheten: ett intyg på den sökandes kunskaper i det språk som behövs för att utöva yrket i den mottagande medlemsstaten.

g) För yrken som omfattar sådan verksamhet som avses i artikel 16 och som anmälts av en medlemsstat i enlighet med artikel 59.2: ett intyg om verksamhetens karaktär och varaktighet utfärdat av behörig myndighet eller behörigt organ i den medlemsstat där tjänsteleverantören är etablerad.

2a. Inlämnandet av en föreskriven underrättelse av tjänsteleverantören i enlighet med punkt 1 ska ge tjänsteleverantören tillträde till tjänsteverksamheten eller möjlighet att utöva denna verksamhet på hela den berörda medlemsstatens territorium. En medlemsstat får begära ytterligare uppgifter vilka anges i punkt 2 om tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer avseende

a) yrket inom vissa delar av den medlemsstatens territorium är reglerat på ett annat sätt,

▼M9

- b) denna reglering också gäller alla medborgare i den medlemsstaten,
- c) skillnaderna i denna reglering motiveras av tvingande hänsyn av allmänt intresse som rör folkhälsan eller tjänstemottagarnas säkerhet, och
- d) medlemsstaten inte kan få sådan information på annat sätt.

▼B

3. Tjänsten skall tillhandahållas under den yrkestitel som används i etableringsmedlemsstaten, om det i denna medlemsstat finns en sådan reglerad titel för yrkesverksamheten i fråga. Denna titel skall anges på (ett av) etableringsmedlemsstatens officiella språk på ett sätt som gör att varje förväxling med yrkestiteln i den mottagande medlemsstaten undviks. I de fall då en sådan yrkestitel inte finns i etableringsmedlemsstaten, skall leverantören ange sitt bevis på formella kvalifikationer på denna medlemsstats officiella språk eller ett av dem. Undantagsvis skall, i de fall som avses i avdelning III kapitel III, tjänsten tillhandahållas under den yrkestitel som används i den mottagande medlemsstaten.

▼M9

4. Vid första tillhandahållandet av tjänster, när det gäller de reglerade yrken som har konsekvenser för folkhälsa eller säkerhet och som inte automatiskt erkänns enligt avdelning III kapitel II, III eller IIIa, kan den mottagande medlemsstatens behöriga myndighet kontrollera tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer innan tjänsterna tillhandahålls för första gången. En sådan förhandskontroll ska vara möjlig endast om syftet med kontrollen är att undvika allvarlig skada för tjänstemottagarens hälsa eller säkerhet till följd av att tjänsteleverantören saknar yrkeskvalifikationer och om kontrollen inte går utöver vad som är nödvändigt för detta syfte.

Senast en månad efter det att den underrättelse och de åtföljande handlingar som avses i punkterna 1 och 2 inkommit ska den behöriga myndigheten informera tjänsteleverantören om sitt beslut

- a) att inte kontrollera dennes yrkeskvalifikationer,
- b) efter att ha kontrollerat dennes yrkeskvalifikationer
 - i) att begära att tjänsteleverantören gör ett lämplighetsprov, eller
 - ii) att tillåta tillhandahållandet av tjänster.

Om det uppstår problem som kan medföra försening att fatta beslut enligt andra stycket, ska den behöriga myndigheten inom samma tidsfrist meddela tjänsteleverantören orsaken till förseningen. Problemet ska lösas inom en månad efter det meddelandet, och beslutet ska färdigställas inom två månader efter det att problemet lösts.

▼M9

Om väsentlig skillnad föreligger mellan tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer och den utbildning som krävs i den mottagande medlemsstaten, i den mån denna skillnad är skadlig för folkhälsa eller säkerhet och inte kan kompenseras genom tjänsteleverantörens yrkeserfarenhet eller genom kunskap, färdigheter och kompetenser som uppnåtts genom livslångt lärande och formellt godkänts för detta ändamål av ett relevant organ, ska den mottagande medlemsstaten ge tjänsteleverantören möjlighet att bevisa att de har förvärvat den kunskap, färdighet eller kompetens som fattas, genom ett lämplighetsprov som avses i andra stycket led b. Den mottagande medlemsstaten ska fatta ett beslut på den grunden om huruvida tillhandahållande av tjänster ska tillåtas. Under alla omständigheter ska tjänsten kunna tillhandahållas inom en månad efter det att ett beslut fattats i enlighet med andra stycket.

Vid utebliven reaktion från den behöriga myndigheten inom de tidsfrister som fastställs i andra och tredje styckena får tjänsten tillhandahållas.

I de fall då yrkeskvalifikationer ►C7 har kontrollerats enligt denna punkt ◀ ska tjänsten tillhandahållas under den mottagande medlemsstatens yrkestitel.

▼B*Artikel 8***Administrativt samarbete****▼M9**

1. Om det finns skäligen grund för tvivel får den mottagande medlemsstatens behöriga myndigheter av etableringsmedlemsstatens behöriga myndigheter begära upplysningar om huruvida tjänsteleverantören är lagligen etablerad i den medlemsstaten, följer god sed och inte har ådragit sig yrkesrelaterade disciplinära eller straffrättsliga påföljder. Om den mottagande medlemsstatens behöriga myndigheter beslutar att kontrollera tjänsteleverantörens yrkeskvalifikationer får de av etableringsmedlemsstatens behöriga myndigheter begära upplysningar om tjänsteleverantörens utbildningskurser, i den omfattning som krävs för att bedöma om det finns väsentliga skillnader som kan vara skadliga för folkhälsa eller säkerhet. Etableringsmedlemsstatens behöriga myndigheter ska lämna dessa upplysningar i enlighet med artikel 56. De rådgivningscentrum som avses i artikel 57b får också lämna upplysningar om eventuella oreglerade yrken i ursprungsmedlemsstaten.

▼B

2. De behöriga myndigheterna skall se till att det sker utbyte av alla uppgifter som är nödvändiga för att en tjänstemottagares klagomål mot en tjänsteleverantör skall kunna utredas på korrekt sätt. Tjänstemottagaren skall informeras om resultatet av klagomålet.

*Artikel 9***Uppgifter som skall lämnas till tjänstemottagarna**

I de fall då tjänsterna tillhandahålls under etableringsmedlemsstatens yrkestitel eller enligt tjänsteleverantörens bevis på formella kvalifikationer, får de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten kräva att tjänsteleverantören, utöver andra informationskrav som fastställs i gemenskapsrätten, meddelar tjänstemottagaren vissa eller samtliga av följande uppgifter:

▼B

- a) Om tjänsteleverantören är upptagen i ett handelsregister eller annat liknande offentligt register: vilket register det gäller samt registreringsnummer eller motsvarande identifikationsuppgifter som finns i detta register.
- b) Om verksamheten omfattas av ett tillståndssystem i etableringsmedlemsstaten: namn och adress till den behöriga tillsynsmyndigheten.
- c) Yrkessammanslutning eller liknande organisation där tjänsteleverantören är medlem.
- d) Yrkestiteln eller om sådan titel inte finns, tjänsteleverantörens bevis på formella kvalifikationer och den medlemsstat där tjänsteleverantören tilldelades denna titel.
- e) Om tjänsteleverantören bedriver momspliktig verksamhet: det momsregistreringsnummer som avses i artikel 22.1 i rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter - Gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund ⁽¹⁾.
- f) Uppgifter om eventuellt försäkringsskydd eller annat personligt eller kollektivt skydd rörande yrkesansvar.

AVDELNING III

ETABLERINGSFRIHET

KAPITEL I

Den generella ordningen för erkännande av bevis på formella kvalifikationer

Artikel 10

Räckvidd

Detta kapitel gäller för alla yrken som inte omfattas av kapitlen II och III i denna avdelning och i följande fall där sökanden, av en specifik och exceptionell anledning, inte uppfyller villkoren i de kapitlen:

- a) För de verksamheter som förtecknas i bilaga IV när invandraren inte uppfyller kraven enligt artiklarna 17, 18 och 19.
- b) För läkare med grundutbildning, specialistläkare, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, specialisttandläkare, veterinärer, barnmorskor, ►C2 apotekare ◄ och arkitekter när invandraren inte uppfyller kraven i artiklarna 23, 27, 33, 37, 39, 43 och 49 för faktiskt och lagligt utövande av yrket.
- c) För arkitekter när invandraren innehar ett utbildningsbevis som inte upptas i punkt 5.7.2 i bilaga V.

⁽¹⁾ EGT L 145, 13.6.1977, s. 1. Direktivet senast ändrat genom direktiv 2004/66/EG (EUT L 168, 1.5.2004, s. 35).

▼B

- d) För läkare, sjuksköterskor, tandläkare, veterinärer, barnmorskor, ►C2 apotekare ◄ och arkitekter ►C2 med bevis på specialistbehörighet, som måste ha deltagit i utbildning som berättigar till en yrkestitel ◄ enligt punkterna 5.1.1, 5.2.2, 5.3.2, 5.4.2, 5.5.2, 5.6.2 och 5.7.1 i bilaga V, dock endast för erkännande av specialiseringen i fråga och utan att artikel 21.1 och artiklarna 23 och 27 åsidosätts.
- e) För sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård samt specialistsjuksköterskor ►C2 med bevis på specialistbehörighet, som har deltagit i utbildning som berättigar till en yrkestitel ◄ enligt punkt 5.2.2 i bilaga V när invandraren ansöker om erkännande i en annan medlemsstat där yrkesverksamheten i fråga utövas av specialistsjuksköterskor utan utbildning till sjuksköterska inom allmän hälso- och sjukvård.
- f) För specialistsjuksköterskor utan utbildning till sjuksköterska inom allmän hälso- och sjukvård när invandraren ansöker om erkännande i en annan medlemsstat där yrkesverksamheten i fråga bedrivs av sjuksköterskor inom allmän hälso- och sjukvård, specialistsjuksköterskor utan utbildning till sjuksköterska inom allmän hälso- och sjukvård eller specialistsjuksköterskor ►C2 med bevis på specialistbehörighet, som har deltagit i utbildning som berättigar till en yrkestitel ◄ enligt punkt 5.2.2 i bilaga V.
- g) För invandrare som uppfyller kraven i artikel 3.3.

*Artikel 11***Kvalifikationsnivåer**▼M9

Vid tillämpning av artikel 13 och artikel 14.6 ska yrkeskvalifikationerna indelas i följande nivåer:

▼B

- a) ett kompetensbevis som har utfärdats av en behörig myndighet i ursprungsmedlemsstaten vilken utsetts i enlighet med denna stats lagar och andra författningar på grundval av
- i) en utbildning som inte utgör en del av ett utbildnings- eller examensbevis enligt led b, c, d eller e eller ett särskilt prov som inte föregås av någon utbildning eller av att sökanden utövat yrket i en medlemsstat på heltid under tre år i följd eller på deltid under motsvarande tid under de senaste tio åren, eller
 - ii) en allmän utbildning på grundskole- eller gymnasienivå som visar att innehavaren besitter allmänna kunskaper.
- b) ett bevis på avslutad gymnasieutbildning, omfattande
- i) allmän utbildning, som kompletterats med annan utbildning än den som avses i led c och/eller med den provtjänstgöring eller yrkesutövning som krävs utöver denna utbildning, eller
 - ii) teknisk eller yrkesinriktad utbildning, som i förekommande fall kompletterats med allmän utbildning eller yrkesutbildning enligt led i och/eller med den provtjänstgöring eller yrkesutövning som krävs utöver denna utbildning.

▼B

- c) ett examensbevis över avslutad
- i) annan ►C6 eftergymnasial ◀ utbildning än den som avses i led d och e på minst ett år eller på deltid under motsvarande tid, för vilken ett av tillträdesvillkoren som regel är en avslutad gymnasieutbildning med den inriktning som krävs för behörighet till universitetsstudier eller högskolestudier eller annan utbildning på likvärdig nivå, samt den yrkesutbildning som eventuellt krävs utöver denna ►C6 eftergymnasiala ◀ utbildning, eller

▼M9

- ii) reglerad utbildning eller, i fråga om reglerade yrken, yrkesutbildning med ►C7 särskilt upplägg ◀, med kompetens som går utöver vad som anges i nivå b, motsvarande den utbildningsnivå som anges i led i, om en sådan utbildning ger en jämförbar nivå av yrkesskicklighet och förbereder den studerande för jämförbart ansvar och jämförbar verksamhet, förutsatt att examensbeviset åtföljs av ett utbildningsbevis från ursprungsmedlemsstaten.
- d) ett examensbevis över att innehavaren har avslutat utbildning på ►C7 eftergymnasial ◀ nivå på minst tre år och högst fyra år, eller på deltid under motsvarande tid, eller ett likvärdigt antal ECTS-poäng, vid universitet eller högskola eller annan utbildningsanstalt på motsvarande nivå och, i tillämpliga fall, över avslutad yrkesutbildning som krävs utöver den ►C7 eftergymnasiala ◀ utbildningen.
- e) ett examensbevis över att innehavaren har avslutat utbildning på ►C7 eftergymnasial ◀ nivå på minst fyra år, eller på deltid under motsvarande tid, eller ett likvärdigt antal ECTS-poäng, vid universitet eller högskola eller annan utbildningsanstalt på motsvarande nivå och, i tillämpliga fall, över avslutad yrkesutbildning som krävs utöver den ►C7 eftergymnasiala ◀ utbildningen.

▼B*Artikel 12***Jämställda utbildningar****▼M9**

Varje bevis på formella kvalifikationer eller uppsättning bevis på formella kvalifikationer som utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat ska, även vad beträffar nivån, jämnställas med bevis på formella kvalifikationer enligt artikel 11, på villkor att beviset gäller en avslutad utbildning som erhållits i unionen, på heltid eller deltid och inom eller utanför ramen för formella program, och som är erkänd som likvärdig av denna medlemsstat samt där ger samma rätt till tillträde eller utövande av ett yrke eller förbereder för utövande av detta yrke.

▼B

Enligt samma villkor som anges i första stycket skall även varje yrkeskvalifikation som, även om den inte uppfyller de krav som fastställts i ursprungsmedlemsstatens lagar och andra författningar för tillträde till eller utövande av ett yrke, tilldelar innehavaren förvärvade rättigheter i kraft av dessa bestämmelser jämföras med sådant bevis på formella kvalifikationer. Detta gäller i synnerhet om ursprungsmedlemsstaten höjer de utbildningskrav som är en förutsättning för tillträde till och utövande av ett yrke, och om en person som genomgått tidigare utbildning, som inte uppfyller de nya kvalifikationskraven, åtnjuter förvärvade rättigheter i kraft av nationella bestämmelser i lag eller andra författningar. I detta fall betraktar den mottagande medlemsstaten, för tillämpningen av artikel 13, denna tidigare utbildning som motsvarande nivån på den nya utbildningen.

▼M9*Artikel 13***Villkor för erkännande**

1. När det i en mottagande medlemsstat krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträdet till eller utövandet av ett reglerat yrke, ska den behöriga myndigheten i den medlemsstaten ge sökande tillträde till yrket och rätt att utöva det på samma villkor som gäller för landets egna medborgare, om de innehar det kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer enligt artikel 11 som krävs av en annan medlemsstat för tillträdet till eller utövandet av yrket inom dess territorium.

Kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer ska ha utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat, vilken utsetts i enlighet med denna stats lagar och andra författningar.

2. Tillträde till ett yrke och rätten att utöva ett som beskrivs i punkt 1 ska också beviljas sökande som på heltid i ett år eller på deltid under motsvarande tid under de senaste tio åren har utövat yrket i fråga i en annan medlemsstat som inte reglerar detta yrke, och som har ett eller flera kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer vilka har utfärdats av en annan medlemsstat som inte reglerar detta yrke.

Kompetensbevis och bevis på formella kvalifikationer ska uppfylla följande krav:

a) De ska ha utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat, vilken utsetts i enlighet med denna stats lagar och andra författningar.

b) De ska visa att innehavaren förberetts för att utöva yrket.

Den yrkeserfarenhet på ett år som avses i första stycket får dock inte krävas, när de bevis på formella kvalifikationer som sökanden har gäller som bevis på en reglerad utbildning.

▼M9

3. Den mottagande medlemsstaten ska erkänna den nivå som intygas enligt artikel 11 av ursprungsmedlemsstaten liksom det ►C7 bevis genom vilket ursprungsmedlemsstaten ◄ styrker att den reglerade utbildning eller yrkesutbildning med ett ►C7 särskilt upplägg ◄ som avses i artikel 11 c ii motsvarar den nivå som föreskrivs i artikel 11 c i.

4. Genom undantag från punkterna 1 och 2 i den här artikeln och från artikel 14 kan den mottagande medlemsstatens behöriga myndighet vägra tillträde till och utövande av ett yrke för innehavare av ett kompetensbevis som klassificeras enligt artikel 11 a där de nationella yrkeskvalifikationer som krävs för utövandet av yrket på dess territorium klassificeras enligt artikel 11 e.

▼B*Artikel 14***Kompensationsåtgärder****▼M9**

1. Trots bestämmelserna i artikel 13 får den mottagande medlemsstaten kräva att sökande slutför en anpassningsperiod på högst tre år eller genomgår ett lämplighetsprov om:

- a) innehållet i den sökandens utbildning väsentligt avviker från det innehåll som omfattas av det bevis på formella kvalifikationer som krävs i den mottagande medlemsstaten.
- b) det i den mottagande medlemsstaten reglerade yrket omfattar en eller flera reglerade yrkesaktiviteter som inte ingår i motsvarande yrke i sökandens ursprungsmedlemsstat och om utbildningen som krävs i den mottagande medlemsstaten väsentligt avviker från den som omfattas av det kompetensbevis eller bevis på formella kvalifikationer som sökanden stöder sig på.

▼B

2. Om den mottagande medlemsstaten använder sig av den möjlighet som avses i punkt 1, skall den ge sökanden rätt att välja mellan anpassningsperiod och lämplighetsprov.

Om en medlemsstat anser att det för ett bestämt yrke är nödvändigt att bevilja undantag från kravet på att ge sökanden rätt att välja mellan anpassningsperiod eller lämplighetsprov enligt första stycket, skall den i förväg underrätta de andra medlemsstaterna och kommissionen om detta och lägga fram dokument som visar att detta undantag är berättigat.

▼M9

Om kommissionen anser att det undantag som avses i andra stycket inte är berättigat eller strider mot unionslagstiftningen, ska den inom tre månader efter det att den mottagit alla nödvändiga uppgifter anta en genomförandeakt, där medlemsstaten i fråga uppmanas att inte vidta den planerade åtgärden. Har kommissionen inte reagerat inom denna tidsfrist får undantaget tillämpas.

▼B

3. För de yrken som kräver exakta kunskaper i nationell rätt och där verksamheten till en väsentlig och konstant del består i att lämna råd och/eller hjälp i frågor som rör nationell rätt får den mottagande medlemsstaten, med avvikelse från principen i punkt 2 enligt vilken sökanden har rätt att välja, föreskriva antingen en anpassningsperiod eller lämplighetsprov.

Detta gäller även de fall som anges i artikel 10 b, 10 c, 10 d beträffande läkare och tandläkare, 10 f när invandraren ansöker om erkännande i en annan medlemsstat där yrkesverksamheten i fråga bedrivs av sjuksköterskor inom allmän hälso- och sjukvård eller specialistsjuksköterskor ► **C2** med bevis på specialistbehörighet, som har deltagit i utbildning som berättigar till en yrkestitel ◀ enligt punkt 5.2.2 i bilaga V, och artikel 10 g.

I de fall som omfattas av artikel 10 a får den mottagande medlemsstaten kräva anpassningsperiod eller lämplighetsprov om invandraren avser att utöva yrkesverksamhet som egenföretagare eller som företagsledare som kräver kunskaper om och tillämpning av de specifika nationella gällande bestämmelserna, under förutsättning att de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten kräver kunskaper om och tillämpning av dessa bestämmelser för sina egna medborgares tillträde till sådan verksamhet.

▼M9

Med avvikelse från principen enligt vilken sökanden har rätt att välja, vilken fastställs i punkt 2, får den mottagande medlemsstaten fastställa antingen en anpassningsperiod eller lämplighetsprov i följande fall:

- a) Om en innehavare av en yrkeskvalifikation, som avses i artikel 11 a, ansöker om erkännande av sina yrkeskvalifikationer där de nationella yrkeskvalifikationer som krävs är klassificerade i artikel 11 c.
- b) Om en innehavare av en yrkeskvalifikation, som avses i artikel 11 b, ansöker om erkännande av sina yrkeskvalifikationer där de nationella yrkeskvalifikationer som krävs är klassificerade i artikel 11 d eller e.

Om en innehavare av en yrkeskvalifikation, som avses i artikel 11 a, ansöker om erkännande av sina yrkeskvalifikationer där de nationella yrkeskvalifikationer som krävs är klassificerade i artikel 11 d, får den mottagande medlemsstaten kräva både en anpassningsperiod och ett lämplighetsprov.

4. Vid tillämpning av punkterna 1 och 5 ska ett utbildningsinnehåll som "väsentligt avviker" avse sådana kunskaps- och kompetensområden, uppnådda färdigheter och kompetenser som är grundläggande för utövandet av yrket och där innehållet i invandrarens utbildning i betydande mån skiljer sig från den utbildning som krävs i den mottagande medlemsstaten.

▼M9

5. Punkt 1 ska tillämpas med hänsyn till proportionalitetsprincipen. Om den mottagande medlemsstaten ämnar kräva att den sökande slutför en anpassningsperiod eller genomgår ett lämplighetsprov, ska den först kontrollera om de kunskaper och färdigheter och den kompetens som den sökande har tillägnat sig genom yrkesverksamhet eller genom livslångt lärande, och som formellt godkänts för detta ändamål av ett relevant organ, i en medlemsstat eller i ett tredjeländ, är sådana att de helt eller delvis täcker det väsentligt avvikande kunskapsinnehåll som fastställs i punkt 4.

6. Beslutet om införande av en anpassningsperiod eller ett lämplighetsprov ska vederbörligen motiveras. I synnerhet ska den sökande informeras om följande:

- a) Den yrkeskvalifikationsnivå som krävs i den mottagande medlemsstaten och den sökandes yrkeskvalifikationsnivå enligt den klassificering som beskrivs i artikel 11.
- b) Väsentliga skillnader som avses i punkt 4 och varför dessa skillnader inte kan kompenseras genom kunskaper, färdigheter och kompetenser som uppnåtts genom yrkeserfarenhet eller livslångt lärande som formellt godkänts för detta ändamål av ett relevant organ.

7. Medlemsstaterna ska se till att det finns möjlighet för en sökande att göra det lämplighetsprov som avses i punkt 1 inom sex månader efter det ursprungliga beslutet om ett lämplighetsprov för sökanden.

▼B*KAPITEL II**Erkännande av yrkeserfarenhet**Artikel 16***Krav när det gäller yrkeserfarenhet**

Om det i en medlemsstat för tillträde till eller utövande av någon av de verksamheter som anges i bilaga IV krävs kunskap och förmåga av allmän, affärsmässig eller yrkesmässig art, skall denna medlemsstat som tillräckligt bevis för att sådan kunskap och förmåga förvärvats godta utövande av denna verksamhet i en annan medlemsstat. Utövan- det skall ha skett i enlighet med artiklarna 17, 18 och 19.

*Artikel 17***Verksamhetsformer i förteckning I i bilaga IV**

1. När det gäller verksamhetsformerna i förteckning I i bilaga IV skall den tidigare verksamheten ha utövats

- a) under sex år i följd som egenföretagare eller företagsledare, eller

▼B

- b) under tre år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmanstagaren visar att han för verksamheten i fråga har genomgått en utbildning på minst tre år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av behörig yrkesorganisation, eller

- c) under fyra år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmanstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning på minst två år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation, eller

- d) under tre år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmanstagaren kan visa att han utövat verksamheten i fråga som anställd under minst fem år, eller

- e) under fem år i följd i ledande ställning, varav minst tre år med tekniska uppgifter och med ansvar för minst en avdelning i företaget, om förmanstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning på minst tre år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation.

2. I de fall som avses i a och d får verksamheten inte ha upphört tidigare än tio år före den dag då den kompletta ansökan lämnas in hos den behöriga myndighet som avses i artikel 56.

3. Punkt 1 e skall inte tillämpas på verksamhetsformer i grupp Ex 855 enligt ISIC-nomenklaturen, hårfrisörinrättningar.

Artikel 18

Verksamhetsformer i förteckning II i bilaga IV

1. När det gäller verksamhetsformerna i förteckning II i bilaga IV skall den tidigare verksamheten ha utövats

- a) under fem år i följd som egenföretagare eller företagsledare, eller

- b) under tre år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmanstagaren visar att han för verksamheten i fråga har genomgått en utbildning på minst tre år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation, eller

▼B

- c) under fyra år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning på minst två år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation, eller
 - d) under tre år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren kan visa att han utövat verksamheten i fråga som anställd under minst fem år, eller
 - e) under fem år i följd som anställd, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning på minst tre år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation, eller
 - f) under sex på varandra följande år som anställd, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning på minst två år som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation.
2. I de fall som avses i a och d får verksamheten inte ha upphört tidigare än tio år före den dag då den kompletta ansökan lämnas in hos den behöriga myndighet som avses i artikel 56.

*Artikel 19***Verksamhetsformer i förteckning III i bilaga IV**

1. När det gäller verksamhetsformerna i förteckning III i bilaga IV skall den tidigare verksamheten ha utövats
- a) under tre år i följd som egenföretagare eller företagsledare, eller
 - b) under två år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation, eller
 - c) under två år i följd som egenföretagare eller företagsledare, om förmånstagaren kan visa att han utövat verksamheten i fråga som anställd under minst tre år, eller
 - d) under tre år i följd som anställd, om förmånstagaren kan visa att han för verksamheten i fråga genomgått en utbildning som styrks i ett av medlemsstaten erkänt bevis eller som bedömts som fullgod av en behörig yrkesorganisation.
2. I de fall som avses i a och c får verksamheten inte ha upphört tidigare än tio år före den dag då den kompletta ansökan lämnas in hos den behöriga myndighet som avses i artikel 56.

▼M9

*Artikel 20***Anpassning av förteckningarna över verksamhetsformer i bilaga IV**

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c om anpassning av förteckningarna över sådana verksamhetsformer enligt bilaga IV som omfattas av ett erkännande av yrkeserfarenhet enligt artikel 16 i syfte att uppdatera eller förtydliga de verksamheter som anges i bilaga IV, särskilt för att närmare fastställa deras räckvidd och ta vederbörlig hänsyn till den senaste utvecklingen vad gäller verksamhetsbaserade nomenklaturer, på villkor att detta inte medför en minskning av räckvidden för de enskilda verksamhetslagen och att ingen verksamhet flyttas mellan de befintliga förteckningarna I, II och III i bilaga IV.

▼B

*KAPITEL III***Erkännande på grundval av samordning av minimikraven för utbildning**

Avsnitt 1

Allmänna bestämmelser*Artikel 21***Principen om automatiskt erkännande**

1. Varje medlemsstat skall erkänna de bevis på formella kvalifikationer som läkare som ger tillträde till yrkesverksamhet som läkare med grundutbildning och som specialistläkare, som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, som tandläkare, som specialisttandläkare, som veterinär, som ►C2 apotekare ◄ och som arkitekt, vilka avses i punkterna 5.1.1, 5.1.2, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.6.2 respektive 5.7.1 i bilaga V, och som uppfyller minimikraven för utbildning som avses i artiklarna 24, 25, 31, 34, 35, 38, 44 respektive 46, genom att ge innehavare av dessa bevis på formella kvalifikationer tillträde till och rätt att utöva yrket på samma villkor som innehavare av de bevis på formella kvalifikationer som utfärdats av denna medlemsstat.

Sådana bevis på formella kvalifikationer skall vara utfärdade av medlemsstaternas behöriga myndigheter och vid behov skall de bevis som avses i punkterna 5.1.1, 5.1.2, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.6.2 respektive 5.7.1 i bilaga V bifogas.

Bestämmelserna i första och andra stycket påverkar inte de förvärvade rättigheter som avses i artiklarna 23, 27, 33, 37, 39 och 49.

2. Varje medlemsstat skall inom ramen för sitt eget socialförsäkrings-system, när det gäller rätten att utöva verksamhet som allmänpraktiserande läkare, erkänna de bevis på formella kvalifikationer som anges i punkt 5.1.4 i bilaga V vilka utfärdats för medborgare i medlemsstaterna av övriga medlemsstater och uppfyller minimikraven för utbildning i artikel 28.

Bestämmelserna i första stycket påverkar inte de förvärvade rättigheter som avses i artikel 30.

▼B

3. Varje medlemsstat skall erkänna de bevis på formella kvalifikationer som barnmorska enligt punkt 5.5.2 i bilaga V som utfärdats för medborgare i medlemsstaterna av övriga medlemsstater, om de uppfyller minimikraven för utbildning i artikel 40 samt motsvarar de krav som avses i artikel 41, genom att ge innehavare av dessa bevis på formella kvalifikationer tillträde till och rätt att utöva yrket på samma villkor som innehavare av de bevis på formella kvalifikationer som utfärdats av denna medlemsstat. Denna bestämmelse påverkar inte de förvärvade rättigheter som avses i artiklarna 23 och 43.

▼M9

4. När det gäller driften av apotek som inte är föremål för territoriella begränsningar får en medlemsstat, genom undantag, besluta att inte godta de bevis på formella kvalifikationer som anges i punkt 5.6.2 i bilaga V för inrättande av nya apotek öppna för allmänheten. För tillämpningen av denna punkt ska också de apotek som öppnats inom mindre än tre år anses som nya apotek.

Detta undantag får inte tillämpas på apotekare vars formella kvalifikationer redan är erkända för andra ändamål av de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten, och som faktiskt och legalt har varit verksamma som apotekare under minst tre år i följd i den medlemsstaten.

▼B

5. De bevis på formella kvalifikationer som arkitekt enligt punkt 5.7.1 i bilaga V som erkänns automatiskt i enlighet med punkt 1 skall styrka en utbildning som påbörjats tidigast under det referensläsåret som avses i nämnda bilaga.

▼M9

6. Varje medlemsstat ska för tillträde till och rätt att utöva verksamhet som läkare, sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, veterinär, barnmorska och apotekare kräva innehav av något av de bevis på formella kvalifikationer som anges i punkterna 5.1.1, 5.1.2, 5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 respektive 5.6.2 i bilaga V, vilka bevisar att yrkesutövaren i fråga under hela sin utbildning har i förekommande fall förvärvat de kunskaper, färdigheter och kompetenser som avses i artiklarna 24.3, 31.6, 31.7, 34.3, 38.3, 40.3 respektive 44.3.

För att beakta den allmänt erkända vetenskapliga och tekniska utvecklingen ska kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c för att uppdatera de kunskaper och färdigheter som avses i artiklarna 24.3, 31.6, 34.3, 38.3, 40.3, 44.3 och 46.4 för att avspegla utvecklingen av den unionslagstiftning som direkt påverkar de berörda yrkesutövarna.

Denna uppdatering får inte medföra någon ändring av gällande viktiga principer i medlemsstaterna inom yrkeslagstiftningen när det gäller utbildning och tillträdesvillkor för fysiska personer. Denna uppdatering ska respektera medlemsstaternas ansvar för hur utbildningssystemen ska organiseras, i enlighet med vad som fastställs i artikel 165.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

▼M9*Artikel 21a***Anmälningsförfarande**

1. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla de lagar och andra författningar som de antar när det gäller utfärdande av bevis på formella kvalifikationer inom de yrken som omfattas av detta kapitel.

När det gäller bevis på formella kvalifikationer som avses i avsnitt 8 ska anmälan enligt första stycket också göras till övriga medlemsstater.

2. Den anmälan som avses i punkt 1 ska inbegripa uppgifter om utbildningsprogrammets längd och innehåll.

3. Den anmälan som avses i punkt 1 ska översändas via IMI.

4. För att beakta utvecklingen på lagstiftningsområdet och det administrativa området i medlemsstaterna och förutsatt att de lagar och andra författningar som anmäls i enlighet med punkt 1 i denna artikel är förenliga med de villkor som fastställs i detta kapitel ska kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c i syfte att ändra punkterna 5.1.1–5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2, 5.6.2 och 5.7.1 i bilaga V, när det gäller att uppdatera de titlar som medlemsstaterna antagit som bevis på formella kvalifikationer och, i tillämpliga fall, de organ som utfärdar bevis på formella kvalifikationer, de intyg som åtföljer dessa bevis samt motsvarande yrkestitlar.

5. När de lagar och andra författningar som anmäls i enlighet med punkt 1 inte är förenliga med de villkor som fastställs i detta kapitel ska kommissionen anta en genomförandeakt för att förkasta den begärda ändringen av punkterna 5.1.1–5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2, 5.6.2 eller 5.7.1 i bilaga V.

▼B*Artikel 22***Gemensamma bestämmelser om utbildning**

För utbildning enligt artiklarna 24, 25, 28, 31, 34, 35, 38, 40, 44 och 46 skall följande gälla:

a) Medlemsstaterna får tillåta utbildning på deltid på de villkor som godkänts av de behöriga nationella myndigheterna. Dessa myndigheter skall se till att den totala utbildningstiden och utbildningens nivå och kvalitet inte underskrider motsvarande krav på kontinuerlig heltidsutbildning.

▼M9

b) Medlemsstaterna ska, i enlighet med varje medlemsstats specifika förfaranden, genom att uppmantra fortbildning säkerställa att yrkesutövare vars yrkeskvalifikation omfattas av kapitel III i denna avdelning kan uppdatera sina kunskaper, färdigheter och kompetenser så att yrkesinsatsen bibehålls på säker och effektiv nivå och för att hålla sig à jour med utvecklingen inom yrket.

▼M9

Medlemsstaterna ska underrätta kommissionen om de åtgärder som de vidtar i enlighet med första stycket b senast den 18 januari 2016.

▼B

*Artikel 23***Förvärvade rättigheter**

1. När de bevis på formella kvalifikationer som läkare som ger tillräde till yrkesverksamhet som läkare med grundutbildning och som specialistläkare, som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, som tandläkare och specialisttandläkare, som veterinär, barnmorska och ►C2 apotekare ◀ som innehas av medborgare i medlemsstaterna inte uppfyller alla de utbildningskrav som anges i artiklarna 24, 25, 31, 34, 35, 38, 40 och 44, skall varje medlemsstat — utan att detta påverkar de förvärvade rättigheterna för dessa yrken — som tillräckligt bevis på formella kvalifikationer erkänna sådana bevis som utfärdats av dessa medlemsstater, om de avser utbildning som påbörjats före de referensdatum som anges i punkterna 5.1.1, 5.1.2, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 och 5.6.2 i bilaga V och åtföljs av ett intyg som visar att innehavarna av dessa bevis på formella kvalifikationer under den femårsperiod som föregår intygets utfärdande faktiskt och lagligen utövat verksamheten i fråga under minst tre år i följd.

2. Samma bestämmelser skall vara tillämpliga på sådana bevis på formella kvalifikationer som läkare som ger tillräde till yrkesverksamhet som läkare med grundutbildning och som specialistläkare, som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, som tandläkare och specialisttandläkare, som veterinär, barnmorska och ►C2 apotekare ◀ som förvärvats inom f.d. Tyska demokratiska republikens territorium, även om de inte uppfyller samtliga de minimikrav för utbildning som anges i artiklarna 24, 25, 31, 34, 35, 38, 40 och 44, om dessa bevis anger att en utbildning slutförts med godkänt resultat och påbörjats före

a) den 3 oktober 1990 för läkare med grundutbildning, sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare med grundutbildning, specialisttandläkare, veterinärer, barnmorskor och ►C2 apotekare ◀, och

b) den 3 april 1992 för specialistläkare.

De bevis på formella kvalifikationer som avses i första stycket ger rätt att utöva yrkesverksamhet inom Tysklands hela territorium enligt samma villkor som de bevis på formella kvalifikationer som utfärdats av behöriga tyska myndigheter och som anges i punkterna 5.1.1, 5.1.2, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 och 5.6.2 i bilaga V.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 37.1 skall varje medlemsstat erkänna de bevis på formella kvalifikationer för läkare som ger tillräde till yrkesverksamhet som läkare med grundutbildning och som specialistläkare, som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, som veterinär, barnmorska, ►C2 apotekare ◀ och arkitekt som innehas av medborgare i medlemsstaterna och som har utfärdats av f.d. Tjeckoslovakien eller för vilka utbildningen när det gäller Tjeckien och Slovakien har påbörjats före den 1 januari 1993, om myndigheterna i en av de ovan nämnda staterna intygar att dessa bevis på

▼B

formella kvalifikationer på deras territorium äger samma lagliga giltighet som de intyg dessa länder utfärdar och, för arkitekter, som de bevis som anges för dessa medlemsstater i bilaga VI punkt 6.1 vad gäller tillträde till yrkesverksamhet som läkare med grundutbildning och som specialistläkare, sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, veterinär, barmorska, ►C2 apotekare ◀ när det gäller den verksamhet som avses i artikel 45.2 och som arkitekt när det gäller den verksamhet som avses i artikel 48 samt rätt att utöva yrket.

Detta intyg skall åtföljas av ett annat intyg som utfärdats av samma myndigheter och som visar att dessa personer faktiskt och lagligen har utövat verksamheten på myndigheternas territorium under minst tre år i följd under de fem år som föregick utfärdandet av intyget.

4. Varje medlemsstat skall erkänna de bevis på formella kvalifikationer som läkare som ger tillträde till yrkesverksamhet som läkare med grundutbildning och som specialistläkare, som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, som tandläkare, specialisttandläkare, veterinär, barmorska, ►C2 apotekare ◀ och arkitekt som innehas av medborgare i medlemsstaterna och som har utfärdats av f.d. Sovjetunionen eller för vilka utbildningen har påbörjats

a) för Estlands del före den 20 augusti 1991,

b) för Lettlands del före den 21 augusti 1991,

c) för Litauens del före den 11 mars 1990,

om myndigheterna i en av de tre ovan nämnda medlemsstaterna intygar att dessa bevis på deras territorium äger samma lagliga giltighet som de bevis dessa länder utfärdar och, för arkitekter, som de bevis som anges för dessa medlemsstater i bilaga VI punkt 6.1 vad gäller tillträde till yrkesverksamhet som läkare med grundutbildning och som specialistläkare, som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, specialisttandläkare, veterinär, barmorska, ►C2 apotekare ◀ när det gäller den verksamhet som avses i artikel 45.2 och som arkitekt när det gäller den verksamhet som åsyftas i artikel 48 samt rätt att utöva yrket.

Detta intyg skall åtföljas av ett annat intyg som utfärdats av samma myndigheter och som visar att dessa personer faktiskt och lagligen har utövat verksamheten på sitt territorium under minst tre år i följd under de fem år som föregick utfärdandet av intyget.

För de bevis på formella kvalifikationer som veterinär som utfärdats av f.d. Sovjetunionen eller för vilka utbildningen för Estlands del har påbörjats före den 20 augusti 1991, skall det intyg som avses i föregående stycke åtföljas av ett annat intyg, som utfärdats av de estniska myndigheterna och som visar att dessa personer faktiskt och lagligen har utövat verksamheten på sitt territorium under minst fem år i följd under de sju år som föregick utfärdandet av intyget.

▼A1

5. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 43b ska varje medlemsstat erkänna de bevis på formella kvalifikationer som läkare som ger tillträde till yrkesverksamhet som läkare med grundutbildning och som specialistläkare, som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, som tandläkare, specialisttandläkare, veterinär, barnmorska, apotekare och arkitekt som innehas av medborgare i medlemsstaterna och som har utfärdats av f.d. Jugoslavien eller för vilka utbildningen har påbörjats

a) för Sloveniens del före den 25 juni 1991, och

b) för Kroatens del före den 8 oktober 1991,

om myndigheterna i de ovannämnda medlemsstaterna intygar att dessa bevis på deras territorium äger samma lagliga giltighet som de bevis som dessa länder utfärdar och, för arkitekter, som de bevis på formella kvalifikationer som anges för dessa medlemsstater i punkt 6 i bilaga VI vad gäller tillträde till yrkesverksamhet som läkare med grundutbildning och som specialistläkare, som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, tandläkare, specialisttandläkare, veterinär, barnmorska, apotekare när det gäller den verksamhet som avses i artikel 45.2 och som arkitekt när det gäller den verksamhet som avses i artikel 48 samt rätt att utöva yrket.

Detta intyg ska åtföljas av ett annat intyg som utfärdats av samma myndigheter och som visar att dessa personer faktiskt och lagligen har utövat verksamheten på sitt territorium under minst tre år i följd under de fem år som föregick utfärdandet av intyget.

▼B

6. Varje medlemsstat skall, när det gäller medborgare i de medlemsstater som har bevis på formella kvalifikationer som läkare, som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, som tandläkare, specialisttandläkare, veterinär, barnmorska och ►C2 apotekare ◄ som inte motsvarar de benämningar som gäller för denna medlemsstat enligt punkterna 5.1.1, 5.1.2, 5.1.3, 5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 och 5.6.2 i bilaga V, erkänna de bevis på formella kvalifikationer som dessa medlemsstater utfärdar och som åtföljs av ett intyg utfärdat av behöriga myndigheter eller organ.

Av det intyg som avses i första stycket skall det framgå att dessa bevis på formella kvalifikationer utfärdats som bevis på avslutad utbildning i enlighet med artiklarna 24, 25, 28, 31, 34, 35, 38, 40 respektive 44 och att den medlemsstat som utfärdar dem jämställer dem med dem som nämns i punkterna 5.1.1, 5.1.2, 5.1.3, 5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 och 5.6.2 i bilaga V.

▼M1

Artikel 23a

Särskilda omständigheter

1. Med avvikelse från det här direktivet får Bulgarien tillåta personer som har behörighetsbevis för ”фелдшер” (fältskär) utfärdade i Bulgarien före den 31 december 1999 och som den 1 januari 2000 utövade detta yrke under Bulgariens nationella system för social trygghet att fortsätta att utöva sagda yrke även om delar av deras yrkesverksamhet faller under de bestämmelser i det här direktivet som rör läkare och sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård.

▼ M1

2. Innehavare av det bulgariska behörighetsbeviset för ”фелдшер” (fältskär) enligt punkt 1 är inte berättigade att få sina yrkeskvalifikationer erkända i andra medlemsstater som läkare eller som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård enligt det här direktivet.

▼ B

Avsnitt 2

Läkare

Artikel 24

Medicinsk grundutbildning

1. För tillträde till medicinsk grundutbildning krävs en betygshandling som ger tillträde till universitet för studierna i fråga.

▼ M9

2. Den medicinska grundutbildningen ska sammanlagt omfatta minst fem års studier, eller ett likvärdigt antal ECTS-poäng, och ska bestå av minst 5 500 timmars teoretisk och praktisk undervisning vid universitet eller under tillsyn av ett universitet.

Om studierna påbörjades före den 1 januari 1972 kan den utbildning som avses i första stycket omfatta sex månaders praktisk heltidsutbildning på universitetsnivå under tillsyn av de behöriga myndigheterna.

▼ B

3. Den medicinska grundutbildningen skall garantera att personen i fråga har förvärvat följande kunskaper och färdigheter:

- a) Tillräckliga kunskaper om de vetenskaper som medicinen bygger på och god insikt i vetenskapliga metoder inklusive principerna för bedömning av biologiska funktioner, utvärdering av vetenskapligt vedertagna fakta och analys av data.
- b) Tillräckliga kunskaper om friska och sjuka människors anatomi, funktioner och beteende samt sambandet mellan människans hälsotillstånd och hennes fysiska och sociala miljö.
- c) Tillräckliga kunskaper om kliniska ämnen och behandlingar, som ger en sammanhängande bild av psykiska och fysiska sjukdomar och medicin sedd ur förebyggande, diagnostisk och terapeutisk synvinkel samt människans fortplantning.
- d) Lämplig klinisk erfarenhet på sjukhus under lämplig handledning.

▼B*Artikel 25***Specialistläkarutbildning****▼M9**

1. För tillträde till specialistläkarutbildning ska krävas ett fullgjort program för medicinsk grundutbildning med godkända resultat enligt artikel 24.2, där den studerande har förvärvat nödvändiga baskunskaper i medicin.

▼B

2. Specialistläkarutbildningen skall omfatta teoretisk och praktisk utbildning vid universitet, universitetssjukhus eller i förekommande fall annan vårdinrättning som godkänts av behöriga myndigheter eller organ i detta syfte.

Medlemsstaterna skall se till att utbildningstiden för sådan specialistläkarutbildning som avses i punkt 5.1.3 i bilaga V inte är kortare än vad som avses i den punkten. Utbildningen skall ske under kontroll av behöriga myndigheter eller organ. Den förutsätter personlig medverkan och ansvarstagande av den blivande specialistläkaren i verksamheten på avdelningen i fråga.

3. Utbildningen skall ske på heltid vid särskilda inrättningar som erkänts av de behöriga myndigheterna. Den förutsätter medverkan i all medicinsk verksamhet på den avdelning där utbildningen äger rum, inklusive jourtjänstgöring, så att den blivande specialistläkaren ägnar all sin yrkesverksamhet åt denna praktiska och teoretiska utbildning under hela arbetsveckan och under hela året på de villkor som fastställs av de behöriga myndigheterna. Dessa tjänster skall följaktligen avlönas med lämpligt belopp.

▼M9

3a. Medlemsstaterna får i sin nationella lagstiftning fastställa partiella befrielser från vissa moment i specialistläkarutbildningen, vilka förtecknas i punkt 5.1.3 i bilaga V, som ska tillämpas från fall till fall, förutsatt att dessa moment i utbildningen redan har fullgjorts under ett annat specialistutbildningsprogram som förtecknas i punkt 5.1.3 i bilaga V, för vilket yrkesutövaren redan har erhållit den tidigare specialistkvalifikationen i en medlemsstat. Medlemsstaterna ska se till att de beviljade befrielserna inte motsvarar mer än halva minimilängden på specialistläkarutbildningen i fråga.

Medlemsstaterna ska anmäla den berörda nationella lagstiftningen till kommissionen och de övriga medlemsstaterna för alla sådana partiella befrielser.

▼B

4. För att medlemsstaterna skall utfärda bevis på formella kvalifikationer för specialistläkare krävs bevis på formella kvalifikationer som avser medicinsk grundutbildning enligt punkt 5.1.1 i bilaga V.

▼M9

5. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c om anpassning av de minimilängder på utbildningen som avses i punkt 5.1.3 i bilaga V, till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen.

▼B*Artikel 26***Benämningar på specialistläkarutbildningar**

De bevis på formella kvalifikationer som specialistläkare som avses i artikel 21 har utfärdats av de behöriga myndigheter eller organ som avses i punkt 5.1.2 i bilaga V och motsvarar för specialistutbildningen i fråga de aktuella benämningar som tillämpas i de olika medlemsstaterna och som framgår av punkt 5.1.3 i bilaga V.

▼M9

För att vederbörligen beakta ändringar i nationell lagstiftning och i syfte att uppdatera detta direktiv ska kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c om tillägg av nya medicinska specialiseringar i punkt 5.1.3 i bilaga V, förutsatt att dessa är gemensamma för minst två femtedelar av medlemsstaterna.

▼B*Artikel 27***Förvärvade rättigheter för läkare med specialistutbildning**

1. Av de läkare med specialistutbildning vars specialistutbildning på deltid reglerades av de lagar och andra författningar som gällde den 20 juni 1975 och som påbörjade sin specialistutbildning senast den 31 december 1983 kan den mottagande medlemsstaten kräva att deras bevis på formella kvalifikationer skall åtföljas av intyg som visar att de faktiskt och legalt har utövat verksamheten under minst tre år i följd under den femårsperiod som föregår utfärdandet av intyget.

2. Varje medlemsstat skall erkänna de bevis på formella kvalifikationer för specialistläkare som utfärdats i Spanien för läkare som har fullgjort en specialistutbildning före den 1 januari 1995, även om denna inte motsvarar minimikraven för den utbildning som avses i artikel 25, om bevis på formella kvalifikationer åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga spanska myndigheterna, av vilket det framgår att personen i fråga har blivit godkänd i det prov gällande särskild yrkeskompetens som anordnats inom ramen för de extraordinära regulariseringsåtgärderna i den kungliga förordningen 1497/99 i syfte att fastställa att denne har kunskapsnivå och kompetens likvärdig med de läkare som innehar sådant bevis på formella kvalifikationer för specialistläkare som för Spaniens del framgår av punkterna 5.1.2 och 5.1.3 i bilaga V.

▼M9

2a. Medlemsstaterna ska erkänna benämningar på specialistutbildningar som utfärdats i Italien och anges i punkterna 5.1.2 och 5.1.3 i bilaga V för läkare som påbörjade sin specialistutbildning efter den 31 december 1983 och före den 1 januari 1991, trots att den berörda utbildningen inte uppfyller alla utbildningskrav som fastställs i artikel 25, om de åtföljs av ett intyg som utfärdats av de behöriga italienska myndigheterna och som uppger att den berörda läkaren faktiskt och legalt har varit verksam i Italien som specialistläkare inom det berörda specialområdet under minst sju år i följd under de tio år som föregick utfärdandet av intyget.

▼B

3. Varje medlemsstat som har upphävt lagar och andra författningar om utfärdande av bevis på formella kvalifikationer som specialisläkare enligt punkterna 5.1.2 och 5.1.3 i bilaga V och som har vidtagit åtgärder rörande förvärvade rättigheter till förmån för sina medborgare skall tillerkänna medborgarna i de övriga medlemsstaterna rätten att utnyttja samma åtgärder, om dessa bevis på formella kvalifikationer har utfärdats före det datum då den mottagande medlemsstaten upphörde att utfärda sådana bevis för den berörda specialistutbildningen.

De tidpunkter då bestämmelserna upphävdes anges i punkt 5.1.3 i bilaga V.

*Artikel 28***Särskild allmänläkarutbildning****▼M9**

1. För tillträde till särskild allmänläkarutbildning ska krävas ett fullgjort program för medicinsk grundutbildning med godkända resultat enligt artikel 24.2 där den studerande har förvärvat nödvändiga färdigheter i medicin.

▼B

2. Den särskilda allmänläkarutbildning för vilken bevis på formella kvalifikationer utfärdas före den 1 januari 2006 skall omfatta minst två års studier på heltid. Bevis på formella kvalifikationer som utfärdas efter detta datum skall omfatta minst tre års studier på heltid.

När den utbildning som avses i artikel 24 omfattar praktiktjänstgöring vid ett godkänt sjukhus med utrustning och avdelningar för allmänmedicin, hos en godkänd allmänpraktiserande läkare eller vid en godkänd vårdcentral för primärvård, får denna praktik inräknas, dock högst ett år, i den utbildningstid som avses i första stycket för bevis på formella kvalifikationer som utfärdas från och med den 1 januari 2006.

Den möjlighet som avses i andra stycket skall stå öppen bara för de medlemsstater där utbildningstiden för den särskilda allmänläkarutbildningen var två år den 1 januari 2001.

3. Den särskilda allmänläkarutbildningen skall ske på heltid under tillsyn av de behöriga myndigheterna eller organen. Den skall snarare vara praktisk än teoretisk.

Den praktiska utbildningen skall förmedlas dels under minst sex månader vid ett godkänt sjukhus med utrustning och avdelningar för allmänmedicin, dels under minst sex månader hos godkänd allmänpraktiserande läkare eller vid godkänd vårdcentral för primärvård.

Den praktiska utbildningen skall genomföras tillsammans med andra vårdinrättningar för allmänmedicin. Utan att de minimiperioder som nämns i andra stycket påverkas får den praktiska utbildningen dock ges under högst sex månader vid andra godkända vårdinrättningar för allmänmedicin.

▼B

Utbildningen förutsätter samma personliga medverkan och ansvarstagande hos den blivande specialistläkaren i yrkesverksamheten som hos dem han arbetar tillsammans med.

4. För att medlemsstaterna skall utfärda bevis på formella kvalifikationer för särskild utbildning i allmänmedicin krävs bevis på formella kvalifikationer som avser medicinsk grundutbildning enligt punkt 5.1.1 i bilaga V.

5. Medlemsstaterna får utfärda de bevis på formella kvalifikationer som avses i punkt 5.1.4 i bilaga V till en läkare som inte har fullgjort utbildningen enligt denna artikel men som har avslutat en annan kompletterande utbildning för vilken de behöriga myndigheterna i en medlemsstat har utfärdat bevis på formella kvalifikationer. De får emellertid bara utfärda bevis på formella kvalifikationer om detta gäller en kunskapsnivå som motsvarar den utbildning som föreskrivs i denna artikel.

Medlemsstaterna skall avgöra bland annat i vilken mån den kompletterande utbildning och den yrkeserfarenhet som sökanden redan har kan beaktas i stället för den utbildning som föreskrivs i denna artikel.

Medlemsstaterna får bara utfärda bevis på formella kvalifikationer enligt punkt 5.1.4 i bilaga V om sökanden har skaffat minst sex månaders erfarenhet i allmänmedicin hos en allmänpraktiserande läkare eller på en vårdinrättning för primärvård enligt punkt 3 i den här artikeln.

*Artikel 29***Yrkesutövning som allmänpraktiserande läkare**

Med förbehåll för bestämmelserna om förvärvade rättigheter skall varje medlemsstat för yrkesutövningen som allmänpraktiserande läkare inom ramen för medlemsstatens socialförsäkringssystem kräva bevis på formella kvalifikationer enligt punkt 5.1.4 i bilaga V.

Medlemsstaterna kan från detta villkor undanta dem som genomgår särskild utbildning i allmänmedicin.

*Artikel 30***Förvärvade rättigheter för allmänpraktiserande läkare**

1. Varje medlemsstat skall fastställa de förvärvade rättigheterna. Som förvärvad rättighet skall dock betraktas rätten att utöva verksamhet som allmänpraktiserande läkare inom ramen för det nationella socialförsäkringssystemet, utan det bevis på formella kvalifikationer som föreskrivs i punkt 5.1.4 i bilaga V, om läkaren åtnjuter denna rättighet vid det referensdatum som avses i den punkten i kraft av de på läkaryrket tillämpliga bestämmelser som ger tillträde till yrkesverksamhet som läkare med grundutbildning och om han vid denna tidpunkt är etablerad i medlemsstaten med stöd av artikel 21 eller 23.

▼B

De behöriga myndigheterna i varje medlemsstat skall på begäran utfärda ett intyg av vilket framgår att läkaren har rätt att utöva verksamhet som allmänpraktiserande läkare inom ramen för det nationella socialförsäkringssystemet, utan det bevis på formella kvalifikationer som föreskrivs i punkt 5.1.4 i bilaga V, om läkaren åtnjuter förvärvade rättigheter enligt första stycket.

2. Varje medlemsstat skall erkänna de intyg som avses i punkt 1 andra stycket vilka de övriga medlemsstaterna utfärdat till medborgare i medlemsstaterna och ge dessa intyg samma verkan på sitt territorium som de bevis på formella kvalifikationer som medlemsstaten själv utfärdar och som ger rätt att utöva verksamhet som allmänpraktiserande läkare inom ramen för det egna socialförsäkringssystemet.

Avsnitt 3

Sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård*Artikel 31***Utbildning till sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård****▼M9**

1. För att bli antagen till utbildning till sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård ska det antingen krävas

- a) tolv års allmän skolutbildning styrkt genom examens-, utbildnings- eller annat behörighetsbevis utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen i en medlemsstat eller genom intyg på godkänt inträdesprov som ger behörighet till universitet eller högskolor med en erkänd likvärdig nivå, eller
- b) minst tio års allmän skolutbildning styrkt genom examens-, utbildnings- eller annat behörighetsbevis utfärdat av de behöriga myndigheterna eller organen i en medlemsstat eller bevis på godkänt inträdesprov på motsvarande nivå som ger behörighet till en yrkeskola eller ett ►C7 yrkesutbildningsprogram för hälso- och sjukvård och omvärldnad. ◀

▼B

2. Utbildningen till sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård skall ske på heltid och skall omfatta minst den utbildningsplan som anges i punkt 5.2.1 i bilaga V.

▼M9

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c om ändring av förteckningen i punkt 5.2.1 i bilaga V, i syfte att anpassa den till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen.

De ändringar som avses i det andra stycket får inte medföra någon ändring av gällande viktiga principer i medlemsstaterna inom yrkeslagstiftningen när det gäller utbildning och tillträdesvillkor för fysiska personer. Sådana ändringar ska respektera medlemsstaternas ansvar för hur utbildningssystemen ska organiseras, i enlighet med artikel 165.1 i EUF-fördraget.

▼B

3. ►**M9** Utbildningen till sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård ska omfatta sammanlagt tre års utbildning, eller ett likvärdigt antal ECTS-poäng, bestående av minst 4 600 timmars teoretisk och klinisk undervisning, varav den teoretiska undervisningen ska utgöra minst en tredjedel och den kliniska undervisningen minst hälften av den föreskrivna minimitiden för utbildningen. Medlemsstaterna får ge partiell dispens för yrkesutövare som genomgått en del av denna utbildning inom ramen för annan utbildning på minst motsvarande nivå. ◀

Medlemsstaterna skall se till att den institution som utbildar sjuksköterskor är ansvarig för samordningen av den teoretiska och kliniska undervisningen under hela utbildningen.

▼M9

4. Den teoretiska utbildningen är den del av sjuksköterskeutbildningen då sjuksköterskorna förvärvar de kunskaper, färdigheter och kompetenser i yrket som krävs enligt punkterna 6 och 7. ►**C7** Denna utbildning ska ges av lärare i hälso- och sjukvård och omvårdnad och andra behöriga personer vid universitet och högskolor som tillerkänts likvärdig ställning eller vid yrkesskolor eller genom yrkesutbildningsprogram för hälso- och sjukvård och omvårdnad. ◀

5. Med den kliniska undervisningen avses den del av sjuksköterskeutbildningen där den studerande, som medlem i ett arbetslag och i direkt kontakt med friska eller sjuka enskilda personer och/eller grupper, lär sig att planera, utföra och ►**C7** bedöma en sjuksköterskas samlade hälso- och sjukvårdsinsatser och omvårdnadsinsatser på grundval av de kunskaper, färdigheter och kompetenser de har uppnått. De sjuksköterskestuderande ska inte bara lära sig att ingå i ett arbetslag, utan även att leda ett arbetslag och organisera en sjuksköterskas hälso- och sjukvårdsinsatser och omvårdnadsinsatser ◀, inklusive undervisning i hälsovård för enskilda personer och mindre grupper vid vårdinrättningar eller ute i samhället.

▼B

Denna utbildning skall äga rum på sjukhus och vid andra vårdinrättningar samt ute i samhället under de undervisande sjuksköterskornas ansvar i samarbete med och med stöd av ►**C6** andra behöriga sjuksköterskor. ◀ Även annan behörig personal kan medverka i denna undervisning.

De sjuksköterskestuderande skall delta i verksamheten på avdelningarna i fråga i den mån denna bidrar till deras utbildning och gör att de kan ta på sig det ansvar som är förbundet med en sjuksköterskas vårduppgifter.

▼M9

6. Utbildningen av sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård ska garantera att yrkesutövaren i fråga har förvärvat följande kunskaper och färdigheter:

a) ►**C7** Omfattande kunskaper ◀ om de vetenskaper som den allmänna hälso- och sjukvården bygger på, inklusive tillräcklig insikt i friska och sjuka människors anatomi, fysiologiska funktioner och beteende samt sambandet mellan människans hälsotillstånd och hennes fysiska och sociala miljö.

▼M9

- b) Kunskaper om yrkets beskaffenhet och etik samt de allmänna ►C7 principerna för hälso- och sjukvård och omvårdnad. ◀
- c) Tillräcklig klinisk erfarenhet; sådan erfarenhet, som bör väljas ut med avseende på dess utbildningsvärde, ska förvärvas ►C7 under handledning av behörig sjukvårdspersonal och där det finns tillräckligt med behörig personal ◀ och utrustning som uppfyller kraven på patientvård.
- d) Förmåga att ta del i den praktiska utbildningen av hälso- och sjukvårdspersonal och erfarenhet av samarbete med sådan personal.
- e) Erfarenhet av samarbete med företrädare för andra yrken inom vårdsektorn.
7. Formella kvalifikationer som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård ska visa att yrkesutövaren kan tillämpa ►C7 minst följande kompetenser, vare sig utbildningen har skett vid universitet, högskola som tillerkänts likvärdig ställning, eller vid yrkesskola eller genom yrkesutbildningsprogram för hälso- och sjukvård och omvårdnad: ◀
- a) ►C7 Kompetens att ◀ ►C7 självständigt göra en diagnos av de hälso- och sjukvårdsinsatser och omvårdnadsinsatser som krävs genom att tillämpa aktuella teoretiska och kliniska kunskaper samt planera, organisera och utföra hälso- och sjukvårdsinsatser och omvårdnadsinsatser ◀ när vederbörande behandlar patienter på grundval av de kunskaper och färdigheter som förvärvats i enlighet med punkt 6 a, 6 b och 6 c för att förbättra yrkespraktiken.
- b) ►C7 Kompetens att ◀ arbeta effektivt tillsammans med andra aktörer inom hälso- och sjukvårdssektorn, däribland deltagande i praktisk utbildning av hälso- och sjukvårdspersonal på grundval av de kunskaper och färdigheter som förvärvats i enlighet med punkt 6 d och 6 e.
- c) ►C7 Kompetens att ◀ tillhandahålla rådgivning åt enskilda personer, familjer och grupper om en hälsosam livsstil och egenvård på grundval av de kunskaper och färdigheter som förvärvats i enlighet med punkt 6 a och 6 b.
- d) ►C7 Kompetens ◀ ►C7 att självständigt inleda omedelbara livräddningsinsatser ◀ och vidta åtgärder i kriser och nödsituationer.
- e) ►C7 Kompetens ◀ ►C7 att självständigt ge rådgivning ◀, instruktioner och stöd till personer som är i behov av vård och till deras närstående.
- f) ►C7 Kompetens att självständigt göra en kvalitetssäkring och utvärdering av hälso- och sjukvårdsinsatser och omvårdnadsinsatser. ◀
- g) ►C7 Kompetens att ◀ kommunicera på ett yrkesmässigt och uttömmande sätt samt samarbeta med företrädare för andra yrken inom hälso- och sjukvårdssektorn.
- h) ►C7 Kompetens att ◀ analysera vårdkvaliteten för att förbättra det egna yrkesutövandet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård.

▼B*Artikel 32***Utövande av yrkesverksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård**

I detta direktiv skall yrkesverksamhet som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård innebära verksamhet som utövas av personer med de yrkestitlar som anges i punkt 5.2.2 i bilaga V.

*Artikel 33***Förvärvade rättigheter för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård**

1. För att de allmänna bestämmelserna om förvärvade rättigheter skall vara tillämpliga på sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, skall den verksamhet som avses i artikel 23 ha omfattat fullt ansvar för planering, organisation och administration av patientvård.

▼M9

3. Medlemsstaterna ska erkänna de bevis på formella kvalifikationer för sjuksköterska som

a) utfärdats i Polen till sjuksköterskor vars utbildning avslutades före den 1 maj 2004 utan att uppfylla minimikraven för utbildning enligt artikel 31 och

b) som bestyrks genom en kandidatexamen som grundar sig på ett särskilt kompletteringsprogram som beskrivs i

i) artikel 11 i lagen av den 20 april 2004 om ändring av lagen om sjuksköterske- och barnmorskeyrkena och om några andra rättigheter (Republiken Polens officiella tidning 2004, nr 92, punkt 885 och 2007, nr 176, punkt 1237), och hälsovårdsministerns förordning av den 11 maj 2004 om närmare bestämmelser för utbildning av sjuksköterskor och barnmorskor som har examensbevis från gymnasieskola (avgångsbetyg – studentexamen) och som har avslutat sin utbildning vid medicinskt gymnasium eller vårdskolor med sjuksköterske- och barnmorskeutbildning (Republiken Polens officiella tidning 2004 nr 110, punkt 1170 och 2010 nr 65, punkt 420), eller

ii) artikel 52.3 led 2 i lagen av den 15 juli 2011 om sjuksköterske- och barnmorskeyrkena (Republiken Polens officiella tidning 2011 nr 174, punkt 1039) och i hälsovårdsministerns förordning av den 14 juni 2012 om närmare bestämmelser för högre utbildning av sjuksköterskor och barnmorskor som har examensbevis från gymnasieskola (avgångsbetyg – studentexamen) och som har genomgått utbildning på sekundärnivå med vårdinriktning eller eftergymnasial utbildning med sjuksköterske- och barnmorskeinriktning (Republiken Polens officiella tidning 2012, punkt 770),

▼M9

i syfte att kontrollera att sjuksköterskan har en kunskaps- och kompetensnivå som är jämförbar med nivån för sjuksköterskor med de kvalifikationer som för Polen anges i punkt 5.2.2 i bilaga V.

▼M1*Artikel 33a***▼M9**

När det gäller rumänska behörighetsbevis för sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård ska endast följande bestämmelser om förvärvade rättigheter gälla:

För de medborgare i medlemsstaterna som utbildats till sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård i Rumänien och vars utbildning inte uppfyller minimikraven gällande utbildning i artikel 31 ska medlemsstaterna erkänna de nedan angivna bevisen på formella kvalifikationer som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård, förutsatt att dessa bevis åtföljs av ett intyg som visar att dessa personer faktiskt och lagligen har varit verksamma som sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård i Rumänien, inklusive ►C7 har haft fullt ansvar för planeringen, organisationen och utförandet av patientvården ◀ under en period av minst tre år i följd under den femårsperiod som föregår utfärdandet av intyget.

- a) *Certificat de competențe profesionale de asistent medical generalist* med eftergymnasial utbildning vid en *școală postliceală*, som intygar att utbildningen påbörjades före den 1 januari 2007.
- b) *Diplomă de absolvire de asistent medical generalist* med en kortare högskoleutbildning, som intygar att utbildningen påbörjades före den 1 oktober 2003.
- c) *Diplomă de licență de asistent medical generalist* med en längre högskoleutbildning, som intygar att utbildningen påbörjades före den 1 oktober 2003.

▼B

A v s n i t t 4

T a n d l ä k a r e*Artikel 34***Grundläggande tandläkarutbildning**

1. För att bli antagen till grundläggande tandläkarutbildning skall sökanden inneha ett examensbevis eller bevis på formella kvalifikationer som berättigar honom/henne att bli antagen till den aktuella utbildningen vid universitet eller vid högskolor som tillerkänts likvärdig ställning i en medlemsstat.

▼M9

2. Den grundläggande tandläkarutbildningen ska omfatta minst fem års studier, eller ett likvärdigt antal ECTS-poäng, och ska bestå av minst 5 000 timmars teoretisk och praktisk utbildning på heltid som minst inbegriper den utbildningsplan som anges i punkt 5.3.1 i bilaga V och som tillhandahålls vid universitet eller högskola som tillerkänts likvärdig ställning eller under tillsyn av ett universitet.

▼ M9

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c om ändring av förteckningen i punkt 5.3.1 i bilaga V, i syfte att anpassa den till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen.

De ändringar som avses i det andra stycket får inte medföra någon ändring av gällande viktiga principer i medlemsstaterna inom yrkeslagstiftningen när det gäller utbildning och tillträdesvillkor för fysiska personer. Sådana ändringar ska respektera medlemsstaternas ansvar för hur utbildningssystemen ska organiseras, i enlighet med artikel 165.1 i EUF-fördraget.

▼ B

3. Den grundläggande tandläkarutbildningen skall garantera att den blivande tandläkaren har förvärvat följande kunskaper och färdigheter:

- a) Tillräckliga kunskaper om de vetenskaper som tandläkarverksamheten bygger på och god insikt i vetenskapliga metoder inklusive principerna för bedömning av biologiska funktioner, utvärdering av vetenskapligt vedertagna fakta och analys av data.
- b) Tillräckliga kunskaper om friska och sjuka människors kropps-konstitution, fysiologi och beteende samt den fysiska och sociala miljöns påverkan på människans hälsotillstånd, i den mån dessa faktorer påverkar tandläkarverksamheten.
- c) Tillräckliga kunskaper om tändernas, munnens, käkarnas och omkringliggande vävnaders anatomi och funktioner, i såväl friskt som sjukt tillstånd, och deras förhållande till patientens allmänna hälsotillstånd samt fysiska och sociala välbefinnande.
- d) Tillräckliga kunskaper om kliniska discipliner och metoder som ger tandläkaren en sammanhängande bild av anomalier, skador och sjukdomar i tänderna, munnen, käkarna och omkringliggande vävnader och av förebyggande, diagnostisk och terapeutisk tandläkarverksamhet.
- e) Tillräcklig klinisk erfarenhet under lämplig handledning.

Utbildningen skall ge den blivande tandläkaren de färdigheter som är nödvändiga för att utöva all verksamhet som innebär förebyggande, diagnos och behandling av anomalier och sjukdomar i tänder, mun, käkar och omkringliggande vävnader.

▼B*Artikel 35***Utbildning till specialisttandläkare****▼M9**

1. För att bli antagen till utbildning för specialisttandläkare ska det krävas en fullgjord grundläggande tandläkarutbildning som avses i artikel 34, eller de handlingar som avses i artiklarna 23 och 37.

▼B

2. Utbildningen till specialisttandläkare skall omfatta teoretisk och praktisk utbildning vid universitet, behandlingscentrum för studier och forskning eller, i förekommande fall, annan vårdinrättning som godkänts av behöriga myndigheter eller organ i detta syfte.

▼M9

Utbildning till specialisttandläkare på heltid ska omfatta minst tre år, och ska ske under tillsyn av behöriga myndigheter eller organ. Den ska innebära personlig medverkan och ansvarstagande av den blivande tandläkaren i verksamheten på avdelningen i fråga.

▼B

3. För att medlemsstaterna skall utfärda ett utbildningsbevis för specialisttandläkare krävs ett utbildningsbevis som avser grundläggande tandläkarutbildning enligt punkt 5.3.2 i bilaga V.

▼M9

4. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c om anpassning av den minimilängd på utbildningen som avses i punkt 2, i syfte att anpassa den till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen.

5. I syfte att uppdatera detta direktiv och för att vederbörligen beakta ändringar i nationell lagstiftning, ska kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c om tillägg av nya specialistområden för tandläkare i punkt 5.3.3 i bilaga V, förutsatt att dessa är gemensamma för minst två femtedelar av medlemsstaterna.

▼B*Artikel 36***Utövande av yrkesverksamhet som tandläkare**

1. I detta direktiv skall yrkesverksamhet som tandläkare innebära sådan verksamhet som definieras i punkt 3 och som utövas av personer med de yrkestitlar som anges i punkt 5.3.2 i bilaga V.

2. Tandläkaryrket skall grunda sig på den tandläkarutbildning som avses i artikel 34 och är ett särskilt yrke skilt från yrket som läkare och specialistläkare. Utövande av yrkesverksamhet som tandläkare förutsätter innehav av något av de bevis på formella kvalifikationer som anges i punkt 5.3.2 i bilaga V. Personer som omfattas av artikel 23 eller 37 skall likställas med innehavare av ett sådant bevis på formella kvalifikationer.

▼B

3. Medlemsstaterna skall se till att tandläkare generellt skall ha tillträde till verksamhet som innebär förebyggande, diagnos och behandling av anomalier och sjukdomar i tänder, mun, käkar och omkringliggande vävnader i enlighet med de i lag fastställda bestämmelserna och de yrkesetiska reglerna för yrket på de referensdatum som anges i punkt 5.3.2 i bilaga V.

*Artikel 37***Förvärvade rättigheter för tandläkare**

1. Varje medlemsstat skall, för utövandet av yrkesverksamhet som tandläkare under de yrkestitlar som anges i punkt 5.3.2 i bilaga V, erkänna de bevis på formella kvalifikationer ►**M1** som läkare som utfärdats i Italien, Spanien, Österrike, Tjeckien, Slovakien och Rumänien ◀ för personer som påbörjat sin läkarutbildning senast det referensdatum som anges i den bilagan för den berörda medlemsstaten, om dessa bevis på formella kvalifikationer åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga myndigheterna i den medlemsstaten.

Detta intyg skall bekräfta att följande två villkor uppfyllts:

- a) Att dessa personer i den medlemsstaten faktiskt, legalt och huvudsakligen har utövat den verksamhet som avses i artikel 36 under minst tre år i följd under den femårsperiod som föregår utfärdandet av intyget.
- b) Att dessa personer är behöriga att utöva denna verksamhet på samma villkor som innehavare av de bevis på formella kvalifikationer som anges för denna medlemsstat i punkt 5.3.2 i bilaga V.

Personer som framgångsrikt har fullföljt studier som omfattar minst tre år och som av de behöriga myndigheterna i den berörda medlemsstaten intygats vara likvärdiga med den utbildning som avses i artikel 34, skall undantas från kravet på tre års yrkespraktik enligt andra stycket led a.

När det gäller Tjeckien och Slovakien omfattas de bevis på formella kvalifikationer som erhållits i f.d. Tjeckoslovakien av erkännande på samma sätt som tjeckiska och slovakiska bevis på formella kvalifikationer och på samma villkor som angivits i de föregående styckena.

2. Varje medlemsstat skall erkänna sådana bevis på formella kvalifikationer som läkare som utfärdats i Italien för personer som påbörjat sin läkarutbildning på universitetsnivå mellan den 28 januari 1980 och den 31 december 1984, om dessa bevis åtföljs av ett intyg utfärdat av de behöriga italienska myndigheterna.

Detta intyg skall bekräfta att följande tre villkor uppfyllts:

- a) Att dessa personer har godkänts i det särskilda lämplighetsprov som har anordnats av behöriga italienska myndigheter för att kontrollera att sökandena har en kunskaps- och färdighetsnivå jämförbar med den som krävs av innehavare av det bevis på formella kvalifikationer som anges för Italien i punkt 5.3.2 i bilaga V.
- b) Att dessa personer i Italien faktiskt, legalt och huvudsakligen har utövat den verksamhet som anges i artikel 36 under minst tre år i följd under den femårsperiod som föregår utfärdandet av intyget.

▼B

- c) Att de är behöriga att utöva eller att de faktiskt, legalt och huvudsakligen utövar den verksamhet som anges i artikel 36 på samma villkor som innehavare av de bevis på formella kvalifikationer som anges för Italien i punkt 5.3.2 i bilaga V.

Personer som framgångsrikt har fullföljt studier som omfattar minst tre år och som enligt de behöriga myndigheterna intygats vara likvärdiga med den utbildning som avses i artikel 34, skall undantas från skyldigheten att avlägga ett sådant lämplighetsprov som avses i andra stycket led a.

Personer som påbörjat sin läkarutbildning på universitetsnivå efter den 31 december 1984 skall behandlas på samma sätt som de personer som avses ovan, förutsatt att de studier under tre år som nämns ovan påbörjades före den 31 december 1994.

▼M9

3. För bevis på tandläkares formella kvalifikationer ska medlemsstaterna erkänna sådana bevis i enlighet med artikel 21 i de fall då de sökande påbörjade sin utbildning före den 18 januari 2016.

4. Varje medlemsstat ska erkänna bevis på formell behörighet som läkare utfärdade i Spanien för yrkesutövare som påbörjade sin läkarutbildning på universitetsnivå mellan den 1 januari 1986 och den 31 december 1997, om dessa bevis åtföljs av ett intyg utfärdat av de spanska behöriga myndigheterna.

Detta intyg ska bekräfta att följande villkor har uppfyllts:

- a) Yrkesutövaren ska framgångsrikt ha fullföljt studier som omfattar minst tre år och som av de spanska behöriga myndigheterna intygats vara likvärdiga med den utbildning som avses i artikel 34.
- b) Yrkesutövaren ska i Spanien faktiskt, legalt och huvudsakligen ha utövat den verksamhet som anges i artikel 36 under minst tre år i följd under den femårsperiod som föregår utfärdandet av intyget.
- c) Yrkesutövaren ska vara behörig att utöva eller ska faktiskt, legalt och huvudsakligen utövat den verksamhet som anges i artikel 36 på samma villkor som innehavare av de bevis på formell behörighet som anges för Spanien i punkt 5.3.2 i bilaga V.

▼B

Avsnitt 5

Veterinär

Artikel 38

Veterinärutbildning

▼M9

1. Utbildningen för veterinärer ska sammanlagt omfatta minst fem års studier på heltid med teoretisk och praktisk undervisning, eller som dessutom kan uttryckas med ett likvärdigt antal ECTS-poäng, och ska minst inbegripa den utbildningsplan som anges i punkt 5.4.1 i bilaga V, vid universitet eller högskola som tillerkänts likvärdig ställning eller under tillsyn av ett universitet.

▼M9

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c om ändring av förteckningen i punkt 5.4.1 i bilaga V, i syfte att anpassa den till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen.

De ändringar som avses i det andra stycket får inte medföra någon ändring av gällande viktiga principer i medlemsstaterna inom yrkeslagstiftningen när det gäller utbildning och tillträdesvillkor för fysiska personer. Sådana ändringar ska respektera medlemsstaternas ansvar för hur utbildningssystemen ska organiseras, i enlighet med artikel 165.1 i EUF-fördraget.

▼B

2. För att bli antagen till veterinärutbildningen måste sökanden inneha examensbevis eller bevis på formella kvalifikationer som berättigar honom/henne att bli antagen till den aktuella utbildningen vid universitet eller vid högskolor som tillerkänts likvärdig ställning i en medlemsstat när det gäller denna utbildning.

▼M9

3. Veterinärutbildningen ska garantera att yrkesutövaren i fråga har förvärvat följande kunskaper och färdigheter:

- a) Tillräckliga kunskaper om de vetenskaper som veterinärverksamheten bygger på och om den unionslagstiftning som gäller denna verksamhet.
- b) Tillräckliga kunskaper om djurs anatomi, fysiologi, beteende och fysiologiska behov liksom om de färdigheter och kompetenser som behövs för djurhållning, utfodring, djurs välbefinnande, reproduktion och allmän hygien.
- c) Nödvändiga kliniska, epidemiologiska och analytiska färdigheter och kompetenser för förebyggande, diagnos och behandling av sjukdomar hos djur, inklusive anesthesiologi, aseptisk kirurgi och smärtfri död, vare sig det gäller enskilda djur eller grupper av djur, inklusive särskilda kunskaper om de sjukdomar som kan överföras till människan.
- d) Tillräckliga kunskaper, färdigheter och kompetenser för förebyggande medicin, inklusive kompetens för att hantera utredningar och intyg.
- e) Tillräckliga kunskaper om hygien och teknik vid produktion och framställning av samt handel med djurfoder eller livsmedel av animaliskt ursprung, inklusive de färdigheter och kompetenser som krävs för att förstå och förklara god praxis på området.
- f) Nödvändiga kunskaper, färdigheter och kompetenser för att på ett ansvarsfullt och förnuftigt sätt använda veterinärmedicinska läkemedel för att behandla djur och garantera en säker livsmedelskedja samt miljöskydd.

▼B*Artikel 39***Förvärvade rättigheter för veterinärer**

För de medborgare i medlemsstaterna vars bevis på formella kvalifikationer som veterinär har utfärdats av Estland eller vars utbildning har påbörjats i denna stat före den 1 maj 2004 skall medlemsstaterna — utan att det påverkar tillämpningen av artikel 23.4 — erkänna dessa bevis på formella kvalifikationer som veterinär, om de åtföljs av ett intyg som visar att dessa personer faktiskt och lagligen i Estland har utövat verksamhet som veterinär under minst fem år i följd under de sju år som föregick utfärdandet av intyget.

Avsnitt 6

B a r n m o r s k a*Artikel 40***Barnmorskeutbildning**

1. Barnmorskeutbildning skall omfatta minst en av följande utbildningar:

- a) En barnmorskeutbildning på heltid som omfattar minst tre års praktiska och teoretiska studier (utbildningsväg I) och minst den utbildningsplan som anges i punkt 5.5.1 i bilaga V.
- b) En barnmorskeutbildning på heltid som varar minst 18 månader (utbildningsväg II) och omfattar minst den utbildningsplan som anges i punkt 5.5.1 i bilaga V och som inte ingått i likvärdig undervisning inom utbildningen till sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård.

Medlemsstaterna skall se till att den institution som utbildar barnmorskor är ansvarig för samordningen av teori och praktiktjänstgöring under hela utbildningen.

▼M9

Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c om ändring av förteckningen i punkt 5.5.1 i bilaga V, i syfte att anpassa den till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen.

De ändringar som avses i tredje stycket får inte medföra någon ändring av gällande viktiga principer i medlemsstaterna inom yrkeslagstiftningen när det gäller utbildning och tillträdesvillkor för fysiska personer. Sådana ändringar ska respektera medlemsstaternas ansvar för hur utbildningssystemen ska organiseras, i enlighet med artikel 165.1 i EUF-fördraget.

2. För att bli antagen till barnmorskeutbildningen krävs att ett av följande villkor uppfylls:

- a) Minst tolv års fullföljd allmän skolutbildning eller bevis på godkänt inträdesprov på motsvarande nivå till barnmorskeskola, för utbildningsväg I.

▼M9

- b) Innehav av bevis på formella kvalifikationer för sjuksköterskor med ansvar för allmän hälso- och sjukvård enligt punkt 5.2.2 i bilaga V, för utbildningsväg II.
3. Barmorskeutbildningen ska garantera att yrkesutövaren i fråga har förvärvat följande kunskaper och färdigheter:
- a) Tillräckliga kunskaper om de vetenskaper som barmorskeverksamheten bygger på, särskilt barmorskekunskap, obstetrik och gynekologi.
- b) Tillräckliga kunskaper om yrkesetik och lagstiftning som är relevant för att utöva yrket.
- c) Tillräckliga allmänmedicinska kunskaper (biologiska funktioner, anatomi och fysiologi) och kunskaper om obstetrisk och neonatal farmakologi samt kunskaper om sambandet mellan människans hälsotillstånd, människans fysiska och sociala miljö och människans beteende.
- d) Tillräcklig klinisk erfarenhet som förvärvats vid godkända institutioner där barmorskan självständigt och på eget ansvar i den utsträckning som är nödvändigt och med undantag av en patologisk situation, har kunnat bedriva mödravård, ansvara för förlossningen och dess konsekvenser vid godkända institutioner, övervaka förlossningsarbetet och födseln, vården efter förlossningen och neonatal återupplivning i väntan på en läkare.
- e) Tillräcklig insikt i utbildningen av hälso- och sjukvårdspersonal och erfarenhet av samarbete med sådan personal.

▼B*Artikel 41***Förfarande för erkännande av bevis på formella kvalifikationer som barmorska****▼M9**

1. De bevis på formella kvalifikationer som barmorska som anges i punkt 5.5.2 i bilaga V ska erkännas automatiskt i enlighet med artikel 21 om de uppfyller något av följande villkor:
- a) Utbildning på heltid till barmorska under minst tre år, eller ett likvärdigt förvärvat antal ECTS-poäng bestående av minst 4 600 timmar teoretisk och praktisk utbildning, varav minst en tredjedel av tiden ska vara klinisk undervisning.
- b) Utbildning på heltid till barmorska under minst två år, eller ett likvärdigt antal förvärvat ECTS-poäng bestående av minst 3 600 timmar, som förutsätter innehav av bevis på formella kvalifikationer som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård enligt punkt 5.2.2 i bilaga V.
- c) Utbildning på heltid till barmorska under minst 18 månader, eller ett likvärdigt antal förvärvat ECTS-poäng bestående av minst 3 000 timmar, som förutsätter innehav av bevis på formella kvalifikationer som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård enligt punkt 5.2.2 i bilaga V och som åtföljs av ettårig yrkespraktik, för vilken ett intyg utfärdats i enlighet med punkt 2.

▼B

2. Det intyg som avses i punkt 1 skall vara utfärdat av de behöriga myndigheterna i ursprungsmedlemsstaten. Intyget skall styrka att vederbörande, efter att ha erhållit bevis på formella kvalifikationer som barnmorska, på ett tillfredsställande sätt har utfört en barnmorskas alla arbetsuppgifter under motsvarande period på sjukhus eller annan vårdinrättning som erkänts för detta ändamål.

*Artikel 42***Utövande av yrkesverksamhet som barnmorska**

1. Bestämmelserna i detta avsnitt skall tillämpas på verksamhet som barnmorska så som denna definieras av varje medlemsstat, om inte annat föreskrivs i punkt 2, och utövas under de yrkestitlar som anges i punkt 5.5.2 i bilaga V.

2. Medlemsstaterna skall se till att barnmorskorna åtminstone får tillträde till och rätt att utöva följande verksamhet:

- a) Ge korrekt information och användbara råd om familjeplanering.
- b) Diagnostisera graviditet och övervaka en normal graviditet; utföra de undersökningar som krävs för att övervaka en normal graviditetsutveckling.
- c) Föreskriva eller rekommendera de undersökningar som är nödvändiga för att så tidigt som möjligt diagnostisera riskgraviteter.
- d) Utarbeta program för de blivande föräldrarnas förberedelse inför sin roll och fullständig förberedelse inför barnets födelse samt ge dem råd om hygien och näringstillförsel.
- e) Ta hand om och bistå modern under förlossningen och övervaka fostrets tillstånd i livmodern genom lämpliga kliniska och tekniska medel.
- f) Leda spontanförlossningar och vid behov utföra episiotomi samt i brådskande fall assistera vid sätesförlossning.
- g) Känna igen varningssignaler om onormala tillstånd hos modern eller barnet, som kräver att läkare ingriper, och vid behov bistå denne; vidta nödvändiga krisåtgärder när läkare inte finns till hands, särskilt manuellt avlägsnande av placenta, eventuellt följt av manuell undersökning av livmodern.
- h) Undersöka och ta hand om det nyfödda barnet; ta alla initiativ som krävs och eventuellt genomföra omedelbar återupplivning.
- i) Ta hand om och övervaka moderns återhämtning efter förlossningen och ge modern all nödvändig information om spädbarnsvård så att hon kan ge det nyfödda barnet bästa möjliga utveckling.
- j) Utföra behandling som ordinerats av läkare.
- k) Föra de journaler som behövs.

▼B*Artikel 43***Förvärvade rättigheter för barnmorskor**

1. För de medborgare i medlemsstaterna vars bevis på formella kvalifikationer uppfyller alla de minimikrav för utbildningen som fastställs i artikel 40, men vilka med stöd av artikel 41 endast skall erkännas om de åtföljs av det intyg om yrkespraktik som avses i nämnda artikel 41.2, skall varje medlemsstat som tillräckligt bevis erkänna de bevis på formella kvalifikationer som barnmorska som utfärdats av dessa medlemsstater före det referensdatum som avses i punkt 5.5.2 i bilaga V när de åtföljs av ett intyg som visar att dessa medborgare faktiskt och legalt utövat verksamheten i fråga under minst två år i följd under den femårsperiod som föregår utfärdandet av intyget.

▼M9

1a. När det gäller bevis på formella kvalifikationer som barnmorska ska medlemsstaterna automatiskt erkänna sådana kvalifikationer i fråga om vilka den sökande påbörjade utbildningen före 18 januari 2016, och kravet för att bli antagen till utbildningen var tio år av allmän skolutbildning eller motsvarande nivå när det gäller utbildningsväg I, eller när den sökande har fullgjort en utbildning till sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård styrkt av bevis på formella kvalifikationer enligt punkt 5.2.2. i bilaga V innan denne påbörjade en barnmorskeutbildning när det gäller utbildningsväg II.

▼B

2. Bestämmelserna i punkt 1 skall gälla för medborgare i medlemsstaterna vars bevis på formella kvalifikationer som barnmorska styrker utbildning som erhållits inom f.d. Tyska demokratiska republikens territorium och som uppfyller alla de minimikrav som fastställs för utbildningen i artikel 40, men vilka med stöd av artikel 41 endast skall erkännas om de åtföljs av det intyg om yrkespraktik som avses i nämnda artikel 41.2, när de styrker en utbildning som påbörjats före den 3 oktober 1990.

▼M9

4. Medlemsstaterna ska erkänna de bevis på formella kvalifikationer som barnmorska som

- a) utfärdats i Polen till barnmorskor vars utbildning avslutades före den 1 maj 2004 utan att dessa uppfyller minimikraven för utbildning enligt artikel 40, och
- b) vilka bestyrks genom en kandidatexamen som grundar sig på ett särskilt kompletteringsprogram som beskrivs i
 - i) artikel 11 i lagen av den 20 april 2004 om ändring av lagen om sjuksköterske- och barnmorskeyrkena och om vissa andra rättigheter (Republiken Polens officiella tidning 2004, nr 92, punkt 885 och 2007, nr 176, punkt 1237), och i hälsovårdsministerns förordning av den 11 maj 2004 om närmare bestämmelser för utbildning av sjuksköterskor och barnmorskor som har examensbevis från gymnasieskola (avgångsbetyg – studentexamen) och har avslutat utbildning vid medicinskt gymnasium eller vårdskola med sjuksköterske- och barnmorskeutbildning (Republiken Polens officiella tidning av den 2004 nr 110, punkt 1170 och 2010 nr 65 punkt 420) eller

▼M9

ii) artikel 53.3 led 3 i lagen av den 15 juli 2011 om sjuksköterske- och barnmorskeyrkena (Republiken Polens officiella tidning 2011 nr 174, punkt 1039), och i hälsovårdsministrarnas förordning av den 14 juni 2012 om närmare bestämmelser för högre utbildning av sjuksköterskor och barnmorskor som har examensbevis från gymnasieskola (avgångsbetyg – studentexamen) och som har avslutat sin utbildning vid medicinskt gymnasium eller sekundärutbildning med sjuksköterske- och barnmorskeutbildning (Republiken Polens officiella tidning 2012, punkt 770),

i syfte att kontrollera att barnmorskan har en kunskaps- och kompetensnivå som är jämförbar med nivån för barnmorskor med de kvalifikationer som för Polen anges i punkt 5.2.2 i bilaga V.

▼M1*Artikel 43a*

När det gäller rumänska behörighetsbevis för barnmorskor skall endast följande bestämmelser om förvärvade rättigheter gälla:

När det gäller medborgare i medlemsstater vars behörighetsbevis för barnmorska (asistent medical obstetrică-ginecologie/obstetrik- och gynekologisköterska) utfärdades av Rumänien före anslutningen och inte uppfyller de minimikrav för utbildning som fastställs i artikel 40, skall varje medlemsstat erkänna dessa behörighetsbevis för barnmorskor såsom varande tillräckliga bevis, när dessa intyg åtföljs av ett intyg som styrker att dessa medborgare i medlemsstaterna faktiskt och lagligen i Rumänien har ägnat sig åt verksamhet som barnmorska under minst fem år i följd under de sju år som föregick utfärdandet av intyget.

▼A1*Artikel 43b*

Förvärvade rättigheter för barnmorskor ska inte tillämpas med avseende på följande kvalifikationer som förvärvats i Kroatien före den 1 juli 2013: *viša medicinska sestra ginekološko-opstetričkog smjera* (högre sjuksköterska med specialisering i gynekologi och obstetrik), *medicinska sestra ginekološko-opstetričkog smjera* (sjuksköterska med specialisering i gynekologi och obstetrik), *viša medicinska sestra primaljskog smjera* (högre sjuksköterska med barnmorskeexamen på universitetsnivå), *medicinska sestra primaljskog smjera* (sjuksköterska med barnmorskeexamen på universitetsnivå), *ginekološko-opstetrička primalja* (barnmorska med kompetens i gynekologi och obstetrik) och *primalja* (barnmorska).

▼B

Avsnitt 7

▼C2**Apotekare****▼B***Artikel 44***▼C2****Apotekarutbildning****▼B**

1. För att bli antagen till ►C2 apotekarutbildning ◀ skall sökanden inneha examensbevis eller bevis på formella kvalifikationer som berättigar honom/henne eller henne att bli antagen till den aktuella utbildningen vid universitet eller vid högskolor som tillerkänts likvärdig ställning i en medlemsstat.

▼M9

2. Av bevis på formella kvalifikationer för apotekare ska det framgå att minst fem års utbildning genomgåtts, eller att ett likvärdigt antal ECTS-poäng förvärvats, vilket minst omfattar följande:

- a) Fyra års teoretisk och praktisk undervisning på heltid vid universitet eller högskola som tillerkänts likvärdig ställning eller under tillsyn av ett universitet.
- b) Under eller vid utgången av den teoretiska och praktiska undervisningen, sex månaders praktik på ett apotek som är öppet för allmänheten eller på ett sjukhus under tillsyn av sjukhusets farmaceutiska avdelning.

Den utbildning som avses i denna punkt ska minst omfatta den utbildningsplan som anges i punkt 5.6.1 i bilaga V. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c om ändring av förteckningen i punkt 5.6.1 i bilaga V, i syfte att anpassa den till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen, inklusive utvecklingen av farmakologisk praktik.

De ändringar som avses i det andra stycket får inte medföra någon ändring gällande viktiga principer i medlemsstaterna inom yrkeslagstiftningen när det gäller utbildning och tillträdesvillkor för fysiska personer. Sådana ändringar ska respektera medlemsstaternas ansvar för hur utbildningssystemen ska organiseras, i enlighet med artikel 165.1 i EUF-fördraget.

▼B

3. Utbildningen skall garantera att den blivande ►C2 apotekaren ◀ har förvärvat följande kunskaper och färdigheter:

- a) Tillräckliga kunskaper om läkemedel och de substanser som används vid läkemedelstillverkning.
- b) Tillräckliga kunskaper om farmaceutisk teknologi samt fysisk, kemisk, biologisk och mikrobiologisk kontroll av läkemedel.
- c) Tillräckliga kunskaper om läkemedels nedbrytning (metabolism) och verkningar, giftiga ämnens verkningssätt och användningen av läkemedel.
- d) Tillräckliga kunskaper för att utvärdera vetenskapliga data om läkemedel för att på denna grund kunna ge upplysningar.
- e) Tillräckliga kunskaper om gällande föreskrifter och andra villkor för att kunna utöva farmaceutisk verksamhet.

▼B

Artikel 45

Utövande av yrkesverksamhet som ►C2 apotekare ◀

1. I detta direktiv avses med verksamhet som ►C2 apotekare ◀ sådan verksamhet som, när det gäller tillträde till och rätten att utöva den, i en eller flera medlemsstater omfattas av villkor som rör yrkeskvalifikationerna, och som står öppen för de personer som innehar något av de bevis på formella kvalifikationer som anges i punkt 5.6.2 i bilaga V.

▼M9

2. Medlemsstaterna ska se till att innehavare av bevis på formella kvalifikationer i farmaci på universitetsnivå eller motsvarande nivå som uppfyller villkoren i artikel 44 får tillträde till och rätt att utöva åtminstone följande verksamhet, med förbehåll för eventuella krav på kompletterande yrkeserfarenhet:

- a) Galenisk utveckling av läkemedel.
- b) Framställning och kontroll av läkemedel.
- c) Laboratoriekontroll av läkemedel.
- d) Lagring, förvaring och distribution av läkemedel i partihandelsledet.
- e) Anskaffning, beredning, kontroll, lagring, utlämning och tillhandahållande av säkra och effektiva läkemedel av erforderlig kvalitet på apotek som är öppna för allmänheten.
- f) Beredning, kontroll, lagring och tillhandahållande av säkra och effektiva läkemedel av erforderlig kvalitet på sjukhus.
- g) Tillhandahållande av information och rådgivning om själva läkemedlen, inklusive om lämplig användning.
- h) Rapportering om farmaceutiska produkters biverkningar till de behöriga myndigheterna.
- i) Individuell uppföljning av patienter under medicinering.
- j) Bidrag till lokala eller nationella folkhälsokampanjer.

▼B

3. Om det i en medlemsstat inte bara krävs bevis på formella kvalifikationer enligt förteckningen i punkt 5.6.2 i bilaga V för tillträde till eller utövande av någon form av verksamhet som ►C2 apotekare ◀, utan även kompletterande yrkeserfarenhet, skall den medlemsstaten som tillräckligt bevis erkänna intyg utfärdat av de behöriga myndigheterna i ursprungsmedlemsstaten som styrker att personen i fråga har utövat nämnda verksamhet under motsvarande period i ursprungsmedlemsstaten.

4. Det erkännande som avses i punkt 3 skall inte vara tillämpligt på den tvååriga yrkeserfarenhet som krävs i Storhertigdömet Luxemburg för beviljande av statligt tillstånd att driva apotek som är öppna för allmänheten.

▼B

5. Om det den 16 september 1985 i en medlemsstat fanns ett urvalssystem för att bland de ►C2 apotekare ◀ som avses i punkt 2 välja ut dem som skall tilldelas de nya apotek som skall öppnas inom ramen för ett nationellt geografiskt fördelningssystem, får denna medlemsstat, med avvikelse från punkt 1, fortsätta med detta urvalssystem och kräva att de medborgare i medlemsstaterna som innehar något av de bevis på formella kvalifikationer för ►C2 apotekare ◀ som anges i punkt 5.6.2 i bilaga V eller omfattas av bestämmelserna i artikel 23 deltar i detta.

A v s n i t t 8

A r k i t e k t

▼M9

Artikel 46

Arkitektutbildning

1. Utbildningen till arkitekt ska omfatta
 - a) sammanlagt minst fem års studier på heltid vid universitet eller jämförbar läroanstalt som avslutas med en godkänd examen på universitetsnivå,
 - b) minst fyra års studier på heltid vid universitet eller jämförbar läroanstalt som avslutas med en godkänd examen på universitetsnivå jämte ett bevis på två års yrkespraktik som slutförts i enlighet med punkt 4.
2. Arkitektur måste vara huvudkomponenten i den utbildning som avses i punkt 1. Utbildningen ska upprätthålla jämvikt mellan teoretiska och praktiska moment i arkitektutbildning och ska minst garantera att de studerande tillägnar sig följande kunskap, färdighet och förmåga:
 - a) Förmågan att utforma arkitektoniska projekt som uppfyller både estetiska och tekniska krav.
 - b) Tillräcklig kunskap om arkitekturens historia och teori och besläktade konstarter, teknik och humaniora.
 - c) Kunskap om konstens inflytande på kvaliteten på arkitektonisk formgivning.
 - d) Tillräcklig kunskap om stadsplanering, fysisk planering och de färdigheter som krävs för planeringsprocessen.
 - e) Förståelse av förhållandet mellan människor och byggnader och mellan byggnader och deras omgivning, och i behovet av att anpassa byggnaderna och ytorna mellan dem efter mänskliga behov och proportioner.

▼M9

- f) Förståelse av arkitektyrket och arkitektens roll i samhället, i synnerhet vid utarbetandet av projektunderlag som tar hänsyn till sociala faktorer.
 - g) Förståelse av utrednings- och förberedelsemetoderna för underlagen i ett konstruktionsprojekt.
 - h) Förståelse av de dimensionsmässiga, byggnadstekniska och ingenjörsmässiga problem som är förbundna med byggnadskonstruktion.
 - i) Tillräcklig kunskap om fysiska problem och teknik och byggnaders funktion, så att dessa inomhus blir bekväma och ger skydd mot olika väderförhållanden, inom ramen för hållbar utveckling.
 - j) De färdigheter i byggnadsutformning som behövs för att uppfylla användarnas krav inom ramen för begränsningar på grund av kostnadsfaktorer och byggnormer.
 - k) Tillräcklig kunskap om de branscher, organisationer, bestämmelser och metoder som är förbundna med att omvandla konstruktionsritningar till byggnader och att detaljplanera hela projekt.
3. Antalet år i sådan akademisk utbildning som avses i punkterna 1 och 2 kan också uttryckas med ett likvärdigt antal ECTS-poäng.

4. Den yrkespraktik som avses i punkt 1 b ska ske först efter det att de tre första studieåren har avslutats. Minst ett år av yrkespraktiken ska bygga på de kunskaper, färdigheter och förmåga som förvärvats under de studier som avses i punkt 2. Yrkespraktiken ska därför bedrivas under tillsyn av en person eller ett organ som har godkänts av ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet. Sådan övervakad praktik får ske i vilket land som helst. Yrkespraktiken ska utvärderas av ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet.

*Artikel 47***Undantag från kraven för arkitektutbildningen**

Genom undantag från artikel 46 ska följande också anses uppfylla kraven i artikel 21: utbildning inom ramen för program för bättre beföringsmöjligheter eller universitetsstudier på deltid som uppfyller kraven i artikel 46.2, vilket intygas genom en godkänd examination i arkitektur för en yrkesutövare som arbetat under minst sju år på arkitektområdet under överinseende av en arkitekt eller arkitektbyrå. Denna examination ska vara på universitetsnivå och vara likvärdig med den slutexamen som avses i artikel 46.1 b.

▼B*Artikel 48***Utövande av yrkesverksamhet som arkitekt**

1. Med yrkesverksamhet som arkitekt avses i detta direktiv den verksamhet som vanligtvis utövas under yrkestiteln arkitekt.

2. De medborgare i en medlemsstat som fått rätt att bära titeln arkitekt i enlighet med en lag som ger den behöriga myndigheten i en medlemsstat möjlighet att ge denna titel åt medborgare i medlemsstaterna som utmärkt sig särskilt genom sina insatser på arkitekturområdet, skall anses uppfylla de krav som fastställts för att få utöva arkitektverksamhet under yrkestiteln arkitekt. Ifrågavarande personers verksamhet som arkitekt skall intygas genom ett bevis utfärdat av deras ursprungsmedlemsstat.

*Artikel 49***Förvärvade rättigheter som arkitekt**

►C2 1. Varje medlemsstat ska erkänna de bevis på formella kvalifikationer som arkitekt som anges i bilaga VI ◀ vilka utfärdats av övriga medlemsstater avseende en utbildning som påbörjats senast under det referensläsåret som anges i den bilagan, även om de inte uppfyller minimikraven enligt artikel 46, genom att ge innehavare av dessa bevis på formella kvalifikationer tillträde till och rätt att utöva verksamhet som arkitekt på samma villkor som innehavare av bevis på formella kvalifikationer som utfärdats av denna medlemsstat.

Intyg från de behöriga myndigheterna i Förbundsrepubliken Tyskland om att bevis på formella kvalifikationer som utfärdats från och med den 8 maj 1945 av de behöriga myndigheterna i f.d. Tyska demokratiska republiken är likvärdiga med dem som avses i den bilagan skall följaktligen erkännas.

▼M9

1a. Punkt 1 ska också tillämpas på de bevis på formella kvalifikationer som arkitekt som förtecknas i bilaga V, om utbildningen inlemts före den 18 januari 2016.

▼B

2. Utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1 skall varje medlemsstat, när det gäller tillträde till och utövande av verksamhet som arkitekt med yrkestiteln arkitekt, som bevis på formella kvalifikationer erkänna intyg som utfärdats för medborgare i medlemsstaterna av de medlemsstater där tillträde till och utövande av verksamhet som arkitekt var reglerad vid nedanstående datum och ge dessa intyg samma ställning på sitt territorium som de intyg medlemsstaten själv utfärdar:

- a) Den 1 januari 1995 för Österrike, Finland och Sverige.
- b) Den 1 maj 2004 för Tjeckien, Estland, Cypern, Lettland, Litauen, Ungern, Malta, Polen, Slovenien och Slovakien.

▼M8

ba) Den 1 juli 2013 för Kroatien.

▼B

c) Den 5 augusti 1987 för övriga medlemsstater.

De intyg som avses i första stycket skall ange att innehavaren har fått tillstånd att bära yrkestiteln arkitekt senast detta datum och har varit aktivt verksam på området enligt dessa bestämmelser under minst tre år i följd under den femårsperiod som föregick utfärdandet av intyget.

▼M9

3. Varje medlemsstat ska ge följande bevis samma ställning på sitt territorium som de bevis på formella kvalifikationer som medlemsstaten själv utfärdar för tillträde till och utövande av verksamhet som arkitekt: Bevis på avslutad utbildning som existerade den 5 augusti 1985 och påbörjades senast den 17 januari 2014, vid *Fachhochschulen* i Förbundsrepubliken Tyskland av tre års längd, och som uppfyller de krav som fastställs i artikel 46.2 och ger tillträde till den verksamhet som avses i artikel 48 i denna medlemsstat med yrkesbeteckningen arkitekt, under förutsättning att utbildningen kompletteras med fyra års yrkeserfarenhet i Förbundsrepubliken Tyskland och styrks av ett intyg som utfärdats av den behöriga myndighet där den arkitekt som önskar utnyttja bestämmelserna i detta direktiv är registrerad.

*KAPITEL IIIa**Automatiskt erkännande på grundval av gemensamma utbildningsprinciper**Artikel 49a***Gemensamma utbildningsramar**

1. Vid tillämpning av denna artikel avses med gemensam utbildningsram en gemensam uppsättning minimikrav för kunskaper, färdigheter och kompetenser som behövs för att utöva ett specifikt yrke. En gemensam utbildningsram ska inte ersätta nationella utbildningsprogram, såvida inte en medlemsstat beslutar annorlunda enligt nationell lagstiftning. Medlemsstaterna ska ge innehavare av bevis på yrkeskvalifikationer som förvärvats på grundval av en sådan gemensam utbildningsram tillträde till och rätt att utöva yrket i medlemsstater som reglerar yrket på sitt territorium på samma villkor som innehavare av de bevis på formella kvalifikationer som medlemsstaten själv utfärdar, på villkor att denna utbildningsram uppfyller de krav som fastställs i punkt 2.

2. En gemensam utbildningsram ska uppfylla följande villkor:

- a) Den gör det möjligt för fler yrkesutövare att förflytta sig till andra medlemsstater.
- b) Yrket som omfattas av den gemensamma utbildningsramen är reglerat, eller utbildningen som leder till yrket är reglerat i minst en tredjedel av medlemsstaterna.

▼ M9

- c) Den gemensamma uppsättningen av kunskaper, färdigheter och kompetenser utgör en kombination av de kunskaper, färdigheter och kompetenser som krävs i utbildningssystem som är tillämpliga i minst en tredjedel av medlemsstaterna; det ska inte ha någon betydelse om dessa kunskaper, färdigheter och kompetenser har förvärvats inom ramen för en allmän utbildning vid ett universitet eller en högskola eller som en del av en yrkesutbildning.
- d) Den gemensamma utbildningsramen ska bygga på de nivåer i den europeiska referensramen för kvalifikationer som definieras i bilaga II till Europaparlamentets och rådets rekommendation av den 23 april 2008 om en europeisk referensram för kvalifikationer för livslångt lärande ⁽¹⁾.
- e) Det berörda yrket täcks inte av en annan gemensam utbildningsram och erkänns inte heller automatiskt enligt avdelning III kapitel III.
- f) Den gemensamma utbildningsramen har utarbetats efter ett öppet korrekt förfarande, som inbegripit relevanta intressenter från medlemsstater där yrket inte är reglerat.
- g) Den gemensamma utbildningsramen tillåter medborgare från samtliga medlemsstater att förvärva yrkeskvalifikationer enligt ramen utan att först behöva vara medlemmar i eller registrerade hos en yrkesorganisation.
3. Representativa yrkesorganisationer på unionsnivå såväl som yrkesorganisationer eller behöriga myndigheter på nationell nivå från minst en tredjedel av medlemsstaterna får skicka förslag till kommissionen på gemensamma utbildningsramar som uppfyller de villkor som fastställs i punkt 2.
4. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c för att fastställa en gemensam utbildningsram för ett visst yrke som grundas på de villkor som fastställs i punkt 2 i den här artikeln.
5. En medlemsstat ska undantas från skyldigheten att införa den gemensamma utbildningsram som avses i punkt 4 på sitt territorium och från skyldigheten att bevilja automatiskt erkännande av de yrkeskvalifikationer som förvärvats enligt denna gemensamma utbildningsram, om ett av följande villkor uppfylls:
- a) Det finns ingen utbildningsinstitution på dess territorium som erbjuder sådan utbildning i det berörda yrket.
- b) Införandet av den gemensamma utbildningsramen skulle ha negativa konsekvenser för hur landets utbildnings- och yrkesutbildningssystem är uppbyggt.

⁽¹⁾ EUT C 111, 6.5.2008, s. 1.

▼M9

- c) Det finns väsentliga skillnader mellan den gemensamma utbildningsramen och den utbildning som krävs på dess territorium, och detta utgör ett allvarligt hot mot den allmänna ordningen, folkhälsan eller för tjänstemottagarnas säkerhet och miljöskyddet.
6. Medlemsstaterna ska inom sex månader efter ikraftträdandet av den delegerade akt som avses i punkt 4 meddela kommissionen och de andra medlemsstaterna om
- a) de nationella kvalifikationerna, och i förekommande fall, de nationella yrkestitlarna, i enlighet med den gemensamma utbildningsramen,
- b) all användning av det undantag som avses i punkt 5, tillsammans med en motivering av vilka villkor enligt den punkten som uppfylldes. Kommissionen får, inom tre månader, begära ytterligare förtydligande om den anser att en medlemsstat inte har motiverat eller inte tillräckligt har motiverat att ett av dessa villkor har uppfyllts. Medlemsstaten ska svara inom tre månader från en sådan begäran.

Kommissionen får anta genomförandeakter för att ange nationella yrkeskvalifikationer och nationella yrkestitlar som omfattas av automatiskt erkännande enligt den gemensamma utbildningsram som antas i enlighet med punkt 4.

7. Denna artikel gäller också specialiseringar av ett yrke, förutsatt att sådana specialiseringar rör yrkesverksamhet där tillträdet till och utövandet av denna regleras i de medlemsstater där yrket redan erkänns automatiskt enligt avdelning III kapitel III, men inte specialiseringen i sig.

*Artikel 49b***Gemensamma utbildningsprov**

1. Vid tillämpning av denna artikel avses med ett gemensamt utbildningsprov ett standardiserat lämplighetsprov som finns tillgängligt i alla deltagande medlemsstater och är reserverat för innehavare av en särskild yrkeskvalifikation. Innehavaren av en särskild yrkeskvalifikation som har godkänts vid ett sådant prov i en medlemsstat ska ha rätt att utöva yrket i en berörd mottagande medlemsstat på samma villkor som innehavarna av sådana yrkeskvalifikationer som erhållits i den medlemsstaten.
2. Ett gemensamt utbildningsprov ska uppfylla följande villkor:
- a) Det gör det möjligt för fler yrkesutövare att arbeta i andra medlemsstater.
- b) Det yrke som omfattas av det gemensamma utbildningsprovet är reglerat, eller den utbildning som leder till det berörda yrket är reglerat i minst en tredjedel av medlemsstaterna.
- c) Det gemensamma utbildningsprovet har utarbetats efter ett öppet korrekt förfarande, som inbegripit relevanta intressenter från medlemsstater där yrket inte är reglerat.

▼M9

d) Medborgare från samtliga medlemsstater får delta i det gemensamma utbildningsprovet och medverka i den praktiska organiseringen av ett sådant prov i medlemsstaterna utan att först behöva vara medlemmar i eller registrerade hos en yrkesorganisation.

3. Representativa yrkesorganisationer på unionsnivå såväl som yrkesorganisationer eller behöriga myndigheter på nationell nivå från minst en tredjedel av medlemsstaterna får skicka förslag till kommissionen på gemensamma utbildningsprov som uppfyller de krav som fastställs i punkt 2.

4. Kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 57c för att fastställa innehållet i ett gemensamt utbildningsprov och de krav som gäller för att göra och klara provet.

5. En medlemsstat ska undantas från skyldigheten att anordna det gemensamma utbildningsprov som avses i punkt 4 på sitt territorium och från skyldigheten att bevilja automatiskt erkännande för yrkesutövare som har klarat det gemensamma utbildningsprovet, om ett av följande villkor uppfylls:

a) Det berörda yrket är inte reglerat på dess territorium.

b) Innehållet i det gemensamma utbildningsprovet kommer inte att i tillräcklig utsträckning minska de allvarliga hoten mot folkhälsan eller tjänstemottagarnas säkerhet som är relevanta på dess territorium.

c) Innehållet i det gemensamma utbildningsprovet skulle göra yrket betydligt mindre attraktivt jämfört med de nationella kraven.

6. Medlemsstaterna ska inom sex månader efter ikraftträdandet av den delegerade akt som avses i punkt 4 underrätta kommissionen och de andra medlemsstaterna om

a) den tillgängliga kapaciteten för att anordna sådana prov,

b) all användning av det undantag som avses i punkt 5, tillsammans med en motivering av vilka villkor enligt den punkten som uppfylldes. Kommissionen får inom tre månader begära ytterligare förtydligande om den anser att en medlemsstat inte har angivit något skäl eller inte har givit tillräckliga skäl till att ett av dessa villkor har uppfyllts. Medlemsstaten ska svara inom tre månader från en sådan begäran.

Kommissionen får anta en genomförandeakt för att ange de medlemsstater där det gemensamma utbildningsprovet, framtaget i enlighet med punkt 4, ska anordnas, hur ofta det ska anordnas under ett kalenderår och övriga arrangemang som krävs för att anordna gemensamma utbildningsprov i medlemsstaterna.

▼B

KAPITEL IV

Gemensamma bestämmelser om etablering

Artikel 50

Handlingar och formföreskrifter

1. När de behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten fattar beslut om en ansökan om tillstånd att utöva ett reglerat yrke genom tillämpning av denna avdelning, kan de begära de handlingar och intyg som nämns i bilaga VII.

De handlingar som avses i punkterna l d, e och f i bilaga VII får inte vara äldre än tre månader då de fogas till ansökan.

Medlemsstater, institutioner och andra juridiska personer skall behandla överlämnade uppgifter konfidentiellt.

2. Om det finns skälig grund för tvivel får den mottagande medlemsstaten kräva att de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat styrker äktheten av de utbildnings-, examens- och andra behörighetsbevis som utfärdats i den andra medlemsstaten samt, i tillämpliga fall, intyggar att personen i fråga, för de yrken som avses i kapitel III i detta avsnitt, har uppfyllt de minimikrav på utbildning som avses i artiklarna 24, 25, 28, 31, 34, 35, 38, 40, 44 och 46.

3. Om det finns skälig grund för tvivel, och om bevis på formella kvalifikationer i enlighet med artikel 3.1 c har utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat och innefattar utbildning som erhållits helt eller delvis vid en inrättning som etablerats lagligt i en annan medlemsstat, skall den mottagande medlemsstaten ha rätt att hos det behöriga organet i den medlemsstat där examensbeviset har utfärdats kontrollera

- a) huruvida utbildningskursen vid den institution som gav utbildningen har godkänts formellt av utbildningsanstalten i den medlemsstat där examensbeviset har utfärdats,
- b) huruvida det utfärdade beviset på formella kvalifikationer är detsamma som skulle ha utfärdats om kursen hade följts helt och hållet i den medlemsstat där examensbeviset har utfärdats,
- c) huruvida beviset på formella kvalifikationer ger samma yrkesrättigheter i den medlemsstat där examensbeviset har utfärdats.

▼M9

3a. Om det finns skälig grund för tvivel får den mottagande medlemsstaten kräva att de behöriga myndigheterna i en annan medlemsstat bekräftar att den sökande inte är föremål för ett temporärt upphävande av rätten att utöva yrket eller förbjudits att utöva det till följd av en grav yrkesmässig försummelse eller fällande dom på grund av brottslig handling i samband med den sökandes yrkesutövning.

3b. Informationsutbyte mellan olika medlemsstaters behöriga myndigheter enligt denna artikel ska ske via IMI.

▼B

4. Om en mottagande medlemsstat av sina medborgare kräver edsvärgelse eller en högtidlig försäkran för tillträde till ett reglerat yrke och ordalydelsen i denna ed eller förklaring inte kan användas av medborgare i de andra medlemsstaterna, skall medlemsstaten sörja för att den berörde kan använda passande och likvärdiga formuleringar.

*Artikel 51***Förfarande för ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer**

1. Den behöriga myndigheten i den mottagande medlemsstaten skall bekräfta mottagandet av ansökan inom en månad från och med mottagandet och underrätta sökanden om handlingar eventuellt saknas.

2. En ansökan om tillstånd att få utöva ett reglerat yrke skall behandlas och ett vederbörligen motiverat beslut fattas av den mottagande medlemsstatens behöriga myndighet snarast möjligt och under alla omständigheter inom tre månader efter det att den fullständiga ansökan inkom. Denna tidsfrist kan emellertid förlängas med en månad i fall som omfattas av kapitlen I och II i denna avdelning.

3. Beslutet eller underlåtenhet att meddela beslut inom föreskriven tid kan överklagas hos domstol enligt nationell rätt.

*Artikel 52***Användande av yrkestitel**

1. Om användandet av yrkestiteln för en av yrkesverksamheterna i fråga är reglerat i en mottagande medlemsstat, skall de övriga medlemsstaternas medborgare vilka har tillstånd att utöva ett reglerat yrke med stöd av avdelning III bära den yrkestitel som i den mottagande medlemsstaten motsvarar detta yrke och använda eventuell förkortning.

2. Om ett yrke är reglerat i den mottagande medlemsstaten genom en sådan sammanslutning eller organisation som avses i artikel 3.2, får medlemsstaternas medborgare bara använda den yrkestitel eller den förkortning som sammanslutningen eller organisationen fastställt om de kan visa att de tillhör sammanslutningen eller organisationen.

Om medlemskapet i sammanslutningen eller organisationen är förenat med vissa kvalifikationer, kan detta krav då det gäller de övriga medlemsstaternas medborgare som innehar yrkeskvalifikationer bara göras gällande på de villkor som föreskrivs i detta direktiv.

▼M9

3. En medlemsstat får inte förbehålla innehavarna av yrkeskvalifikationer användningen av en yrkestitel om den inte har underrättat kommissionen och de övriga medlemsstaterna om den berörda sammanslutningen eller organisationen i enlighet med artikel 3.2.

▼B*AVDELNING IV***DETALJERADE VILLKOR FÖR UTÖVANDE AV YRKET****▼M9***Artikel 53***Språkkunskaper**

1. Yrkesutövare som får sina yrkeskvalifikationer erkända ska ha nödvändiga språkkunskaper för att utöva yrkesverksamheten i den mottagande medlemsstaten.
2. En medlemsstat ska säkerställa att alla kontroller som utförs eller övervakas av den behöriga myndigheten för att kontrollera efterlevnad av skyldigheten enligt punkt 1 är begränsade till kunskapen i ett officiellt språk i den mottagande medlemsstaten eller ett förvaltningspråk i den mottagande medlemsstaten, förutsatt att det också är ett officiellt språk i unionen.
3. Kontroller som genomförs i enlighet med punkt 2 får införas om det yrke som ska utföras har konsekvenser för patientsäkerheten. Kontroller får införas för andra yrken om det finns allvarliga och konkreta tvivel om att yrkesutövaren har tillräckliga språkkunskaper avseende den yrkesverksamhet som yrkesutövaren tänker utöva.

Kontroller får endast ske efter det att ett europeiskt yrkeskort har utfärdats i enlighet med artikel 4d eller efter det att yrkeskvalifikationen har erkänts.

4. Alla kontroller av språkkunskaper ska stå i proportion till den verksamhet som ska utövas. Den berörda yrkesutövaren ska ha rätt att överklaga sådana kontroller enligt nationell lagstiftning.

▼C3*Artikel 54***Användande av utbildningstitel**

Utän att det påverkar tillämpningen av artiklarna 7 och 52 skall den mottagande medlemsstaten se till att de berörda personerna har rätt att använda utbildningstitlar från ursprungsmedlemsstaten, och den eventuella förkortningen av denna, på ursprungsmedlemsstatens språk. Den mottagande medlemsstaten får kräva att denna titel följs av namn och plats för den institution eller examensnämnd som utfärdat den. Om den utbildningstitel som används i ursprungsmedlemsstaten kan förväxlas med en titel som i den mottagande medlemsstaten kräver kompletterande utbildning, som personen i fråga inte har genomgått, får denna medlemsstat kräva att vederbörande använder utbildningstiteln från ursprungsmedlemsstaten i en lämplig form som den mottagande medlemsstaten anger.

▼B*Artikel 55***Anslutning till försäkringskassa**

Utän att det påverkar tillämpningen av artikel 5.1 och artikel 6 första stycket b, skall de medlemsstater som kräver att de personer som förvärvat sina yrkeskvalifikationer på deras territorium skall fullgöra en förberedande praktiktjänstgöring och/eller ha yrkeserfarenhet för att få anslutas till en försäkringskassa, ge innehavare av yrkeskvalifikationer som läkare och tandläkare som förvärvats i en annan medlemsstat dispens från detta krav.

▼ **M9***Artikel 55a***Erkännande av yrkespraktik**

1. Om tillträde till ett reglerat yrke i ursprungsmedlemsstaten kräver en avslutad yrkespraktik ska ursprungsmedlemsstatens behöriga myndighet, vid behandling av en ansökan om tillstånd att få utöva det reglerade yrket, erkänna den yrkespraktik som förvärvats i en annan medlemsstat, förutsatt att praktiken är i enlighet med de offentliggjorda riktlinjer som avses i punkt 2, och beakta de yrkespraktiker som förvärvats i ett tredjeland. Medlemsstaterna får dock i nationell lagstiftning fastställa en rimlig begränsning på den del av yrkespraktiken som kan förvärvas utomlands.

2. Erkännandet av yrkespraktiken får inte ersätta kraven för att genomgå ett prov och få tillträde till yrket i fråga. De behöriga myndigheterna ska offentliggöra riktlinjer för hur den yrkespraktik som förvärvats i en annan medlemsstat eller i tredjeland ska organiseras och erkännas, särskilt handledarens roll i samband med yrkespraktiken.

*AVDELNING V***ADMINISTRATIVT SAMARBETE OCH GENOMFÖRANDEANSVAR
GENTEMOT MEDBORGARNA**▼ **B***Artikel 56***Behöriga myndigheter**

1. De behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten och ursprungsmedlemsstaten skall bedriva ett nära samarbete och ge varandra ömsesidigt bistånd för att underlätta tillämpningen av detta direktiv. De skall garantera att de upplysningar som utväxlas behandlas konfidentiellt.

2. ► **M9** De behöriga myndigheterna i den mottagande medlemsstaten och ursprungsmedlemsstaten ska utbyta information om disciplinära åtgärder eller straffrättsliga påföljder som vidtagits eller andra allvarliga, specifika omständigheter som kan ha följder för utövandet av verksamheten enligt detta direktiv. De ska då iaktta regler om skydd av personuppgifter som anges i direktiv 95/46/EG och 2002/58/EG. ◀

Ursprungsmedlemsstaten skall kontrollera om förhållandena är riktiga och dess myndigheter avgöra typ och omfattning av de undersökningar som skall göras och meddela den mottagande medlemsstaten vilka konsekvenser landet drar av de lämnade uppgifterna.

▼ **M9**

2a. Vid tillämpning av punkterna 1 och 2 ska den behöriga myndigheten använda IMI.

▼B

3. Senast den 20 oktober 2007 skall varje medlemsstat utse de behöriga myndigheter och organ som är bemyndigade att utfärda eller ta emot bevis på formella kvalifikationer och andra handlingar eller upplysningar, samt de behöriga myndigheter och organ som är bemyndigade att motta ansökningarna och fatta de beslut som avses i detta direktiv, och de skall genast underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

▼M9

4. Varje medlemsstat ska utse en samordnare för verksamheten för de behöriga myndigheter som avses i punkt 1 och underrätta övriga medlemsstater och kommissionen om detta.

Samordnarna ska ha följande uppgifter:

- a) Att främja enhetlig tillämpning av direktivet.
- b) Att inhämta alla uppgifter av betydelse för tillämpning av direktivet, bl.a. uppgifter om tillträdesvillkor för reglerade yrken i medlemsstaterna.
- c) Att granska förslag på gemensamma utbildningsramar och gemensamma utbildningsprov.
- d) Att utbyta information och bästa praxis för att optimera kompetensutvecklingen i medlemsstaterna.
- e) Att utbyta information och bästa praxis om tillämpning av de kompensationsåtgärder som avses i artikel 14.

För att utföra de uppgifter som anges i led b i den här punkten kan samordnarna vända sig till de rådgivningscentrum som avses i artikel 57b.

*Artikel 56a***Varningsmekanism**

1. De behöriga myndigheterna i en medlemsstat ska meddela de behöriga myndigheterna i alla andra medlemsstater om en yrkesutövare vars utövande på den medlemsstatens territorium av följande yrkesverksamheter i sin helhet eller delvis har begränsats eller förbjudits, även temporärt, av nationella myndigheter eller domstolar:

- a) Läkare och allmänpraktiserande läkare som innehar ett examensbevis som avses i punkterna 5.1.1 och 5.1.4 i bilaga V.
- b) Läkare med specialistkompetens som innehar en yrkestitel som avses i punkt 5.1.3 i bilaga V.
- c) Sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård som innehar ett examensbevis som avses i punkt 5.2.2 i bilaga V.
- d) Tandläkare som innehar ett examensbevis som avses i punkt 5.3.2 i bilaga V.
- e) Specialisttandläkare som innehar ett examensbevis som avses i punkt 5.3.3 i bilaga V.

▼M9

- f) Veterinär som innehar ett examensbevis som avses i punkt 5.4.2 i bilaga V.
- g) Barnmorska som innehar ett examensbevis som avses i punkt 5.5.2 i bilaga V.
- h) Apotekare som innehar ett examensbevis som förtecknas i punkt 5.6.2 i bilaga V.
- i) Innehavare av intyg enligt punkt 2 i bilaga VII som anger att innehavaren slutfört en utbildning som uppfyller de minimikrav som förtecknas i artikel 24, 25, 31, 34, 35, 38, 40 eller 44, men som påbörjats före de respektive referensdatum för kvalifikationer som förtecknas i punkterna 5.1.3, 5.1.4, 5.2.2, 5.3.2, 5.3.3, 5.4.2, 5.5.2 och 5.6.2 i bilaga V.
- j) Innehavare av intyg om förvärvade rättigheter enligt artiklarna 23, 27, 29, 33, 33a, 37, 43 och 43a.
- k) Andra yrkesutövare som utövar verksamhet som har konsekvenser för patientsäkerheten, om yrkesutövaren utövar ett yrke som är reglerat i den medlemsstaten.
- l) Yrkesutövare som utövar verksamhet som rör undervisning av barn, inklusive barnomsorg och förskoleverksamhet, om yrkesutövaren utövar ett yrke som är reglerad i den medlemsstaten.

2. De behöriga myndigheterna ska lämna de uppgifter som avses i punkt 1 via varning genom IMI senast tre dagar efter dagen för antagande av beslutet om att begränsa eller förbjuda utövandet av yrkesverksamheten i sin helhet eller delvis. Dessa uppgifter ska begränsas till

- a) yrkesutövarens identitet,
- b) det berörda yrket,
- c) uppgifter om den nationella myndighet eller domstol som fattat beslutet om begränsning eller förbud,
- d) begränsningens eller förbudets räckvidd, och
- e) den period under vilken begränsningen eller förbudet gäller.

3. De behöriga myndigheterna i en berörd medlemsstat ska senast tre dagar efter dagen för antagande av domstolens beslut underrätta de behöriga myndigheterna i alla medlemsstater, via varning genom IMI, om de yrkesutövarens identitet som har ansökt om erkännande av kvalifikationer enligt detta direktiv och som senare, enligt domstolar, har visat sig använda falska intyg på yrkeskvalifikationer i detta sammanhang.

▼M9

4. Behandlingen av personuppgifter i samband med det informationsutbyte som avses i punkterna 1 och 3 ska ske i enlighet med direktiven 95/46/EG och 2002/58/EG. Kommissionens behandling av personuppgifter ska ske i enlighet med förordning (EG) nr 45/2001.

5. De behöriga myndigheterna i samtliga medlemsstater ska underlättas utan dröjsmål när ett sådant förbud eller en sådan begränsning som avses i punkt 1 har upphört att gälla. För detta ändamål ska den behöriga myndigheten i den medlemsstat som tillhandahåller uppgifterna i enlighet med punkt 1 också vara skyldig att ange det datum då förbudet eller begränsningen upphör att gälla liksom eventuella senare ändringar fram till det datumet.

6. Medlemsstaterna ska föreskriva att de yrkesutövare som avses i de varningar som skickas till andra medlemsstater skriftligen informeras om dessa beslut om varningar vid samma tidpunkt som varningarna skickas, att de enligt nationell rätt kan överklaga besluten eller ansöka om rättelse av dem och att de ska ha tillgång till gottgörelse för eventuell skada som vållas av felaktiga varningar som skickats till andra medlemsstater, och i sådana fall ska besluten om varning antas med förbehållet att de är föremål för rättsliga förfaranden från yrkesutövarens sida.

7. Uppgifter om varningar får behandlas inom IMI så länge de är giltiga. Varningar ska sedan raderas inom tre dagar efter dagen för antagande av beslutet om återkallelse eller efter det att det förbud eller den begränsning som avses i punkt 1 har upphört att gälla.

8. Kommissionen ska anta genomförandeakter för tillämpningen av varningsmekanismen. Dessa genomförandeakter ska innehålla bestämmelser om de myndigheter som är behöriga att skicka eller ta emot varningar och om återkallande och avslutande av varningar, och åtgärder för att säkerställa bearbetning. Genomförandeakterna ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 58.2.

*Artikel 57***Central onlinetillgång till information**

1. Medlemsstaterna ska sörja för att följande information finns tillgänglig online via de gemensamma kontaktpunkterna som avses i artikel 6 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG av den 12 december 2006 om tjänster på den inre marknaden ⁽¹⁾, och uppdateras regelbundet:

a) En förteckning över samtliga reglerade yrken i medlemsstaten, inklusive kontaktoppgifter för de behöriga myndigheterna för varje reglerat yrke och de rådgivningscentrum som avses i artikel 57b.

⁽¹⁾ EUT L 376, 27.12.2006, s. 36.

▼M9

- b) En förteckning över de yrken för vilka ett europeiskt yrkeskort finns tillgängligt, information om kortets funktion, inklusive alla relaterade avgifter som yrkesutövarna ska betala, och behöriga myndigheter för utfärdande av kortet.
 - c) En förteckning över alla yrken för vilka medlemsstaten tillämpar artikel 7.4 i sina nationella lagar och andra författningar.
 - d) En förteckning över alla reglerade utbildningar och utbildningar med ►C7 särskilt upplägg ◀ enligt artikel 11 c ii.
 - e) De krav och förfaranden enligt artiklarna 7, 50, 51 och 53 som gäller för de reglerade yrkena i medlemsstaten, inklusive alla relaterade avgifter som medborgarna ska betala och de dokument som de måste lämna in till de behöriga myndigheterna.
 - f) Information om hur man ska överklaga, enligt nationella lagar och andra författningar, de beslut som antagits av de behöriga myndigheterna enligt detta direktiv.
2. Medlemsstaterna ska sörja för att den information som avses i punkt 1 tillhandahålls användarna på ett tydligt och heltäckande sätt, att den är lättillgänglig även på avstånd och på elektronisk väg och att den hålls aktuell.
 3. Medlemsstaterna ska se till att en begäran om information som riktas till den gemensamma kontaktpunkten besvaras så snabbt som möjligt.
 4. Medlemsstaterna och kommissionen ska vidta kompletterande åtgärder för att uppmana de gemensamma kontaktpunkterna att göra den information som avses i punkt 1 tillgänglig på andra officiella språk i unionen. Detta ska inte inverka på medlemsstaternas lagstiftning om språkanvändning på deras territorier.
 5. Medlemsstaterna ska samarbeta med varandra och kommissionen när det gäller genomförandet av punkterna 1, 2 och 4.

*Artikel 57a***Förfaranden på elektronisk väg**

1. Medlemsstaterna ska sörja för att samtliga krav, förfaranden och formaliteter som avser frågor som täcks av detta direktiv kan slutföras enkelt, på avstånd och elektronisk väg, via den berörda gemensamma kontaktpunkten eller de relevanta behöriga myndigheterna. Detta ska inte hindra de behöriga myndigheterna i medlemsstaten från att begära bestyrkta kopior i ett senare skede, om det finns skäligen grund för tvivel och om det är absolut nödvändigt.
2. Punkt 1 ska inte gälla för genomförandet av anpassningsperioden eller lämplighetsprovet.

▼M9

3. När det för fullgörande av de förfaranden som avses i punkt 1 i denna artikel är motiverat för medlemsstaterna att begära avancerade elektroniska signaturer, så som det definieras i artikel 2 punkt 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/93/EG av den 13 december 1999 om ett gemenskapsramverk för elektroniska signaturer⁽¹⁾, ska de godta elektroniska signaturer som uppfyller kraven i kommissionens beslut 2009/767/EG av den 16 oktober 2009 om åtgärder som underlättar användningen av förfaranden på elektronisk väg genom gemensamma kontaktpunkter i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden⁽²⁾ och vidta tekniska åtgärder för behandling av dokument med avancerade elektroniska signaturer som fastställs i kommissionens beslut 2011/130/EU av den 25 februari 2011 om fastställande av minimikrav för behandling över gränserna av dokument som signerats elektroniskt av behöriga myndigheter i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/123/EG om tjänster på den inre marknaden⁽³⁾.

4. Samtliga förfaranden ska genomföras i enlighet med artikel 8 i direktiv 2006/123/EG när det gäller de gemensamma kontaktpunkterna. De tidsfrister för förfarandena som anges i artikel 7.4 och artikel 51 i detta direktiv ska inledas vid den tidpunkt då en medborgare lämnat en ansökan eller en handling som saknas till en gemensam kontaktpunkt eller direkt till den relevanta behöriga myndigheten. En begäran om de bestyrkta kopior som avses i punkt 1 i denna artikel ska inte betraktas som en begäran om en handling som saknas.

*Artikel 57b***Rådgivningscentrum**

1. Varje medlemsstat ska senast den 18 januari 2016 utse ett rådgivningscentrum som ska ha till uppgift att ge medborgarna och rådgivningscentrumen i övriga medlemsstater stöd när det gäller erkännande av yrkeskvalifikationer enligt detta direktiv, inklusive information om nationell lagstiftning som reglerar dessa yrken och utövat av dessa, sociallagstiftning och, i tillämpliga fall, yrkesetiska regler.

2. Rådgivningscentrum i mottagande medlemsstater ska hjälpa medborgarna att utöva de rättigheter som de tillerkänns enligt detta direktiv, vid behov i samarbete med rådgivningscentrum i ursprungsmedlemsstater och de behöriga myndigheterna och de gemensamma kontaktpunkterna i mottagande medlemsstater.

3. Alla behöriga myndigheter i ursprungsmedlemsstaten eller den mottagande medlemsstaten ska samarbeta till fullo med rådgivningscentrumet i den medlemsstaten, och vid behov i ursprungsmedlemsstaten, och på begäran lämna alla relevanta uppgifter om enskilda ärenden till dessa rådgivningscentrum, med respekt för reglerna för uppgiftsskydd i enlighet med direktiven 95/46/EG och 2002/58/EG.

⁽¹⁾ EGT L 13, 19.1.2000, s. 12.

⁽²⁾ EUT L 274, 20.10.2009, s. 36.

⁽³⁾ EUT L 53, 26.2.2011, s. 66.

▼M9

4. Ett rådgivningscentrum ska på begäran av kommissionen informera den om resultaten av ärenden som den handlägger inom två månader efter det att det mottagit en sådan begäran.

*Artikel 57c***Utövande av delegeringen**

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artikel 3.2 tredje stycket, artikel 20, artikel 21.6 andra stycket, artiklarna 21a.4 och 25.5, artikel 26 andra stycket, 31.2 andra stycket, 34.2 andra stycket, artiklarna 35.4 och 35.5, 38.1 andra stycket, 40.1 tredje stycket, 44.2 andra stycket, artiklarna 49a.4 och 49b.4 ska ges till kommissionen för en period av fem år från den 17 januari 2014. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenheter senast nio månader före utgången av perioden av fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, om inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.

3. Den delegering av befogenhet som avses i artikel 3.2 tredje stycket, artikel 20, artikel 21.6 andra stycket, artiklarna 21a.4 och 25.5, artikel 26 andra stycket, 31.2 andra stycket, 34.2 andra stycket, artiklarna 35.4 och 35.5, 38.1 andra stycket, 40.1 tredje stycket, 44.2 andra stycket, artiklarna 49a.4 och 49b.4 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.

4. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

5. En delegerad akt som antas enligt artikel 3.2 tredje stycket, artikel 20, artikel 21.6 andra stycket, artiklarna 21a.4 och 25.5, artikel 26 andra stycket, 31.2 andra stycket, 34.2 andra stycket, artiklarna 35.4 och 35.5, 38.1 andra stycket, 40.1 tredje stycket, 44.2 andra stycket, artiklarna 49a.4 och 49b.4 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom

▼M9

en period av två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentet eller rådets initiativ.

*Artikel 58***Kommittéförfarande**

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté för erkännande av yrkeskvalifikationer. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.
2. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

*Artikel 59***Öppenhet**

1. Medlemsstaterna ska till kommissionen lämna en förteckning över befintliga reglerade yrken, och fastställa den verksamhet som varje yrke omfattar, och en förteckning över reglerade utbildningar, och utbildningar med särskilt upplägg, vilka avses i artikel 11 c ii, på deras territorium senast den 18 januari 2016. Alla ändringar av dessa förteckningar ska också meddelas kommissionen utan onödigt dröjsmål. Kommissionen ska inrätta och upprätthålla en allmänt tillgänglig databas över reglerade yrken, vilken även ska innehålla en allmän beskrivning av den verksamhet som ingår i varje yrke.
2. Senast den 18 januari 2016 ska medlemsstaterna till kommissionen lämna förteckningen över yrken för vilka en förhandskontroll av kvalifikationer är nödvändig enligt artikel 7.4. För varje yrke som tas upp i en sådan förteckning ska medlemsstaterna lämna en särskild motivering till kommissionen.
3. Medlemsstaterna ska undersöka huruvida de krav enligt deras rättssystem som begränsar tillträdet till ett yrke eller utövat av ett yrke till innehavare av en särskild yrkeskvalifikation, inklusive användningen av yrkestitlar och den yrkesverksamhet som medges inom ramen för en titel, i denna artikel benämnd som ”krav”, överensstämmer med följande principer:
 - a) Kraven får varken direkt eller indirekt diskriminera ►C7 på grund av nationalitet eller boplatssort. ◀
 - b) Kraven ska vara motiverade av tvingande hänsyn till allmänintresset.
 - c) Kraven ska vara lämpliga för att uppnå de eftersträlvade målen och får inte gå utöver vad som krävs för att uppnå målen.

▼M9

4. Punkt 1 ska också gälla för yrken som i en medlemsstat regleras av en sammanslutning eller organisation enligt artikel 3.2 och alla krav på medlemskap i dessa sammanslutningar eller organisationer.
5. Senast den 18 januari 2016 ska medlemsstaterna till kommissionen lämna uppgifter om de krav de avser att behålla och skälen till att de anser att dessa krav uppfyller villkoren i punkt 3. Medlemsstaterna ska lämna uppgifter om de krav som de därefter inför och skälen till att de anser att dessa krav uppfyller villkoren i punkt 3 inom sex månader efter det att den berörda åtgärden införts.
6. Senast den 18 januari 2016, och därefter vartannat år, ska medlemsstaterna också lämna en rapport till kommissionen om de krav som tagits bort eller mildrats.
7. Kommissionen ska vidarebefordra rapporterna som avses i punkt 6 till de övriga medlemsstaterna, som ska lämna synpunkter inom samma period om sex månader. Inom samma period ska kommissionen samråda med intresserade parter, däribland de berörda yrkena.
8. Kommissionen ska lämna en sammanfattande rapport, som baseras på medlemsstaternas uppgifter, till den samordningsgrupp som inrättats enligt kommissionens beslut 2007/172/EG av den 19 mars 2007 om upprättande av en samordningsgrupp för erkännande av yrkeskvalifikationer⁽¹⁾, vilken får lämna synpunkter.
9. Mot bakgrund av de synpunkter som avses i punkterna 7 och 8 ska kommissionen senast den 18 januari 2017 lägga fram sina slutliga undersökningsresultat för Europaparlamentet och rådet, vid behov åtföljda av förslag till ytterligare initiativ.

▼B*AVDELNING VI***ANDRA BESTÄMMELSER***Artikel 60***Rapportering**

1. Efter den 20 oktober 2007 skall medlemsstaterna vartannat år lämna en rapport till kommissionen över tillämpningen av det inrättade systemet. Utöver allmänna kommentarer skall rapporten innehålla en statistisk översikt över de beslut som fattats samt en beskrivning av de viktigaste problemen som tillämpningen av direktivet fört med sig.

▼M9

Från och med den 18 januari 2016 ska den statistiska översikt över de beslut som fattats, och som avses i första stycket, innehålla utförlig information om antalet och typer av beslut som fattats i enlighet med detta direktiv, inklusive de typer av beslut om partiellt tillträde som fattats av de behöriga myndigheterna i enlighet med artikel 4f, och en förklaring om de huvudsakliga problemen som tillämpningen av direktivet fört med sig.

⁽¹⁾ EUT L 79, 20.3.2007, s. 38.

▼M9

2. Senast den 18 januari 2019, och därefter vart femte år ska kommissionen offentliggöra en rapport om genomförandet av detta direktiv.

Den första rapporten ska särskilt fokusera på de nya delar som införs i detta direktiv, och i synnerhet behandla följande punkter:

- a) Hur det europeiska yrkeskortet fungerar.
- b) Moderniseringen av de kunskaper, färdigheter och kompetenser som omfattas av avdelning III kapitel III, inklusive förteckningen över de kompetenser som avses i artikel 31.7.
- c) Hur den gemensamma utbildningsramen och det gemensamma utbildningsprovet fungerar.
- d) Resultatet av det särskilda kompletteringsprogram som fastställs i rumänsk lag eller andra författningar för innehavare av intyget på formella kvalifikationer som anges i artikel 33a, och för innehavare av intyget på formella kvalifikationer från en eftergymnasial utbildning, för att bedöma behovet av att se över de nuvarande bestämmelser som styr systemet för förvärvade rättigheter och gäller för rumänska intyg på formella kvalifikationer som sjuksköterska med ansvar för allmän hälso- och sjukvård.

Medlemsstaterna ska tillhandahålla all nödvändig information för att förbereda denna rapport.

▼B*Artikel 61***Undantagsklausul**

Om större svårigheter på något visst område skulle uppstå för en viss medlemsstat vid tillämpningen av det här direktivet, skall kommissionen undersöka dessa svårigheter i samarbete med medlemsstaten i fråga.

▼M9

Vid behov ska kommissionen anta en genomförandeakt för att medge den berörda medlemsstaten ett undantag när det gäller tillämpningen av bestämmelsen i fråga under en begränsad tidsperiod.

▼B*Artikel 62***Upphävande**

Direktiven 77/452/EEG, 77/453/EEG, 78/686/EEG, 78/687/EEG, 78/1026/EEG, 78/1027/EEG, 80/154/EEG, 80/155/EEG, 85/384/EEG, 85/432/EEG, 85/433/EEG, 89/48/EEG, 92/51/EEG, 93/16/EEG och 1999/42/EG skall upphöra att gälla från och med den 20 oktober 2007. Hänvisningar till de upphävda direktiven skall anses som hänvisningar till detta direktiv, och de rättsakter som har antagits på grundval av de direktiven skall inte påverkas av upphävandet.

▼**B**

Artikel 63

Införlivande

Medlemsstaterna skall sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 20 oktober 2007. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 64

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 65

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Sammanfattning av promemorian Dröjsmålstalan vid erkännande av yrkeskvalifikationer

I denna promemoria lämnas förslag på hur rätten till den dröjsmålstalan som följer av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG av den 7 september 2005 om erkännande av yrkeskvalifikationer, i lydelsen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/55/EU (yrkeskvalifikationsdirektivet) kan genomföras i svensk rätt.

De föreslagna bestämmelserna omfattar utfärdande av europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i en annan stat, överföring av ansökan om europeiskt yrkeskort till en annan stat och beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer. För dessa ärenden föreslås det att en sökande ska kunna väcka dröjsmålstalan i domstol om ett beslut inte har fattats inom den tillämpliga tidsfristen.

I samband med genomförandet av yrkeskvalifikationsdirektivet anförde regeringen att frågan om rätten till dröjsmålstalan skulle övervägas närmare innan några åtgärder vidtogs. Därefter har ett överträdelseärende inletts mot Sverige sedan Europeiska kommissionen funnit att rätten till dröjsmålstalan enligt yrkeskvalifikationsdirektivet inte har genomförts i svensk rätt. Syftet med förslagen i denna promemoria är att fullfölja de skyldigheter i fråga om dröjsmålstalan som följer av direktivet.

I promemorian föreslås författningsändringar i rättegångsbalken, lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordningen (2016:157) om erkännande av yrkeskvalifikationer.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2021.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att det i rättegångsbalken ska införas en ny paragraf, 8 kap. 8 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

8 a §

I ärenden som avses i 2 § tredje stycket får den sökande begära en förklaring av Stockholms tingsrätt att ärendet uppehålls, om advokatsamfundet inte meddelar beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen.

Om domstolen bifaller en sådan begäran, ska den besluta att förelägga samfundet att snarast avgöra ärendet.

Domstolens beslut får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Förslag till lag om ändring i lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer

Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att det i lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer ska införas en ny paragraf, 19 a §, och närmast före 19 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Dröjsmålstalan

19 a §

I ärenden om erkännande av yrkeskvalifikationer, överföring av ansökan om europeiskt yrkeskort till en annan stat eller utfärdande av europeiskt yrkeskort för yrkesutövning i en annan stat får den sökande begära en förklaring av domstol att ärendet uppehålls, om en myndighet inte meddelar beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen.

En begäran om en förklaring ska göras hos den allmänna förvaltningsdomstol som är behörig att pröva ett överklagande av avgörandet i ärendet.

Om domstolen bifaller en sådan begäran, ska den besluta att förelägga myndigheten att snarast avgöra ärendet.

Domstolens beslut får inte överklagas.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2021.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss av promemorian Dröjsmålstalan vid erkännande av yrkeskvalifikationer har yttranden kommit in från Akademikerförbundet SSR, Almega, Apotekarsocieteten, Boverket, Domstolsverket, Folkhälsomyndigheten, Förvaltningsrätten i Jönköping, Förvaltningsrätten i Malmö, Förvaltningsrätten i Stockholm, Högsta domstolen, Kammarkollegiet, Kammarrätten i Sundsvall, Landsorganisationen i Sverige, Länsstyrelsen Västra Götaland, Region Stockholm, Revisorsinspektionen, Statens jordbruksverk, Svenskt Näringsliv, Länsstyrelsen Stockholm, Statens skolverk, Svensk sjuksköterskeförening, Sveriges advokatsamfund, Sveriges läkarförbund, Stockholms tingsrätt.

Därutöver har yttranden inkommit från Bolagsverket och Institutet för språk och folkminnen inkommit med yttranden.

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig över eller har inga synpunkter på promemorian: Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård, Arbetsgivarverket, Arbetsmiljöverket, Bokföringsnämnden, Datainspektionen, Ekobrottsmyndigheten, Ekonomistyrningsverket, Elsäkerhetsverket, FAR, Fastighetsmäklarinspektionen, Finansinspektionen, Göteborgs universitet, Hantverkarnas Riksorganisation, Justitiekanslern, Kemikalieinspektionen, Kommerskollegium, Konsumentverket, Läkemedelsverket, Länsstyrelsen Skåne län, Malmö kommun, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Myndigheten för vård- och omsorgsanalys, Myndigheten för yrkeshögskolan, Naturvårdsverket, Optikbranschen, Patent- och registreringsverket, Polismyndigheten, Regelrådet, Riksantikvarieämbetet, Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen, Skatteverket, Socialstyrelsen, Srf konsulterna, Statens fastighetsverk, Statens skolinspektion, Statskontoret, Stockholms kommun, Strålsäkerhetsmyndigheten, Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll, Svenska Industrins IP-förening, Svenska institutet för europapolitiska studier, Sveriges lantbruksuniversitet, Sveriges Kommuner och Regioner, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Transportstyrelsen, Umeå universitet, Universitets- och högskolerådet, Veterinärer i Sverige.

Följande remissinstanser har inte yttrat sig över promemorian: Brandskyddsföreningen Sverige, Byggnadsindustrins yrkesnämnd, Dietisternas riksförbund, Djurbranschens yrkesnämnd, Elbranschens Centrala Yrkesnämnd, Fastighetsmäklarförbundet, Friskolornas riksförbund, Föreningen auktoriserade revisorer, Föreningen auktoriserade translatorer, Föreningen Sveriges Byggnadsinspektörer, Företagarförbundet, Företagarna, Förvaltningsrätten i Härnösand, Gröna arbetsgivare, Göteborgs kommun, Hälso- och sjukvårdens ansvarsnämnd, Idéburna skolors riksförbund, Inspektionen för vård och omsorg, Kiropraktiska föreningen i Sverige, Kommunalarbetarförbundet, Kontrollansvarigas riksförening, Lärarnas ansvarsnämnd, Mäklarsamfundet, Optikerförbundet, Patentombudsnämnden, Privattandläkarna, Region Skåne, Riksföreningen Anställda inom djursjukvården, Räddningstjänsten Storgöteborgs dykarskola, SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, Språkrådet, Svenska Audionomföreningen, Svenska barnmorskeförbundet, Svenska bergsguideorganisationen, Svenska föreningen för

immaterialrätt, Svenska hovslagareföreningen, Svenska naprapatförbundet, Svenska patentombudsforeningen, Svenska Taxiforbundet, Svenska Transportarbetareforbundet, Sveriges Apoteksforening, Sveriges auktoriserade tolkar, Sveriges fackoversattarforening, Sveriges Handelskamrar, Sveriges ortopedingenjörers forening, Sveriges patentbyråers forening, Sveriges Skolledarforbund, Sveriges skorstensfejarmästares riksforbund, Sveriges Trafikskolors Riksforbund, Säkerhetsbranschen, Säkerhetsforetagen, Tillväxtverket, Tjänstemännens Centralorganisation, Tolkservicerådet och Yrkehögskoleförbundet, Unionen, Västra Götalandsregionen.

Bilaga 4

Sammanfattning av Kompletterande promemoria till promemorian Dröjsmålstalan vid erkännande av yrkeskvalifikationer

Denna promemoria kompletterar promemorian Dröjsmålstalan vid erkännande av yrkeskvalifikationer och presenterar ett annat förslag på hur rätten till dröjsmålstalan i fråga om advokatycket kan genomföras i svensk lagstiftning.

Det nya förslaget innebär att rätten till dröjsmålstalan i fråga om advokatycket genomförs genom ändring av lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer, i stället för genom att ändra rättegångsbalken. I sak innebär det nya förslaget att en dröjsmålstalan i fråga om advokatycket ska handläggas av Förvaltningsrätten i Stockholm.

Förslag till lag om ändring i lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2016:145) om erkännande av yrkeskvalifikationer

dels att 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 19 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §

Denna lag gäller inte för ett reglerat yrke om det i en annan lag eller författning finns särskilda bestämmelser om erkännande av yrkeskvalifikationer för det yrket och om de bestämmelserna grundar sig på andra bindande rättsakter antagna inom Europeiska unionen än yrkeskvalifikationsdirektivet.

Denna lag gäller inte heller för advokatycket. Bestämmelser som i fråga om det yrket genomför yrkeskvalifikationsdirektivet i tillämpliga delar finns i rättegångsbalken.

För advokatycket gäller endast 19 b § i denna lag. Bestämmelser som i övrigt genomför yrkeskvalifikationsdirektivet för det yrket i tillämpliga delar finns i rättegångsbalken.

19 b §

I ärenden som avses i 8 kap. 2 § tredje stycket rättegångsbalken får den sökande begära en förklaring av Förvaltningsrätten i Stockholm att ärendet uppehålls, om advokatsamfundet inte meddelar beslut inom de tidsgränser som gäller för handläggningen.

Om domstolen bifaller en sådan begäran, ska den besluta att förelägga advokatsamfundet att snarast avgöra ärendet.

Domstolens beslut får inte överklagas.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss av Kompletterande promemoria till promemorian Dröjsmåls-talan vid erkännande av yrkeskvalifikationer har yttranden inkommit från Stockholms tingsrätt, Förvaltningsrätten i Stockholm och Sveriges advokatsamfund.